

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Belem-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
— Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocanova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Računi pri post. ček. za oddajo: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga číslo
78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izbaja vsak dan razen ponedeljka.
Narodna snaga mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopis se ne vračajo

Podkarpatska Rusija

Ko se je sprožil veliki plaz sedanja mednarodno-političnega prevrata, so se na vseh straneh začeli sklicevati na načelo samoodločbe narodov. Po dolgih letih se je zopet imenovalo ime Woodrowa Wilsona, ki je pred dvajsetimi leti na preprost način formuliral nacionalne težnje dotlej tlačanih narodov v Evropi. S sklicevanjem na načelo narodne samoodločbe se je sedaj sudetsko nemško ozemlje odločilo od Českoslovaške in se dodelilo Nemčiji.

Poljska in Madžarska sta nato po istem stališču zahtevali zase ono ozemlje, v katerem biva poljska, odnosno madžarska narodna manjšina. Kako gredo preko tega načela Poljaki s svojo politiko aneksijskih stremeljenj v zapadnem delu nekdanje Slezije, kjer poljske narodne manjšine sploh ni, je poglavje zase, toda nemara je vendarle tu treba počakati z zaključno sodbo do časa, ko se pokažejo obrisi dokončne mejne črte. Na madžarsko-slovaški meji se enako kakor v Podkarpatski Rusiji prav sedaj vršijo pogajanja za določitev nove državne meje. Českoslovaška delegacija je sprejela za osnovo ono isto načelo, po katerem so od nje zahtevali odstop sudetskone-mškega ozemlja; izjavila se je pripravljena, da odstopi Madžarski vse ono obmejno ozemlje, v katerem je madžarska narodna manjšina v večini, kjer torej tvori Madžari več kot 50% celotnega prebivalstva.

Spor bi mogel biti potem takem naglo likvidiran, saj se s tem CSR postavila na isto stališče, s pomočjo katerega so od nje izšli usodno odločitve, pristane na parcelacijo države, ki naj se izvede po kriteriju narodne pripadnosti. Toda Madžarska bi rada več, mnogo več. Njej gre dejansko za obnovo svetočestanske države, ona bi hotela restavrirati staro Ogrsko v zgodovinskih mejah, ji torej priključiti vso Slovaško ter Podkarpatsko Rusijo. To bi se reklo: znova priklicati v življenje prav isto, kar se je podrl v sudetskimi deželami, kjer so se morale zgodovinske meje starega češkega kraljevstva umakniti narodnostnim mejam. Po vsem tem, kar se je godilo v zadnjih, razburjenj in mednarodne napačnosti polnih tednih, so madžarske zahteve naravnost absurdne in nobena od onih sil, ki so sklenile monakovski sporazum ter ga naložile Pragi, ga ne more podpirati.

Posebno vlogo ima pri tem Podkarpatska Rusija. Ta dežela vleče v prav izredni meri nase pozornost in je sedaj v osredju političnih diskusij, obeta pa, da bo še bolj stopila v ospredje v prihodnjih dneh in tednih. Zakaj one politične aspiracije, ki nimajo s principi narodne samoodločbe nič opraviti, se ob njej prav posebno vidno razgaljujejo.

Budimpešta zahteva zase Podkarpatsko Rusijo z utemeljevanjem, da ji je potrebna skupna meja s Poljsko. Varšava se z njo solidarizira. Toda na prvi pogled je vidno in jasno, da se s tem opušta načelno stališče ter da se zahteva spuša v področje, kjer gre za politične in strateške nagibe, torej prav tiste, ki se je zoper nje obračala nemška propaganda na Češkem in Moravskem in zoper katere so se z monakovskim sklepom izrekle velesile. Tu di s tega vidika je tedaj madžarska zahteva povsem v nasprotju z jasno izraženim stališčem, na katerem temelji monakovski sporazum. Vrh tega se more sedaj Podkarpatska Rusija tudi sama neposredno oglašati, saj je njen narodni predstavitelj sam član češko-slovaške delegacije v Komarnu.

Podkarpatska Rusija je kot nekaj dolg politični polotok Českoslovaške, moleč daleč na vzhod med Madžarsko in Poljsko ter tvorec most do Rumunije. Ako bi se Rusi v tej deželi sami izrekli zoper to, da ostane njihovo ozemlje še nadalje v okviru Českoslovaške republike, potem bi seveda stvar postala bolj kočljiva. Toda zavedajoč se, da je njihova narodna eksistenca najboljše zavarovana v sedanjem državnem okviru, so se soglasno in odločno izrekli za Českoslovaško, tako da odpade tudi s strani vsakršne razlog za ugoditev madžarskim zahtevam. Kljub temu pa je pričakovati, da bodo Madžari še stopnjevali svoje prizadevanje, pa moramo zato računati še s srdito borbo in z možnostjo najrazličnejših komplikacij.

Podkarpatska Rusija je majhna dežela. Po površini meri le 12.600 kvadratnih kilometrov in šteje okroglo 750.000 prebivalcev. V velikosti ne more biti vzrok za toliko zanimanje, pač pa v legi in posebnih problemih, ki se odpirajo z njo, njeno svobodno eksistenco ter samosvojem narodnim življenjem. Da bi tvorila most med Poljsko in Madžarsko, je pač le eden od nagibov, vrh tega tak, da bi mogel imeti le časovno in po konstelacijah odmerjen pomen. Sicer bi bilo napak, podcenjevati vrednost tega kriterija, toda vendarle se zdi, da je sedaj še prezgodaj presojati vse možnosti in

MADŽARI SO ZAČELI POPUŠČATI

Preokret v Komarnu — Slovaški minister pri Hitlerju — Nemška intervencija v Budimpešti — Sporazum bo morda dosežen v par dneh

Komarno, 12. okt. br. V pogajanjih med Českoslovaško in Madžarsko je prišlo danes do preokreta, ki opravičuje upanje, da bo v doglednem času prišlo do kompromisne rešitve vseh spornih vprašanj, do čim je večeraj izgledalo, da se bodo pogajanja razbila in da bodo morale o sporu razpravljati in odločati velesile, odnosno berlinska mednarodna komisija.

Po večerajšnji konferenci obeh delegacij, ki je potekala brez uspeha, ker so Madžari vztrajali neomajno pri svojih zahtevah, je član češko-slovaške delegacije, slovaški minister Turčanski v sporazumu s praško vlado z letalom odpotoval v Berlin. Že večeraj dopoldne so v Komarnu zatrjevali, da bo Českoslovaška zahtevala intervencijo Nemčije, če bodo Madžari še nadalje vztrajali pri svojih nesprejemljivih zahtevah. Ko se je popoldne izvedelo, da se bo Turčanski v Berlinu sestal s kancelarjem Hitlerjem, je zavladalo v krogih madžarske delegacije hudo vznemirjenje. Vodja madžarske delegacije, zunanji minister Kanya je takoj odpotoval v Budimpešto, kjer je bil sprejet najprvo pri regentu Horthyju, nato pa je poročal na seji vlade o razvoju pogajanj v Komarnu.

Kakor se doznavajo iz krogov slovaške delegacije, je bil minister Turčanski takoj po svojem prihodu v Berlin sprejet pri kancelarju Hitlerju, kateremu je v dolgem razgovoru pojasnil razvoj pogajanj v Komarnu in mu obrazložil stališče Českoslovaške. Obenem je naprosil v imenu češko-slovaške vlade kancelarja Hitlerja za intervencijo v Budimpešti, kjer naj priporoči madžarski vladi, da popusti v svojih zahtevah in mirno uredi vsa sporna vprašanja s CSR. V imenu češko-slovaške vlade je obenem izjavil, da se bo CSR obrnila na vse vlade velesil, ki so sklenile monakovski dogovor, ker smatra, da so madžarske zahteve v nasprotju s tem dogovorom.

Nemško zunanje ministrstvo je še sinoči preko nemškega poslanika v Budimpešti interveniralo pri madžarski vladi in ji priporočilo, naj se odreče svojim pretiranim zahtevam, ki jih ne bi moglo podpirati ne Nemčija, ne ostale velesile. Madžarska vlada je imela pozno v noč trajajočo sejo, na kateri je razpravljala o položaju. O sklepih ni bilo izdano nikakoli poročilo, vendar pa so nadaljnji dogodki pokazali, da je madžarska vlada znatno znižala svoje zahteve ter da obstaja sedaj upanje, da bo prišlo do kompromisne rešitve. Madžarski zunanji minister Kanya se je davi vrnil v Komarno, kjer je takoj stopil v stike s češko-slovaško delegacijo.

Po neoficielnih dopoldanskih razgovorih sta se opoldne obe delegaciji ponovno sestali k skupni seji, ki je trajala dve in pol ure. Na tej seji je češko-slovaška delegacija predložila svoje protipredloge napram madžarskim zahtevam.

Kakor se zahtuje, so Madžari opustili svoje zahtevo po plebiscitu na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji in so omejili svoje zahteve na odstop onih pokrajin, v katerih je prebivalstvo pretežno madžarske narodnosti. O tem se bodo sedaj vodila nadaljnja pogajanja. Najprvo se morata obe delegaciji sporazumeti v tem, na kateri osnovi naj se presoja narodna pripadnost. Českoslovaška delegacija se sklicuje pri tem na najnovejše statistične podatke, do čim opirajo Madžari svoje zahteve na statistiko iz leta 1910.

Zvečer se je tako v krogih Madžarske,

kakor v krogih češko-slovaške delegacije zatrjevalo, da potekajo sedaj razgovori v prijateljskem duhu in da je računati s tem, da bo vsaj v glavnih vprašanjih že do petka dosežen kompromis.

Včerajšnji komunike

Komarno, 12. okt. AA. (Havas) Danes opoldne, se je začela četrta plenarna seja komisije za določitev madžarsko-češko-slovaške meje. Na čelu nove rusinske delegacije je minister Bačinsky. Delegacijo tvorita dva člana in trije izvedenci.

Po končani današnji seji je bilo izdano uradno poročilo, ki pravi: »Českoslovaška in madžarska delegacija sta se sestali danes opoldne. Seja je trajala do 14.30. Na njej je češko-slovaško zastopstvo stavilo protipredloge, glede prejšnjih madžarskih zahtev. Drevi bodo izvedenci obeh zastopstev proučevali vprašanja, o katerih je potekala razprava. Prihodnja seja delegacij bo 13. oktobra.«

Optimistična izjava predsednika dr. Tisa

Komarno, 12. okt. AA. (Havas) Dopisniku Havasa je predsednik slovaške vlade dr. Tiso po povratku iz Bratislave izjavil: »Nadejamo se preobrata v pogajanjih, in sicer zadovoljivega preobrata.«

Českoslovaška delegacija se je ob 10. dopoldne zbrala pod predsedstvom dr. Tisa ter v prisotnosti generalov Krna in Zidovskega ter guvernerja Podkarpatske Rusije Parkanja Pri tem sestanku so člani delegacije razpravljali s strokovnjaki o protipredlogih, ki jih je v teku plenarne seje izdelala češko-slovaška vlada.

V krogih, ki so blizu češko-slovaški delegaciji, mislijo, da je preobrat, katerega danes pričakujejo, v zvezi z zelo pomirljivim stališčem Nemčije. To novo stališče Nemčije spravljajo v zvezo s potovanjem ministra Turčanskega v Berlin.

Francoske vesti o madžarskem popuščanju

Pariz, 12. oktobra. AA. Havas poroča iz Komarna: Iz krogov madžarske in češko-slovaške delegacije se je zvedelo, da je dosežen načelen sporazum med madžarsko in češko-slovaško delegacijo glede določitve meja. Zdi se, da sta se obe zastopstvi sporazumeli, da je potrebno narediti gotove poplave pri določitvi meja, kar zahtevajo gospodarski in prometni razlogi, čeprav je bilo sicer sprejeto načelo, naj bodo meje določene na narodnostni podlagi. Glede Podkarpatske Rusije je madžarska delegacija zahtevala odstopitev gotovih pokrajin, med drugim tudi tiste, v kateri leži Užhorod in Mukachevo, poleg tega pa plebiscit v vsej Podkarpatski Rusiji. Zastopnik Podkarpatske Rusije minister Bačinski je kategorično zavrnil te zahteve. Med drugim je dejal da je ljudstvo v Podkarpatski Rusiji že imelo plebiscit in je izrazilo svojo željo, da ostane v mejah češko-slovaške republike. Zdi se, da so Madžari zelo popuščili.

Iz krogov, ki so blizu češko-slovaški delegaciji, se je zvedelo, da bodo na jutrišnji seji češko-slovaški zastopniki dopolnili svoje protipredloge. Poročajo tudi, da se pogajanja vodijo v prijateljskem tonu ter da prevladuje sedaj prepričanje, da bo sporazum v kratkem dosežen

Prva vlada avtonomne Podkarpatske Rusije

V vladi so zastopane vse podkarpatske stranke
Razpust komunistične stranke

Praga, 12. okt. br. Po sinoči doseženem sporazumu je bila danes imenovana prva avtonomna vlada za Podkarpatsko Rusijo. Za predsednika vlade je imenovan narodni poslanec Andrej Brodi, zastopnik rusinskih avtonomistov. Za notranjega ministra je imenovan senator Edvard Bačinski, član agrarne stranke, ki je obenem dodeljen češko-slovaški delegaciji v Komarnu, da brani interese Podkarpatske Rusije. Za prometnega ministra je imenovan Julij Revaj, član socialno-demokratske stranke. Ukrajinski avtonomist Stefan Fencik je

imenoval za ministra za razmejitve. Razen tega sta imenovana dva državna podtajnika in sicer Ivan Pješa, član rusinske avtonomistične stranke, in msgr. Avgust Vlošin, član katoliške stranke. Člani nove vlade so davi položili v Pragi zaobljubo, nakar so odpotovali z letalom v Komarno, od tam v Užhorod, kamor so prispeli ob 16. V prestolnici Podkarpatske Rusije jim je bil prirejen svečan sprejem. Pred vladno palačo jih je pričakovala ogromna množica, ki jim je priredila velike ovacije. Zvečer je imela

manjšina na Tješinskem ali ukrajinski v Podkarpatski Rusiji. Samouprava te pokrajine bi mogla tedaj pomeniti nesimpatičen pogled za razmere onstran Karpatov. Vzem Malorusov pa se more premotivirati še s širšega vidika, saj se je Ukrajina imenovala jako pogosto v teku zadnjih let, zlasti tudi v diplomatskih polemikah med novo Nemčijo in sovjetsko Rusijo. Tudi s te perspektive nikakor ni vseeno, kakšna bo nadaljnja usoda te nevelike deželice na južni strani Karpatov. Zato ni čudno, da so prizadete velike sile nenavadno rezervirane v tej zadevi, zakaj v tej majhni deželici bi se mogle začeti stvari mnogo širšega pomena. Lahko se reče le to, da niti Nemčija ne podpira madžarskih zahtev, temveč jih celo jasno odklanja.

Med nami ne more nihče dvomiti, da ima Podkarpatska Rusija v danih razmerah edinole v okviru Českoslovaške zagotovljeno narodno bodočnost. Zato smo trdno prepričani, da bo v tem okviru tudi ostalo.

vlada svojo prvo poslovno sejo.

Med prvimi ukrepi, ki jih je izdala avtonomna vlada Podkarpatske Rusije, je bil razpust komunistične stranke.

Odmev v praških listih

Praga, 12. okt. br. Današnji listi komentirajo imenovanje avtonomne vlade za Podkarpatsko Rusijo, ki je z današnjim dnem definitivno prevzela upravo te pokrajine. Sestava vlade dokazuje, da so se vse skupine Podkarpatske Rusije spora-

Politika slovaške vlade

Izjava predsednika dr. Tisa — Slovaška hoče z avtoritarnimi državami živeti v čim boljšem prijateljstvu

Berlin, 12. okt. AA. (DNB). Prvi predsednik slovaške vlade dr. Jozef Tiso je dal izjavo o najvažnejših delih in nalogah svoje vlade. Med drugim je dejal:

»Najprej je treba urediti vprašanje meja z Madžarsko. Slovaška želi z vsemi svojimi sosedmi, pa tudi z Madžarsko, živeti v miru in prijateljstvu. Vendar pa pri tem ne sme utrpiti škode na gospodarskem in narodnem polju. Druga naloga obtoji, v tem, da se da Slovaški na podlagi predloga vladnega zakona nova ustava, po kateri bo končno treba razpisati volitve. Vlada ne namerava niti enega Nemca pritrivati v Slovaško. Vlada bo dala Nemcem v gospodarskem in kulturnem pogledu vse pravice ter bo ustanovila

državno tajništvo za nemške zadeve.«

Glede stališča Slovaške do avtoritativnih držav, je dr. Tiso dejal, da je slovaška vlada zelo zadovoljna, ker so totalitarne države izkoreninile vse elemente, ki so škodljivi za moralno in narodno vzgojo naroda. Vs. vodilne osebnosti Slovaške so istega mišljenja ter so vse za strumno nacionalno disciplino. Zaradi tega bodo poiskali vse poti in vsa sredstva, da uredijo prijateljske odnose z avtoritativnimi državami.

Na koncu svoje izjave je dr. Tiso dejal: »Jaz, ki sem svoje študije dokončal na Dunaju, sem popolnoma prepričan, da se bomo zlasti z Nemci izborno razumeli.«

Neposredna pogajanja med Berlinom in Prago

Informacije švicarskega lista — Predaja Nemčiji pri-sojenega ozemlja je bila izvršena brez incidentov — Izpraznine češko-slovaške obmejne utrdbe

Curih, 12. okt. b. »Neue Zürcher Zeitung« objavlja o novi meji med Nemčijo in CSR naslednje podatke svojega berlinskega poročevalca:

Celotno od Nemčije zasedeno ozemlje obsega 30.000 kv. km s preko tri in pol milijona prebivalcev. Ako bodo še Madžari dobili vsaj del tega, kar zahtevajo, bo od dotedanjih 140.394 kv. km ozemlja češko-slovaške republike ostalo komaj okrog 100.000 kv. km, prebivalstvo nove republike pa se bo od prejšnjih 15 milijonov zmanjšalo na okoli 10 milijonov Čehov, Slovakov in Rusinov.

O končni razmejitvi med Nemčijo in CSR se vodijo sedaj neposredna pogajanja med nemškimi in češko-slovaškimi zastopniki. Računati je z raznimi korekturami od berlinske komisije določenih mej, ker je sedanja začasna meja preveč razdrobljena in vijugasta. Ako bo v tem pogledu dosežen sporazum, potem bo v Monakovem predvideni plebiscit izostal. Le v primeru, da bi se neposredni sporazum obeh prizadetih vlad izkazal nemogoč, bi vprašanje definitivne razmejitve še enkrat prišlo pred berlinsko mednarodno komisijo, ki bi nato odločila, v katerih krajih naj bi se pod mednarodnim nadzorstvom izvršil plebiscit.

Poročevalec omenja nato, da sta izpraznitev odstopljenega ozemlja po češko-slovaški vojski in zasedba po nemški armadi potekala brez najmanjšega resnega incidenta, četudi ni bila izpraznitev ozemlja v tako kratkem času »nikakor lahka naloga« za Čeha. Češko-slovaškemu vojaškemu poveljstvu pa je uspelo, da je ne le pravčasno umaknilo vse čete, temveč da je z njimi odneslo tudi velike množine vojnega materiala, kar velja zlasti za vse zaloge v češko-slovaški »Maginotovi liniji«. Nepremične naprave so ostale sicer vse nepoškodovane, kakor je to zahteval monakovski sporazum, toda topove in strojnice so Čehi pravčasno demontirali. Na nemške oficerje so češko-slovaške obmejne utrdbe napravile močan vtis, ker so bile zgrajene v skladu z najmodernejšo vojno tehniko. Za Nemce pa verjetno te naprave ne bodo imele več praktične koristi.

Chvalkovsky v Berlinu

Berlin, 12. oktobra. AA. Českoslovaški zunanji minister Chvalkovsky bo prispel nocoj v Berlin. Jutri dopoldne bo obiskal zunanjega ministra Ribbentropa.

Koliko Čehov pride pod Nemčijo

Berlin, 12. okt. br. Glede na poročila inozemskega tiska, da je z okupacijo sudetskone-mških pokrajin prišlo pod Nemčijo tudi 850.000 Čehov, je bilo izdano danes nemško uradno poročilo, ki naglašja, da je ta številka zelo pretirana. V resnici je prišlo pod nemško oblast nekaj nad 250.000 Čehov. Po češko-slovaški statistiki iz leta 1930 je na tem ozemlju bilo 360.000 Čehov. Del teh Čehov je sedaj pobegnil na Českoslovaško, tako da jih je ostalo pod Nemčijo le nekaj nad 250.000.

Incidenti ob novih mejah

Praga, 12. okt. AA. (Reuter). Iz nekaterih krajev poročajo o prehodu nemških čet preko demarkacijske črte, ki je bila dokončno predpisana z odločitvami mednarodne komisije v Berlinu v bližini Pilzna so nemške čete prešle v novo češko-slovaško mejo na treh mestih navzlic protestom

zumele in da je tudi v tej pokrajini zmagan zdrav patriotizem, ki je prišel do spoznanja, da je usoda te pokrajine nerazdružno povezana z usodo češko-slovaške republike. Enako kakor Slovaki, so sedaj tudi Rusini dosegli uresničenje svojih narodnih idealov in popolno enakopravnost s Čehi in Slovaki.

Ukrajinska manifestacija v Lvovu

Lvov, 12. okt. br. Tukaj je bila danes ukrajinska zahtevalna služba božja, nato pa velika manifestacijska zborovanje v zvezi z imenovanjem avtonomne vlade za Podkarpatsko Rusijo. Na zborovanju je bila sprejeta resolucija, ki najodločneje protesta proti morebitni odepitvi Podkarpatske Rusije od CSR in njeni priključitvi k Madžarski.

Britanska legija še čaka

London, 12. oktobra. AA. (Havas). Prvi oddelek prostovoljcev, članov britanske legije, ki odhaja v CSR, je danes odpotoval v Tulbery. Prostovoljci se bodo vkrcali na dve ladji, vendar pa ne bodo odpluli prej, dokler ne dobe novih navodil.

Razmah angleške akcije za češke begunce

London, 12. okt. br. Angleška vlada se je obrnila na vlade vseh dominionov z vprašanjem, ali bi sodelovale pri skupni akciji v korist čeških begunccev iz zasedenega ozemlja. Avstralija in Nova Zeland-ska sta že odgovorili pritrdilno. Čim bodo prispeli odgovori ostalih vlad dominionov, bo angleška vlada stavila primerne predloge. Zbirka, ki so jo uvedli v Londonu za češko-slovaške begunce iz sudetskone-mških pokrajin, je dosegla danes že 60.000 funtov (blizu 15 milijonov dinarjev).

Zamenjava denarja v Tješinu

Varšava, 12. okt. AA. Uradni list je objavil odlok predsednika, po katerem se določa v šleskem Tješinu tečaj češke krome. Po tem odloku je razmerje 16 zlotov za 100 češko-slovaških kron. V 17. oktobru češka krona preneha biti plačilno sredstvo.

Izgon Čehov iz Tješina

Varšava, 12. oktobra. b. Poljske oblasti so odredile, da se morajo vsi prebivalci Tješina, ki so češke narodnosti, izseliti s tega ozemlja, ki ga je Poljska zasedla, najkasneje do 1. novembra tega leta. Uradno obvestilo o tem utemeljuje ta poljski ukrep med drugim s tem, da morajo tješinski Čehi napraviti prostor onim Poljakom, ki so se izselili s tješinskega ozemlja v dobi od leta 1919 do 1938.

Rydz Smigly v Tješinu

Tješin, 12. okt. w. Maršal Rydz Smigly je danes uradno obiskal Tješin, kjer mu je bil prirejen svečan sprejem.

Smrt poglavarja dinastije Romanov

Pariz, 12. okt. AA. V ameriški bolnišnici v Parizu je danes umrl ruski veliki knez Kiril Vladimirovič. Pokojni veliki knez Kiril Vladimirovič, ki je bil šef ruske carske rodbine, je bil star 62 let. L. 1922 je bil proglašen za poglavarja dinastije Romanov in kuratorja ruskega prestola, l. 1929 pa se je proglasil za ruskega carja. Njegov sin Vladimir, ki je postal sedaj poglavar dinastije Romanov, je star 21 let.

Veliki knez Kiril Vladimirovič je bil vnuk Aleksandra II. in sin velikega kneza Vladimira Aleksandroviča, brata Aleksandra III. Njegova sestra je velika kneginja Jelena, mati Nj. Vis. kneginje Olge. Veliki knez Kiril je bil oženjen s sestro pokojne rumunske kraljice Marije. Tako je bil tudi stric Nj. Vel. kraljice Marije in tje Nj. Vis. kneginje Olge.

Delavska taborišča na češkoslovaškem

Sprejela bodo predvsem demobilizirane rezerviste, ki bodo ostali brez zaposlitve

Praga, 12. okt. br. Na vseh področjih državne in javne uprave je trenutno vse stremenje usmerjeno na to, da se kar najbolj omili brezposelnost, ki se je pojavila na eni strani kot posledica okrnitve državnega ozemlja z dotokom številnih beguncev, na drugi strani pa kot posledica spremenjenih gospodarskih razmer. Merodajne oblasti morajo misliti tudi na to, kako bi kar najbolj olajšale povratek v gospodarsko aktivnost onim državljani, ki bodo te dni odpušteni iz aktivne vojaške službe. Vlada je v zvezi s tem izdala vrsto ukrepov, s katerimi želi preprečiti padec življenjskega standarda in kupne moči širokih ljudskih slojev. To hoče doseči na eni strani na ta način, da bo z vsemi razpoložljivimi sredstvi ustvarila pogoje za gospodarski obstoj in razvoj zasebnih podjetij, da bi ne bila prisiljena znižati števila svojih nameščenecv, na drugi strani pa z izvajanjem javnih del, ki bi omogočila zaposlitev večjega števila brezposelnih vsaj v prvi prehodni dobi. V to svrhu v vseh resorih sestavljajo velike investicijske programe, ki se bodo začeli nemudoma izvajati.

Ker pa je računati s tem, da bo kljub vsem tem ukrepom še vedno ostal velik del brezposelnih brez možnosti takojšnje vključitve v gospodarsko delavnost, se je vlada odločila za ustanovitev posebnih delavskih taborišč. V teh taboriščih se bo zbiralo vse ono delavstvo, ki ga ne bo mogoče takoj zaposeliti v zasebnih podjetjih ali pri javnih delih. Ta taborišča imajo dvojno nalogo. Na eni strani nudijo delovnemu ljudstvu preskrbo in koristno delo namesto brezplodne podpore, na drugi strani pa predstavljajo gospodarsko vrednost, ker se bodo na ta način ustvarjale trajne vrednote, saj bo mogla država izvajati javna dela, ki bi jih v okviru normalnega investicijskega programa ne mogla izvesti.

Pripadniki delavskih taborišč bodo dobivali poleg stanovanja in prehrane tudi obkole in primerno odškodnino v denarju, družinski člani pa bodo dobivali državno podporo. Člani teh taborišč bodo imeli prednost pri nameščanju v zasebnih pod-

jetjih in pri javnih delih. Ta taborišča bodo tvorila nekak rezervar delovnih sil, iz katerega bosta lahko zajemala država in zasebno gospodarstvo.

Praga, 12. okt. br. Ministrstvo za narodno obrambo je odredilo, da se morajo takoj odpušteni iz aktivne vojaške službe vsi oni češkoslovaški državljani, ki stalno živijo v inozemstvu in so tam stalno zaposleni. Pri odpustu dobe plačno vozino do kraja svojega stalnega bivališča v inozemstvu.

Ustavljene nastavitve v državni službi

Praga, 12. okt. AA. (ČTK) Z ozirom na teritorialne spremembe, ki jih je povzročil popravek meje na Češkoslovaškem in ki bodo imele za posledico znatne spremembe glede uradništva v javni službi, je ministrski svet večeraj odobril ukrepe, ki odgovarjajo novemu položaju in novim potrebam. Na predlog finančnega ministra je ministrski svet sprejel sklep, da začasno ustavi vse nove nastavitve v državni službi. Prav tako je vlada odobrila tudi predpise, s katerimi se bodo nadoknadili prejemki uradnikov, ki se iz zasledenega ozemlja vračajo v domovino ter postavljajo na mesta v notranjosti države.

Francoski kapital ostane pri škodi

Praga, 12. okt. a. AA. (ČTK). Ni točno, da bodo francoski delalci škodovnih tovarn odstopili skupini iz neke druge države. Iz popolnoma zanesljivega virasmo zvedeli, da so v isti o tej odstopitvi gola izmišljotina in da bo sodelovanje francoskega kapitala v škodovnih tovarnah ostalo prav takšno kot do zdaj.

Javna dela tudi na Slovaškem

Bratislava, 12. okt. br. Slovaška avtonomna vlada je izdala celo vrsto ukrepov za spodbujanje gospodarstva. Vsi denarni zavodi so prejeli poziv, naj takoj prijavijo razpoložljive vsote za vpis notranjega posojila, ki bo služilo za javna dela.

Francoski bojovníki zahtevajo nov režim

Najmanj eno leto naj vodi državo izvenstrankarska vlada „javne blaginje“ z zelo obsežnimi pooblastili

Pariz, 12. oktobra. b. V tukajšnjih političnih krogih je predmet živahnih razprav stališče, ki so ga zavzeli bivši francoski bojovníki o notranjopolitičnem položaju v Franciji. Predsednik njihove državne zveze Henry Pichot je namreč dal novinarjem izjavo, v kateri zahteva skone parlamentarnega pusta v Franciji in takojšnjo uvedbo režima „javne blaginje“ izven političnih strank in strankarskih strasti. Tej vladi naj bi bil dan rok najmanj enega leta, v katerem naj bi se smela poslužiti tako gospodarskih kakor finančnih in diplomatskih pooblastil, da reorganizira Francijo in pripravi teren za nove volitve. To zahtevo postavlja Pichot v imenu šest milijonov francoskih bojovníkov. Ako jo bo parlament odbil, mora takoj slediti njegov razpust, bojovníki pa bodo pri volitvah obračunali z veliko večino sedanjih parlamentarcev.

V političnih krogih sedaj ugibajo, kdo je dal bojovníkom pobudo za to njihovo ak-

cijo. Mnogi pa so mnenja, da Pichotov izjav ni smatrati za več kakor za pritisk na odgovorne kroge, da izvajajo svoj program brez prevelikih ozirov na mnenje parlamentarnih skupin.

Flandin v Italiji

Milan, 12. okt. b. Bivši francoski ministrski predsednik Flandin, ki se je v zadnjem času večkrat izpostavil za politiko sporazuma z avtoritarnimi državami in še posebej za Italijo, je večeraj popoldne prisel v Milan v spremstvu svojega sina Renata in hčerke Regine. Flandin namestila v Italijo prebiti dalje časa in bo obiskal tudi druga italijanska mesta. Dasi je obisk strogo zasebnega značaja, mu v milanskih krogih pripisujejo tudi političen pomen, ker je zelo verjetno, da bo Flandin izkoristil svoje bivanje v Italiji za razgovore z italijanskimi politikami in državnikami.

Pomen angleškega oboroževanja

London, 12. okt. AA. (Reuter). Oborožit se je treba, je dejal prejšnji podtajnik v Foreign Office Cramborne v svojem odgovoru tistim, ki so ga kritizirali. Prepričan sem, je nadaljeval Cramborne, da je to tudi politika angleške vlade. Nadejam se, da bo ona imela tudi mojo popolno podporo. Če se mi z vsemi svojimi silami vzdržem na oboroževanje, se ne bojim zamere. Verjamem v to, da je slaba oborožitev Anglije največja nevarnost za evropski mir. Zaradi tega sem meseca februarja podal ostavko in nsem nikdar spremenil svojega mišljenja. Ne spreminjam ga niti sedaj.

Glede nespornosti, ki je nastal glede njegovega govora, namreč da bi on mnogo rajši videl, če bi se Anglija spustila v vojno, kakor pa da se sprejela monakovski sporazum, je Cramborne dejal, da je več-

krat zelo pazljivo prebral besedilo svojega nedavnega govora in da ni mogel najti ničesar v njem, kar bi zbuvalo takšno mnenje. Cramborne je še dostavil, da je vedno dvomil v to, da bi bilo češkoslovaško vprašanje eno tistih vprašanj, zaradi katerih bi morala Anglija ob takšnih okoliščinah iti v vojno. Dejal je, da bi bilo za Anglijo bolj pametno, da je tako izjavila takoj v začetku. Po njegovem mišljenju je angleška vlada pravilno postopala, ko je dosegla sporazum v Monakovem z ozirom na alternative, pred katerimi je bila. Zadovoljivo dejstvo je morda bilo, da tudi nemški narod ni hotel vojne. To je velika sprememba od leta 1914 sem, in verujem, da bo prišlo do sporazuma in da bo mir zagotovljen tudi v bodoče, v kolikor bo nemški narod pritiskal na svojo vlado.

Protižidovski ukrepi v Italiji

Rim, 12. okt. AA. Minister za korporacije je poslal vsem prefektom okrožnic, v kateri jih opozarja, naj ne izdajajo več židom trgovskih dovoljenj in tudi ne dovolj-nj za javna dela. Vsa židom je izdana dovoljenja so razveljavljena. Po uradni statistiki je v Italiji 57.425 židov z italijanskim državljanstvom.

Rim, 12. okt. w. Danes je izšel odlok, v katerem je razrešenih 98 židovskih univerzitetnih profesorjev. Prav tako so bili vsi židovski borzni agenti pozvani, naj prostovoljno opuste nadaljnje poslovanje na borzah, ker bode sicer uradno odstranjeni z borz. Isto velja tudi za borzne senzale židovskega pokolenja. Prav tako je izšel odlok, ki prepoveduje odpiranje židovskih trgovin, kavarn in drugih pridobitnih podjetij. Prepovedan je tudi prenos koncesij na žide.

Preiskava o dunajskem incidentu

Berlin, 12. okt. br. Danes se je zglasil v zunanjem ministrstvu berlinski papeški nuncij msgr. Orsenigo. V zvezi s tem so se razširile vesti, da je vložil očiščeni protest zaradi nedavnih dogodkov na Dunaju proti kardinalu Innitzerju. Zvečer je bilo objavljeno uradno poročilo, ki te vesti zanika in navaja, da se je papeški nuncij samo informiral o rezultatih uvedene preiskave. Preiskavo vodi avstrijski pokrajinski namestnik Büchel, ki bo jutri izdal o rezultatih preiskave uradno poročilo.

Beleške

Beograjski listi o volilnih koalicijah

Razpis volitev v narodno skupščino je izzval veliko politično živahnost v vseh političnih krogih. V Ljubljani se je sestel v torek 11. t. m. banovinski odbor JNS, na katerem so zbrani delegati po referatih senatorjev dr. Kramerja in Puclja razpravljali o političnem položaju in o nastopu pri decembrskih volitvah. Seja je imela namen ugotoviti razpoloženja in mišljenja strankinih pristavev kot direktivo za slovenske člane ožjega glavnega odbora JNS, ki se bo sestel v petek 14. t. m. v Beogradu, da bo razpravljal in sklepal o nastopu stranke pri razpisanih volitvah.

V Beogradu skoraj stalno konferira vodstvo beograjske združene opozicije. V zvezi s temi konferencami poroča beograjsko »Vreme«, da so »beograjski politični krogi z iznenadjenjem sprejeli vest, da se hoče JNS in še nekatere druge skupine pridružiti združeni opoziciji. List dalje pravi, da se »trudijo nekateri člani beograjskega vodstva združene opozicije za volilni sporazum med JNS in združeno opozicijo«.

Torkove seje vodstva beograjske združene opozicije sta se udeležila tudi Večeslav Vilder in dr. Šutej kot odposlanca dr. Mačka. Po informacijah beograjskih listov je bil že na prvi seji sprejet sklep, da bosta beograjska združena opozicija in Kmetstvo demokratska koalicija nastopili pri decembrskih volitvah s skupno kandidatsko listo.

„Vreme“ ostro zavrača madžarske zahteve

Beograjsko »Vreme« ostro zavrača zahteve Madžarov po okupaciji slovaškega ozemlja in Podkarpatske Rusije. Med drugim pravi: »Madžari zahtevajo zase tudi pravico samoodlobe naroda. Te pravice jim bi nihče ne odrekal. Toda Madžari niso ostali pri tej zahtevi, temveč zahtevajo nekaj, kar je čisto nasprotno najbolj osnovnim načelom in pojmovanjem samoodlobe narodov. Pred njihovimi očmi žari samo ožemlje krone sv. Štefana, akoravno se dobro zavedajo, da je prišlo do razdelitve tega ozemlja ravno zaradi tega, ker niso znali in hoteli upoštevati najbolj preprostih narodnih pravic drugih narodov, živčih v okviru predtrianonske Madžarske. Madžari zahtevajo danes od Čehov in Slovkov več, kakor so zahtevali Nemci, ki so se v glavnem zadovoljili s priključitvijo svojih rojakov k rajhu. Castillej krone sv. Štefana pa se sklicujejo na zgodovino, na gospodarske potrebe in celo na veliko politiko, češ da je potrebna v interesu Evrope in njene varnosti pred boljševizmom madžarska okupacija Podkarpatske Rusije in skupna meja med Poljsko in Madžarsko.«

Židje v Julijski krajini

Iz statističnega pregleda o številu židov v Italiji, ki ga objavljajo večerajšnji italijanski listi, je razvidno, da je na ozemlju Julijske krajine, vsehviš videmsko pokrajino, skupno 6.622 židov, od tega v tržaški pokrajini 6.085, v gorški 239, v istrski 130, v videmski 129 in v zadinski 49.

Zanimiva reminiscenca

Angleški listi objavljajo zanimivo reminiscenco, ki so jo ugotovili zgodovinarji. Ona kaže, da Anglija jamstva za češkoslovaške meje s konferenco in podpisom monakovskega protokola 28. septembra t. l. ni prevzela šele prvič. Prva angleško-češka garancijska pogodba je bila podpisana že l. 1886 med takratno kraljico Velike Britanije in češkim kraljem Vlaclovom. Ta garancijska pogodba je bila kljub vsem peripetijam, ki jih je od takrat preživela češko kraljestvo, kaj žilava in jo še proti koncu preteklega stoletja navajajo nekateri raziskovalci diplomatske zgodovine z mnenjem, da je še vedno v veljavi, ker ni bila nikdar odpovedana ali razveljavljena.

Skrb za obrambo pred letalskimi napadi

Izkušnje zadnjih tednov so prisilile vojaške strokovnjake in odgovorne državniške v skoro vseh evropskih državah na resno razmišljanje, kako bi se dala kar najbolj izpolniti pasivna obramba civilnega prebivalstva za primer letalskih napadov. V Londonu je bila ustanovljena posebna komisija, ki bo na podlagi sedanjih izkušenj izdelala nov načrt za obrambo civilnega prebivalstva. Slučno komisijo bodo sestavili tudi v Parizu.

Pod dojmom teh dogodkov in izkušenj so se zganile celo nadvse pacifistično navdahnjene severne države. Tako so na Danskem s strahom ugotovili, da država ne razpolaga niti s tolikimi števili plinskih mask, da bi z njimi opremila gasilce, policijo in žandarmerijo. Zaradi tega zahteva sedaj danska javnost rekonstrukcijo vlade in izločitev ministrov, ki niso ničesar storili za zaščito prebivalstva pred zračnimi napadi. V Stockholmu je sklenila vlada ustanoviti državno tovarno za izdelavo plinskih mask, ker se je pokazalo, da so ljudje že prve dni mednarodne napetosti pokupili vse zaloge plinskih mask in da je bilo na desetstisoče ljudi, ki bi jih še kupili.

Skrb za obrambo proti letalskim napadom postaja danes eno od življenjskih vprašanj vseh narodov in mu bomo morali posvetiti tudi v Jugoslaviji vso pozornost. Izkušnje, nabranih v vseh državah v teku zadnjih tednov, ne manjka.

Preiskava o dunajskem incidentu

Berlin, 12. okt. br. Danes se je zglasil v zunanjem ministrstvu berlinski papeški nuncij msgr. Orsenigo. V zvezi s tem so se razširile vesti, da je vložil očiščeni protest zaradi nedavnih dogodkov na Dunaju proti kardinalu Innitzerju. Zvečer je bilo objavljeno uradno poročilo, ki te vesti zanika in navaja, da se je papeški nuncij samo informiral o rezultatih uvedene preiskave. Preiskavo vodi avstrijski pokrajinski namestnik Büchel, ki bo jutri izdal o rezultatih preiskave uradno poročilo.

Veliki Dunaj

Dunaj, 12. okt. w. Danes je izšel odlok o priključitvi nekaterih okoliških občin Dunaju, tako da je s tem uresničen že svoječasi načrt velikega Dunaja.

Prvi člani ljubljanske akademije

S kraljevim ukazom je imenovanih 18 akademikov

Beograd, 12. okt. AA. V imenu Nj. Vel. kralja so z ukazom kr. namestnikov na predlog prosvetnega ministra imenovani v akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani za prve redne člane:

v filozofsko-zgodovinskem oddelku redni prof. bogoslovne fakultete v p. dr. Aleš Ušeničnik; redni profesorji fil. fakultete v Ljubljani dr. Rajko Nahtigal, dr. Franc Kidrič, dr. Milko Kos in dr. Franc Ramovž;

v pravnem oddelku: poslanik v p. dr. Leonid Pitamic ter redni profesor-

ji pravne fakultete v Ljubljani dr. Metod Dolenc, dr. Gregor Krek, dr. Janko Polec, dr. Rado Kušej;

v matematično-prirodoslovnem oddelku: redni profesor teh. fakultete dr. Rihard Zupančič, profesor fil. fakultete dr. Josip Plemelej in redni prof. filozof. fakultete dr. Jovan Hadži;

v umetniškem oddelku: književnik Oton Zupančič, akad. slikar Matija Jama, književnik Franc Finžgar, prof. arh. Jože Plečnik in akad. slikar Rihard Jakopič.

Položaj v Palestini postaja vedno slabši

Angleži se poslužujejo skrajno radikalnih sredstev, da zatro arabski upor

Jeruzalem, 12. oktobra. AA. (DNB). Kazenska akcija angleških oblasti proti arabskim vsem se nadaljuje. Tako so v vasi Midanu severno od Gaze z minami poglani v zrak 25 hiš, a v severni Palestini so izrekli nad več vasi kolektivno kazen. Poleg tega morajo te vasi plačevati izdatke za ojačenje policijskih oddelkov. V Nazaretu, Tiberiji, Dilinu, Tulikaremu, Jafu, v starem delu mesta Jeruzalema in v Belehmu po določeni uri ljudje ne smejo več iz hiš. Poleg tega so preteklo noč zaprli za promet vse ceste v pokrajini železniške proge Haifa-Kanara ter dohode k letališču v Lidi.

Včeraj je prišlo severno in zapadno od Jeruzalema do ostrih borb med uporniki in britanskimi četami. V bojih, ki še trajajo, je bilo ubitih 10 oseb, med njimi tudi več britanskih vojakov.

Tudi v Nablu so se spoprijeli Arabci z britanskimi četami. Štirje Arabci so padli. V mestu je prepovedano zbiranje na ulicah. V vasi Balaja, jugozapadno in Jeruzalema, so sodelovala v bojih tudi letala in tanki. Arabci beležijo več izgub. Na britanski strani je padel en vojak, eden pa je bil ranjen. V galilejski pokra-

jini so Arabci uničili vse telefonske naprave in prerezali žice električnega voda.

London, 12. okt. AA. (DNB). »Times« komentira položaj v Palestini in poudarja, da je pošiljanje novih angleških ojačen najbolj dokaz, v kolikšni meri se je tankaj stanje poslabšalo. V Palestini se mora narediti red. Ker je nemogoče narediti en sam palestinski narod zaradi velikih nasprotij med židi in Arabci, prikermerja »Times« Palestino s sudetskimi pokrajinami in pravi, da je treba to vprašanje urediti na podoben način.

London, 12. okt. AA. (Reuter). O priliki ultimata, ki so ga Arabci naslovili na voditelja zionistov Weizmanna in v katerem so zahtevali, da se židje odpovedo pravicam, izvirajočim iz znane Balfourjeve deklaracije, je zionistično vodstvo prejelo iz vseh krajev sveta zelo ostre in odločne odgovore. Židovska narodna zveza v Palestini je poslala zionistični centrali v Londonu brzojavko, v kateri pravi, da bodo palestinski židje nadaljevali svojo borbo za obrambo svojega položaja in da se ne bodo odrekli pravicam, ki so jim jih Angleži priznali, ker menijo, da jim Velika Britanija ne bo odrekla pomoči.

Izkrcavanje Japoncev na južnem Kitajskem

Japonci hočejo zavzeti tudi Kanton, da preprečijo dovoz vojnega materila Kitajcem iz Hongkonga

Tokio, 12. oktobra. AA. Vsi tukajšnji listi so izdali posebne izdaje, v katerih poročajo, da se je začelo izkrcavanje japonskih čet na južnem Kitajskem. S to novo potezo hoče Japonska izsiliti važne odločitve vojaškega in političnega značaja v smislu, kakor to že nad 10 mesecev zahtevajo japonski vojaški krogi in oni politiki, ki zagovarjajo radikalno vodstvo vojne na Kitajskem. Iz vojaških krogov doznajajo japonski listi, da je namen vojaških operacij na južnem Kitajskem ta, da se popolnoma prepreči oskrbovanje čet maršala Čangkajskega z vojnimi materiali na železniški progi Kanton-Hankov. Ko bo ta zveza pretrgana in bo tudi Kanton v japonski oblasti, bo zlomljen poslednji odpor Čangkajskega režima, ker je zalaganje kitajskih čet s potrebnim materialom po drugih potih, bodisi iz Indokine, Birme ali Rusije, zelo dvomljivo in negotovo.

Dosedaj so Japonci izkrcali že 50.000 vojakov v pokrajini Biasbaja. Čete korakajo v smeri kantonske železnice, po kateri se Kitajci oskrbujejo z municijo iz Hongkonga. Izkrcavanje se je izvršilo 50 km severno od Hongkonga. Sporočilo glavnega japonskega generalnega štaba pravi, da so se Japonci zjutraj zgodaj izkrcali v nekem važnem kraju v južni Kitajski ter odšli v notranjost Kitajske.

Tokio, 12. oktobra. a. Havas: Zunanji minister je danes popoldne poslal vladam Velike Britanije, Zedinjenih držav, Portugalske, Nemčije, Italije in Francije noto, v kateri pravi, da bo japonska vlada

kljub vojnim operacijam v južni Kitajski spoštovala tamkajšnje interese tujih velesil.

Zavzetje Hsinjanga

Tokio, 12. oktobra. AA. (DNB) Listi objavljajo pod velikimi naslovi vest, da so Japonci zavzeli Hsinjang na železniški progi Hankov - Pejping, 130 km severno od Hankova, ter poudarjajo, da je padeč Hsinjanga ena izmed najpomembnejših japonskih zmag v zadnjih tednih, ker so bile tam koncentrirane močne kitajske čete. Zavzetje Hsinjanga ima tudi velik strateški pomen za nadaljnje operacije proti Hankovu, ker je po mnenju vojaških strokovnjakov presekanja sedaj železniška zveza med branili Hankova in kitajsko obrambno črto na Rumeni reki med Tungkvanom in Čengčuanom, kakor tudi cesta, ki vodi zapadno od železniške proge od Hankova preko Siana v Rusijo. Razen tega je sedaj Japoncem omogočeno, da napadejo Hankov direktno s severa in severovzhoda. Znano je, da je mogoče Hankov zaradi njegovega geografskega položaja osvojiti samo s te strani.

Zaskrbljenost v Angliji

London, 12. oktobra. AA. (DNB). Vest o novi veliki japonski ofenzivi v južni Kitajski so povzročile v Londonu veliko zaskrbljenost. »Press Association« pravi, da je angleški poslanik v Tokiu ponovno opozoril Japonsko, da so angleški interesi v Hongkongu in bližnjih pokrajinah akcije japonskih čet ogroženi.

Dr. Funk v Sofiji

Carigrad, 12. okt. AA. Nemški gospodarski minister dr. Funk je sredi odpotovanja v Sofijo. Pred odhodom je izjavil, da je prejel pozive za obisk tudi od rumunske in grške vlade, da pa se mora po obisku v Sofiji vrniti v Berlin zaradi ureditve raznih gospodarskih vprašanj, ki so v zvezi s priključitvijo sudetskega ozemlja Nemčiji. Funk je poudaril, da želi Nemčija sklepati zlasti dvostranske dogovore o izmenjavi blaga. V tem smislu bo Nemčija pričela v kratkem razgovore tudi z Zedinjenimi državami in Anglijo.

Dr. Ley v Bukarešti

Bukarešta, 12. okt. AA. Vodja nemške delovne fronte dr. Ley je danes prisel z letalom iz Sofije v Bukarešto.

Nov japonski poslanik za Moskvo

Berlin, 12. okt. w. Dosedanji japonski poslanik v Berlinu Togo je premeščen v Moskvo.

Upokožitev generalov

Beograd, 12. okt. p. »Vojni list« objavlja ukaz, s katerim so upokoženi divizijska generala Grgur Ristić in Milorad Radisavljević ter brigadni general Karlo Silva.

Vremenska napoved

Zagrebška: Oblačno, temperature bodo padle.

Dunajska: Zjutraj hladno, v dolinah megla, podnevi jasno in milo vreme, temperature ponekod do 20 stopinj.

Chamberlain pojde v Rim

Pred končno ureditvijo španskega vprašanja

London, 12. oktobra. o. Politični krogi zatrjujejo, da je britanska vlada že sondirala teren za Chamberlainov obisk v Rimu. Vse kaže, da se je španski problem v Sredozemskem morju zelo zaostрил. Zato je potrebno, da angleška vlada z vso naglico intervenira, kakor je v srednji Evropi. Chamberlain je tudi tokrat pripravljen ne glede na mednarodni prestiž Velike Britanije potovati v Rim in se neposredno sporazumeti z Mussolinijem. Za konferenco v Monakovem, pravijo tukajšnji politični krogi, je dala Francija pobudo za konferenco o sredozemskih vprašanjih pa naj bi jo sedaj dala Anglija, ki bi ob enem poskrbela, da bo tudi Daladier pozvan k razgovoru. Na konferenci bi sodeloval zastopnik Nemčije kot opazovalec.

V Rimu so sprejeli z zadovoljstvom na znanje ta angleški načrt. Že dejstvo, da je Mussolini izredno prijazno sprejel angleško bojovniško mislijo, ki je te dni pogledovala angleško vojaško pokopališče v Italiji, kaže, da so v Italiji pripravljivi za prijateljski sporazum z obema zapadnima velesilama. Rimski politični krogi zatr-

jujejo, da bo Chamberlain v Rimu slovesno sprejet in da hoče Italija odločno urediti španski problem ter zaključiti svojo intervencijo na Pirenejskem polotoku, da bi lahko angažirala svoje sile drugod v Evropi.

Protižidovski ukrepi v Italiji

Rim, 12. okt. AA. Minister za korporacije je poslal vsem prefektom okrožnic, v kateri jih opozarja, naj ne izdajajo več židom trgovskih dovoljenj in tudi ne dovolj-nj za javna dela. Vsa židom je izdana dovoljenja so razveljavljena. Po uradni statistiki je v Italiji 57.425 židov z italijanskim državljanstvom.

Rim, 12. okt. w. Danes je izšel odlok, v katerem je razrešenih 98 židovskih univerzitetnih profesorjev. Prav tako so bili vsi židovski borzni agenti pozvani, naj prostovoljno opuste nadaljnje poslovanje na borzah, ker bode sicer uradno odstranjeni z borz. Isto velja tudi za borzne senzale židovskega pokolenja. Prav tako je izšel odlok, ki prepoveduje odpiranje židovskih trgovin, kavarn in drugih pridobitnih podjetij. Prepovedan je tudi prenos koncesij na žide.

Naši kraji in ljudje

Mura mora v strugo!

Po letošnji povodnji je regulacija neodložljiva

Veržej, 11. oktobra
Letošnja pomladna poplava Mure je bila skrajno resen opomin vsem obmurskim krajem, kakor tudi oblastvom, da bo treba vendar nekaj ukreniti. Mura ima značaj hudournika. Pomladni jug v planinah, deževje ali prelom oblakov v zgornjem toku nam pripravijo leto za leto poplave. Mura je v zgornjem toku regulirana, zato nam v spodnjem toku nanaša predeč ter tako zasipava svojo strugo. Zato se vodovje razliva vedno širje. Ne samo možno, temveč verjetno je, da si bo Mura pri kakšni večji poplavi utrla novo strugo. Saj je minilo komaj štiri sto let, kar je tekla tik ob cerkvi v Križevcih ter so stali takrat Križevci na murskem otoku. Danes teče štiri kilometre stran.

Ko so v šestnajstem stoletju madžarski velikaši na svoji strani napravili ogromne nasipe, da bi svojo posest zavarovali pred poplavi, se je obrnila Mura na stajersko. Njeni deroci valovi so izpodkopali rodovitna polja med Moto in Staro vasjo, izginili sta vasi Pirovec in Pipovec ter del Vučje vasi. Prebivalci so se preselili v svoje vinčarije v Zasadih. Pozneje je Mura spet to novo strugo zametala. Prejšnja bogata polja so danes pašniki in prod pri Hrastju. Pred komaj tri sto leti je Mura ogražala cesto med Krapjem in Spodnjo Moto. Preložiti so jo morali v velikem loku mimo Cvena. Zgodovina se ponavlja in tako se vsak čas lahko dogodi, da Mura spremeni potjo strugo ter jo ubere po sredi Murskega polja. Zato bi se moral njen tok uravnati ter z nasipi zavarovati. Na madžarski strani so velikaši delali jezove, da obranijo svojo last pred valovi Mure, so pa s tem povzročili ogromno škodo naši strani. Saj so se vršile cele bitke ob Muri.

Sele za časa Marije Terezije se je začelo smotno delo na in ob Muri. Iz teh časov vidimo posamezne dele obrambnih nasipov pri Veržeju in na Krapju. Doba francoskih vojn je delo ustavila, naprave so začele propadati. Šele sredi sedemdesetih let preteklega stoletja je avstrijska vlada pokrenila dela za temeljito regulacijo Mure od Gradca do izliva. Po načrtu naj bi bila dela dovršena do leta 1895. Kakor pač vsako javno delo, tudi to ni bilo izvršeno po programu. Do svetovne vojne se je krpalo in krpalo, med vojno je delo počivalo. Tako je Jugoslavija dobila med drugo svetovno dediščino tudi nedokončana dela na Muri. Z malenkostnimi krediti se je delo nadaljevalo, nekaj več se je delalo, ko smo imeli pokrajnsko oblast v Mariboru. Pri sedanjem načinu regulacijskih del, ko se vrstijo le krparije, nova dela pa le v takem obsegu, da sploh niso omembe vredna, lahko čakamo na dokončno regulacijo vsaj še sto let.

Koj po letošnji pomladni poplavi smo se začeli pogovarjati, da bo treba na vsak način z obširno akcijo pospešiti regulacijska dela. Po dolgem tuhanju se je občina obrnila s posebno okrožnico na vsa tri naša sreska načelstva in na vse obmurske občine ter jih zaprosila za mnenje. Med tem se je določilo štirimilijardno državno investicijsko posojilo, izšla je uredba o melioracijskem skladu, ki je postavila vso zadevo na nov temelj. Na taboru v Črenšovcih je bil g. ban v prijetnem položaju, da je povedal, da dobimo za dela na Muri od države nekaj nad 4 milijone din v šestih letih. Za obmejni del Mure je država

dosedaj prispevala na podlagi mednarodne konvencije z Avstrijo vsako leto en milijon za vzdrževalna in nadaljevalna dela. Tako bi država v šestih letih prispevala dva milijona manj kakor dosedaj. Tudi če bi se ves prispevek države porabil za dela na notranjem delu Mure, je daleč preneznaten, da bi se z njim izvršila kakšna pomembnejša dela. Prispevek države se bo moral vsekakor zvišati in to znatno, če se hoče regulacija v doglednem času dovršiti.

Nova proga od Sevnice do št. Janža se dovršuje in bo 1. decembra otvorjena

Mokronog, 12. oktobra
Gradbena dela nove železniške proge št. Janž-Sevnica, ki bo podaljšek železniške proge Trebnje-St. Janž na Dolenjskem, se bližajo dovršitvi. Tudi most čez Savo pri Sevnici bo v kratkem dograjen, tako da bo po sedanjih načrtih ta proga za praznik zedinjenja, dne 1. decembra slovesno otvorjena.

Nova železnica bo za velik del Dolenjske, zlasti pa za Mirovno dolino znatnega pomena, ker bo s tem odprta zveza z Zagrebom in jugovzhodnimi predeli na eni strani, na drugi strani pa bo z bližnja zveza z morjem. Pomladi se bodo pričela popravljala dela na dosednji železniški progi Trebnje — St. Janž, katero je treba temeljito popraviti ter na več krajih preložiti celotno progo, zlasti pri Mokronogu ter progo od Mirne proti Trebnju. V tem delu bo proga popolno na preložen, tako da bo priključek k progi Ljubljana — Karlovec pri Ponikvah na Dolenjskem.

Na postaji Bistrica — Mokronog bo preložen tudi kolodvor za nekaj sto metrov ter izgrajeno mnogo večje poslopje z obsežnejšimi skladišči, ker sedanje po-

Naši obmejni kraji so bili vsa leta zapostavljeni tako od strani države, kakor s strani banovine. Imamo najvišji zemljiški davek v banovini, dobivamo pa najmanj, in to skozi vsa leta. Zato je naša zahteva po dovoljnem kreditu za regulacijo Mure več kot upravičena. S temeljito regulacijo Mure bo odpravljena vsakoletna poplavna škoda, pri delih bodo prišli naši delavci do kruha, katerega morajo zdaj iskati po tujini. Takrat bomo tudi mi v prijetnem položaju, da bomo lahko rekli: Naše obmejno ljudstvo je zadovoljno, država, ustvarila si si z zadovoljnim narodom boljše obrambno linijo kakor je Maginotova.

Krč.

slopje ne odgovarja več zelo razvijajočemu se prometu. Tudi železniški tiri bodo izdatno pomnoženi, da se bo mogel osebn in v tovarni promet nemoteno vršiti.

Kolodvorska poslopja, ki bodo ostala nepopravljena, zdaj belijo in snajžijo, da bodo tako v svečani obleki sprejela vlak, ki bo otvoril novo železniško progo in jo tako izročil javnemu prometu.

Vsa Mirovska dolina z veseljem pričakuje težko zaželenega trenutka, ko ji bo nova proga odprla pot v svet.

Z železniško progo Trebnje — Sevnica bo sicer Dolenjska mnogo pridobila, vendar s to progo dolenjskemu železniškemu omrežju še izdaleka ni zadosteno. Zveza z morjem je še vedno mnogo preoddaljena. Tudi sicer so še mnogi kraji, ki so od železniškega prometa daleč oddaljeni in jim je razvoj in gospodarski napredek onemogočen. Tako bo v prvi vrsti prišla v poštev potrebna železniška zveza Brežice — Novo mesto ter podaljšek proge Novo mesto — Straža — Kočevje in Kočevje — Sušak. S tem programi bi dobila Slovenija ustrežajočo zvezo z morjem, pa tudi Dolenjski bi se dali vsi pogoji k napredku in blagostanju.

Vsa Solčava je bila ogrožena

Vaščani so se šele zdaj pomirili in želijo odločnih ukrepov zoper nevarne potepuhe

»Jutro« je poročalo, kako je sloveča gorska vas Solčava skoraj vsa postala žrtev požara. Naš gornjegorjski dopisnik se je v ponedeljek mudil na pogorišču in nam sporočil še naslednje podrobnosti:

Kmalu po polnoči v noči od nedelje na ponedeljek so zbudili obupni klici prebivalcev v spodnjem delu vasi Solčave vse vaščane. Prišlo je goret v Kautmanovem hlevu. Požar se je nepričakovano hitro širil in zajel najprej nasproti stoječo Tišlerjevo, nato zraven nje stoječo Retkačevo domačijo in končno je pričelo goret tudi poslopje Poličnikove gostilne, po domače pri Kautmanu. Vaščani so si bili na mah svesti, da je v nevarnosti vsa vas, če potegne veter in če ne bodo gasilci prišli na pomoč. Domača gasilska četa je bila takoj na mestu, toda v rezervoarju je zmanjkalo vode in tudi brizgalna ni delovala. K sreči so medtem že prišli gasilci iz Ljubnega, nato iz Gornjega grada, Radmirja in iz

Luč. Zastavili so vrli in požrtvovalni gasilci vse moči, da omejijo požar na imenovana tri poslopja. Kautmanov hlev je medtem že pogorel in z njim več svinj.

Velikim naporom gasilcev se je posrečilo požar omejiti. Medtem so vaščani vseh hiš izpraznili poslopja in odnašali vso opremo in vse imetje onstran Savinje, da za vsak primer rešijo vsaj opremo hiš in živino. Na vasi je nastala sredi noči strašna zmešnjava in je res sreča, da se ni zgodilo kaj hujšega in da ni bilo človeških žrtev. Še v ponedeljek popoldne so bili prebivalci docela zmešani, nekateri niso vedeli, kaj naj najprej stori. Pohištvo, obleka in drugi predmeti raznih lastnikov so bili povsem pomešani in so morali posamezniki iskati svoje stvari. Proti večeru so nekateri že spet opremili svoje hiše, a še vedno v strahu, da bo iznova gorelo. Prebivalstvo je posebno razburjeno, ker se ničesar uspešnega ne ukrene zoper nadležne brezposelnice, katerim so ljudje na vasi in posebno samotne kmetije izpostavljeni na milost in nemilost. Če brezposelnim ne daš strehe in dovolj podpore se maščujejo.

Tako pravijo vaščani, da sta prišla v nedeljo zvečer v vas dva brezposelnca, ki so ju pozneje videli, da sta se sprevajala na Kautmanov hlev k počitku, spozneje pa sta od tam brez sledu izginila. Domnevajo torej, da sta zanetila bodisi namenoma, bodisi v neprevidnosti s kajenjem požar v hlevu.

Pri lenivem črevesju in slabem želodcu z nerazpoloženjem za jed zaradi zapeke naj se uporablja že oddavna poznana naravna »Franz-Josefova« grenčica. Zelo pogosto je ugotovljeno, da je »Franz-Josefova« grenčica zlasti koristno domače sredstvo, kajti gre za to, da se prebavni kanal v jutru izčisti s kakim salinskim sredstvom za iztrebljanje.

Ogl. reg. S. št. 15. 485-35

BABYMIRA krema

SE USPEŠNO UPORABLJA ZOPER SPUSČAJE, RANE, PRASKE, OPEKLINE, HRASTE, LISAJE IN VSE NEČISTOSTI KOŽE PRI OTROCIH IN ODRASLIH. NAGLO SUŠI OD ZNOJA ALI MOKRENJA OPALJENO IN ODRGNJENO KOŽO. DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH IN DROGERIJAH PO CENI DIN 10.— ZA SKATLICO.

vu in so nato trije posestniki postali žrtev obeh potepuhov.

Škoda se danes še ne da oceniti, vsekakor presega daleč nad 100 tisoč dinarjev. Zavarovana sta le delno proti požaru Kautman in Retkač, dočim Tišler ni bil zavarovan in bo moral vzeti palico v roke, če mu ne prihitijo oblast ali javnost na pomoč s kakšnimi milostno podporo. Vrli gasilci, ki so v mrazu in noči pokazali toliko požrtvovalnosti in rešili vas Solčavo, zaslužijo vse priznanje in pohvalo. Zahteva vsega prebivalstva pa je ob tej priliki, da se smotno prične akcija zoper nadležne brezposelnice in sumljivih elementov, posebno v pokrajinah blizu meje.

Trgatev na Dolenjskem je opravljena

Novo mesto, 12. oktobra
Trgatev na Dolenjskem se je v splošnem izvršila in lepega jesenskemu vremenu in je po večini zelo zadovoljiva, zlasti kar se tiče kakovosti. Po množini pa zaostaja pridelek dokaj za lansko letino, kar je pač povzročil deloma pomladni mraz, v mnogih krajih pa tudi toča.

Povpraševanje po letošnji sladki kapljici je zelo veliko in že se sklepajo večje in manjše vinske kupčije. Mnogo je bilo pokupljenega tudi grozja, kar je treba pozdraviti, in tudi cena je za vinogradnika dokaj primerna. Ugodna vinska letina bo marsikateremu vinogradniku rešila mučnih skrbi, saj so mnogi med vinograd-

niki taki, ki jim je vinograd edini vir, od katerega pričakujejo dohodkov za najnujnejše potrebe in za davke.

V vinskem hramu, kamor zadovoljnega vinogradnika vleče srce kadarkoli mu dopušča čas, se počuti zadovoljen. Tu pozabi na vse skrbi, ki ga mučijo, na trud in stroške, ki jih je imel z obdelovanjem vinograde ter si v družbi prijateljev zapoje zdravico, ali pa se porazgovori o vsem, kar mu je pri srcu. Zlasti veselo je razpoloženje ob nedeljah, ko se napolnijo vinski hrami z obiskovalci in prijatelji dobre kapljice. Ni ga skoraj hrama, od koder bi se ne čula vesela popevka, posebno veselje pa je proti večeru, ko se vračajo v dolino.

Z razdelitvijo agrarne zemlje Auerspergovoga veleposestva niso vsi zadovoljni

Dol. Toplice, 11. oktobra.

Kakor je »Jutro« že poročalo, so letošnja pomlad pričeli razdeljevati tudi agrarno zemljo Auerspergovoga veleposestva. Večino agrarne zemlje so imeli mnogi mali posestniki in delavci od bivšega kneza Auersperga ež več let v najemu, da so s njim pridelali najpotrebnejše za ekornno preživljanje. Vsi ti in še mnogi drugi so se prijavili tudi sedaj, ko naj bi se agrarna zemlja odstopila v last interesmentu proti zmerni, denarni odškodnini in s prav dovoljnimi plačilnimi pogoji. Tako je vladalo ob času prijav in ob začetni rešitvi, prijav splošno zadovoljstvo, čeprav so bile prošnje mnogih odklonjene, ker ti pač pri razdelitvi že zaradi svojih premoženjskih razmer ne morejo priti v poštev.

Pred kratkim se je izvršila razmejitev in končna dodelitev interesmentu, ki je mnoge razočarala, ker niso dobili zemlje po potrebi. So med njimi taki, ki so prosili za parcelo, katero so imeli že več let v najemu ter so jo skrbno obdelovali, pa jim je zdaj odmerjeno zemljišče v obliki slabega in močvirnega travnika, ki ga niti nujno ne potrebujejo. Umevno

je, da vsem željam in potrebam ni mogoče ugoditi, ker ni dovolj agrarne zemlje za razdelitev, vendar je več pritožb povsem upravičenih, ki naj bi jih pristojno oblastvo upoštevalo.

Popolnoma so odpadli od razdelitve interesi tisti iz vrst državnih upokojencev ter nekateri mali obrtniki, ki se tudi strinjajo z razdelitvijo. Ena razdeljena parcela zaenkrat ni dobila imenovanega lastnika. Brž se je po občini raznesla vest, da je ta parcela priznana občinskemu uradniku, ki bi ne mogel in ne smel biti upoštevan. Povsem verjetno je to le plov ljudske domišljije, vsekako pa je nujno in tudi v interesu prizadetega, da se od pristojne strani zahteva razčisti, da ne bo med ljudstvom nepotrebnega razburjenja.

Z razdelitvijo agrarne zemlje je razlastitev Auerspergovoga veleposestva povsem dovršena. Ker je veleposestnik Auersperg tudi patron famih cerkev v Toplicah in Soteski, je odpadlo tudi patronatstvo. Kot odškodnino patronatstva sta prejeli farni cerkvi, po nekaj ha gozdarst, poleg tega pa farna cerkev v Soteski še lom peska, ki nosi cerkvi reden in precej obilen vir dohodkov.

Elektrika v Moravški dolini in Zasavju

Litija, 12. oktobra.

Viri trdijo, da je bila prva elektrarna na slovenskih tleh pri nas v Litiji. Postavila si jo je bivša litijska topilnica, ki je kasneje dobavljala tok tudi zasebnikom. Moti pa se vsak, ki meni, da je zato pri nas vprašanje elektrifikacije davno zadovoljivo rešeno.

Litija dobiva poslednji čas tok iz zasebne elektrarne. Sedanja rešitev je seveda le laslina, zato že vsa leta prosimo za novo. Ze nešteto krat so nam obljubili boljše elektriko od zunaj. Občinski odbor je nekoč kupil mlin ob Reki, da bi postavil lastno elektrarno. Izkazalo pa se je, da bi bil ta način dobave predrag, pa tudi tok je prešibak. Zatem so nam zadržno obljubili, da bomo priključeni na elektrovod KDE. Tako smo verjeli tedaj obljubam, da smo zgradili v Gradcu pri Litiji še transformator. Z ob časa je pričel razjedati »transformator«, potrebno ga je bilo popraviti, elektrike pa od nikoder ni. Skoraj za vsake volitve so nam obljubili elektriko, napovedovali so že kopico datumov, kdaj bo zasvetila nova, cenejša in trajna elektrika, a več kakor obljub nismo bili deležni.

Zdaj pa govori spet vsa dolina o tem, da bomo kar brž dobili prepotrebno elektriko. No, morda bo šlo zdaj za res, kakor zatrjujejo na pristojnem mestu. Nedavno so pričeli delavci delati na terenu. Prešli

so že preko Moravskih hribov in bodo kmalu v Zasavju. Novi daljnovod za visoko napetost 20.000 voltov, bo izpeljan iz Doba mimo Krtine, nato skozi Moravce, preko hribov od Hotiča in Kresnice, končal pa se bo v Litiji. Elektrifikacija Zasavja bodo izvedle Kranjske deželne elektrarne, ki so dobile poslednji čas potrebne kredite. Na splošno željo prebivalstva bodo elektrificirani vsi bližnji kraji ob navedeni glavni progi. Tako bo speljal od Lukovice in St. Vida pri Lukovici 3 km dolg odcip in bosta oba večja kraja prejela elektriko. Tudi najstarejši trg v Zasavju, staroslavne Vače, bo priključen s 3 km dolgim odcipom. Če bodo zadostili pogojem, bodo priključeni na vaški odcip še sosednji kraji. V Hotiču bo stala transformatorska postaja. V Kresnicah bo novi dobil precejšen odjem. Saj ima g. Birola tamkaj velike apnenice in bo opustil lastno elektrarno. Tudi vsa litijska industrija s predilnico vred se bo priključila na novi vod. Iz Litije bo stekel odcip še do Ponovič, kjer je banovinsko veleposetvo z državno žrebarčno. Ponovič vod bodo nato potegnili še do vasi Save in znabiti tudi do Mošenica, kjer ima lesni industrialec Rotar svojo žago. Pozabili tudi ne bodo šmarske doline, kjer imajo sicer domačo elektriko, ki pa tudi ne ustreza. Ves daljnovod s postranskimi odcipi bo meril le 23 km.

Spomenik narodnemu borcu Mihi Čopu bo odkrit 30. oktobra na jeseniškem pokopališču

Jesenice 12. oktobra

Po smrti jugoslovenskega vojnega dobrovoljca, četnika, Sokola in planinca Čopa se je takoj osnoval poseben odbor z nalogo, da junškemu borcu postavi dostojen nagrobni spomenik. V odboru so zastopali naslednja jeseniška društva: TK Skala, Sokolsko društvo (vključno Koroška Bela-

neh bosta dva kamenita podstavka za cvetje, nad grobom pa bo vloženi kamenit križ. Nagrobnik bo stal poleg velikega spomenika pokojnega carinika in carinskega posrednika Antona Stekarja. Oba pokojnika sta bila v življenju stanovska tovariša in zelo dobra prijatelja. Stekar je izdatno podpiral narodno književnost, znanost in umetnost. Čop pa se je za narodne ideale boril vse življenje. S postavitvijo spomenika, se bo narodna javnost vsaj nekoliko oddaljila narodnemu junaku. Odbor za postavitev spomenika ponovno apelira na javnost za prispevke za spomenik in trdno pričakuje, da apel ne bo zaman.

Tihe priče

Kočevje, 12. oktobra

Če je že jesen, je gotovo pri nas na Kočevskem, kjer sta mraz in megla že nekaj tednov v gosteh. Ampak to ni tista lepa jesen, tista s polnim naročjem sadja in toplim, poslavljajočim se soncem, o kakršni smo nekoč sanjali mestni otroci, ko smo se ob Jurčičevih, Stritarjevih in Levstikovih pripovedkah ogrevali za lepoto našega jezika in zavidali Levstiku in Stritarju, ki sta skupaj krompir pekla in se zvečer, ko sta živino prignala domov, spravila na široko kmečko peč ter prisluhnila pripovedkam o strahovih, o Martinu Krpanu in podobnih slakah, ki žive v domišljiji tlačenega in ponižanega ljudstva. Ne, pri nas na Kočevskem so jeseni drugačne! Na Kočevskem je nekaj desetletij pasejo živino pastirji, ki so čisto bolj vredni pomilovanja ko ojarmljena goveda. Pastirji na Kočevskem so čisto sinovi slovenskih proletarijiranih staršev, ki nimajo svoje zemlje in udinjajo svoje otroke že zgodaj v službo k bogatemu Kočevjarju. Živina, ki jo pasejo pastirji po kočevskih pašnikih, je last Kočevjarjev. Ali je potemtakem še kaj čudnega, če gre »preobrazba« potlej naprej po nekih določenih smernicah in da imajo te smernice nek namen? Pot slovenskega otroka na Kočevskem je težka, pot v življenje slovenskega pastirja, dajmo mu ime Mihelčič, že lažja, še lažja je pot hlapca Mihelčiča, ki je pod točo razmer pozabil, da je otrok slovenske matere. Ko pa se hlapec Mihelčič spet pritegne na posestvo Kočevjarja, ki mu nebesa niso dala sina, da bi mu posestvo tik pred svojo smrtjo v osemdesetem letu življenja prepisal, takrat so »smernice« dosegle svoj namen. Gospodinja Mihelčiča

bo svoje otroke vzgajala v duhu, za katerega je nekdanji pastirček Mihelčič in poznejši hlapec in še poznejši posestnik Mihelčičitsch se davno otopen. Tako nastane pri nas nov rod, »zdrava veja«, na trhljem deblu drevesa, ki se imenuje »odpadnik« in ki raste kljub mrazu v kočevski Sibiriji še vedno bohotno.

Tako je bilo v preteklosti, ko je mačeha Avstrija rezala krhki sinovom slovenske matere, tako se dogaja marsikaj še danes. Sadovi tega, po slovenskih mladikah požahnjene drevesa so padali v naročje tujerodcev, da bi pa napravili zmedo, so si izmislili praviljico, ki jo je pod naslovom »Kroatische Beamte waren es« objavila »Kočevarica« za dvajsetletno svobodo naše države, v oktobru letošnjega leta in potrdila gostoljubnost, ki jo ti praviljarji uživajo pri nas.

Praviljica se nanaša na kočevska imena, ki se končujejo na »itsch«. Praviljice od nekdaj rad čitam, ker so lepe, verjetne pa je toliko, kolikor pač vse praviljice o strahovih, ki si jih pripovedujejo pastirji na pašni. Naj vam na kratko in po svojih besedah ponovim to praviljico. Poslušajte torej! — Nekoč je živel grof. Temu grofu je bilo ime Blagaj. Bil je Hrvat in bi se moral potemtakem prav za prav imenovati Blagajčič. Pa ne, ni mu zdelo vredno spreminjati imena svojih dedov in je ostal kar lepo pri Blagaju. Grof Blagaj je vladal kočevski deželici, ki je bila takrat poseljena s samimi pristnimi Jakli, Michli itd., ki pa niso bili tu od zmerom, ampak so prišli iz nemških dežel na Kočevsko kulturo sejati. Grof, ki je vladal kočevski deželici je bil okrutnej. Kakor vsi grofje, ki so v srednjem veku živeli od

tlake in desetne. Okrutni grof Blagaj je postavil na Kočevskem za valpte ljudi, ki so bili slovenske krvi. Ti valpti so vihтели bič nad glavami Jaklov in Michlov in da je bila groza še večja, oni so pisali tudi prve urbarje. Ker pa so bili valpti Hrvati, torej »itschi«, so tudi imena naših dedov Jaklov in Michlov spremenili v »itsche«. Tako so nastali iz Jaklov — Jaklitschi — iz Michlov — Miklitschi! Zgodilo se je velik greh! Neodpustljiv greh! Tri sto let po prisilni naselitvi v naš »Heimatland«, na Kočevsko, kamor so morali Jakli in Michli zaradi ponesrečenih puntov gozdove trebit, so bili Jakli in Michli vsaj imenski svobodnjaki, četudi so morali s telesom tlačeniti Ortenburanom, grofom Celjskim in nazadnje Auerspergom. Pa ti pridejo ti preklicani Blagaji, ki sami niso hoteli spremeniti svoje ime v Blagajčič in pritaknejo našim dedom Jaklom in Michli našim dedom Jaklom in Michli nikar ne milom usodni »itsch«. Ampak nikar ne mislite, ljudje božji, da so ti Jaklitschi in Miklitschi — Slovani! Ne, oni nimajo ničesar skupnega s slovenskim imenom, četudi uživajo plodove slovenske zemlje! Oni so pravi potomci, čistokrvni nasledniki Jaklov in Michlov. — — —

In tako dalje. V tem smislu. Praviljica je sicer lepa literarna zmes, ampak dr. Ante Debeljak bi dejal takile praviljici o izvoru »itschev« nič več in nič manj ko slabo posrečena — »zmes«.

Kaj pravite k tej praviljici sedaj vi Jakli in Mikliti, ki ste še danes ponosni na svoje slovensko ime in ki ste v letih strahote trpeli in krvaveli za pesem, ki so vam jo matere še v zibelkavi pele? Ne, vi ne morete ničesar storiti zoper dejstvo, da so nekoč, v davnih, davnih letih, ko je bila slovensčina še jezik hlapcev in svinj, bila slovenska dekla, da so takrat vaši dedje posedli nekaj žlahtne krvi puntarjem, z soso-

ščini, ki so se z njih pomočjo in oploditvijo za nekaj časa otresli degeneracije propadajočega rodu, ki je danes tako zelo ponosen na roman, ki opisuje njih »rebelionstvo«. Ali se vam ne zdi, da so najnovejšee podmene o izvoru »itschev« na Kočevskem, ki se opirajo samo na dva primka, še veliko preskromen donesek za verjetnost te praviljice?

Ali niso tudi slovenskemu človeku pisali urbarije tujerodni fevdalci, pa so slovenska imena vseno ostala nepopacena, ker si jih lastniki pač niso dovolili pačiti? Ali se ne pišejo slovenski mladini po kočevskih župniščih še danes takšni urbarji, ki jim pa poznavelec teh praviljic matrice pravimo?

Kje ste Zbanički, da boste zahtevali odgovor, odkod Kočevjarjem razni Shaschnigg? Kje ste Medeni z bloških hribov, ki so vas na Kočevskem nekdanji fevdalci (pa Blagaji menda ne!) za Hönigmanne krstili? Kje ste ščinkavci iz novomeške okolice, ki ste na Kočevskem Finki postali?

Za ta in še za mnogo drugih imen naj nam drugič »Kočevarica« napiše praviljico. Tudi mi Slovenci imamo urbarje, lahko vam bomo postregli z zgodovinskimi podatki, ki bodo verjetneje od onih, ki se jih v najnovejšem času poslužujejo s prozornimi nameni praviljarji okoli »organa der Gottscheer Deutschen«. In če našim podatkom ne boste verjeli, vsa povabimo na pokopališča po kočevski deželici. Tamkaj so Finki, Hönigmanni, Jaklitschi, Miklitschi in Shaschnigg pokopani na mestih, ki so strogo ločena od grobov, kjer leže ščinkavci, Medeni, Jakliči, Zbanički in Mikliti... To so tihe priče vsega dela za »itsche«, ki ga niso opravili Blagaji, grofje hrvatski, ampak ljudje, ki jim slovenska pesem in slovenska beseda nikoli ni bila všeč.

L. Z.

Javornik), podružnica SPD, Legija koroških borcev, Udrženje dobrovoljcev, Udrženje četnikov ter pokojnikovi tovariši. Odbor je takoj pričel z marljivim delom. Obrnil se je na široko narodno javnost, da bi prispevala za spomenik, ki bi simboliziral pokojnikovo narodno zavest, njegovo veliko borbenost in ljubezen do planin.

Odziv narodne javnosti je sicer lep, a vendar ne tak, kakor so člani pričakovali in kakor je pokojnik zaslužil. Za spomenik so največ prispevali cariniki ter znanci in prijatelji, ki jih je imel daleč na okrog. Izmed društev pa sta največ doprinešala »Skala« in Udrženje četnikov. Na zadnji seji odbora za postavitev spomenika je bilo sklenjeno, da bo spomenik slovesno odkrit v nedeljo, dne 30. oktobra, na jeseniškem pokopališču.

Osnutek za spomenik je napravil pokojnikov osebni prijatelj akademski kipar g. Peter Loboda s Homca pri Kamniku. Kamnoseška dela pa so bila oddana Kunovarju iz Ljubljane. Spomenik bo tvorila piramida, pred njo bo na podstavku pokojnikov dopisni lik v naravni velikosti. Ob stra-

Najvažnejše določbe volilnega zakona

Volitve v novo narodno skupščino bodo v nedeljo 11. decembra t. l. izvedene bodo po volilnem zakonu z dne 10. septembra 1931., ki je bil v nekaterih določbah spremenjen z zakonom z dne 24. marca 1933.

Nova skupščina bo štela 371 poslanev iz srezov in še toliko nosilcev državnih kandidatnih list, kolikor list bo dobilo nad 50.000 glasov. Vsak srez v državi je ob enem volilni okraj. Volilni okraj zase je vsako mesto, ki je sedež banovine ali pa šteje nad 100.000 ljudi. Vsak volilni okraj vofi v načelu enega poslanca. Izjemo tvorijo mesta Beograd s 5, Zagreb s 4, Ljubljana z 2 in Sarajevo z 2 poslanca ter sredi Ljubljana okolica, Maribor, Osijek, Split, Belovar in Mostar, ki volijo tudi vsak po dva poslanca. Posamezne banovine volijo poslanev: dravska 29, savska 36, vrbska 26, primorska 24, drinska 39, zetska 33, dunavska 53, moravska 41, in vardarska 45.

Vsa država je razdeljena na 36 volilnih okrajev, dravska banovina na dve. Volilno okrožje št. 1. obsega bivšo mariborsko oblast in ima 15 poslanev; volilno okrožje št. 2. obsega bivšo ljubljansko oblast in ima 14 poslanev.

Volitve se vrše po državnih kandidatnih listah. Tako listo mora podpisati po najmanj 30 volilcev iz najmanj polovice srezov v državi, razdeljenih na najmanj šest banovin. Kandidatna lista mora vsebovati nosilce ter kandidate in namestnike za vse srece v državi. Lista oseba lahko kandidira največ v treh srezih in to kot kandidat v dveh srezih, v tretjem kot namestnik, ali kot kandidat v enem srezu in v dveh kot namestnik, ali kot namestnik v treh srezih.

Kandidati in namestniki morajo priložiti državnim kandidatnim listi pismo izjavo, ki se glasi: »Podpisani N. N. izjavljam, da pristajam na to kandidiranje in se zavežem, da bom v svojem političnem delovanju varoval državno celoto, delal za narodno edinstvo in da ne bom pristopil k verskim, plemenskim ali pokrajinskim strankarsko političnim družbam.«

V istem srezu je lahko na isti državni kandidatni listi tudi več vzporednih kandidatov. Na državni listi more kandidirati le kandidat, na katerega je pristal nosilec liste. Lista se predloži v potrdilo kasacijskemu sodišču v Beogradu.

Najvišji pripravljalni volilni organ je državni odbor, ki ga sestavlja predsednik senata dr. Zelimir Mažuranić, podpredsednik senata dr. Djuro Kotur in Stevan Janjović, predsednik narodne skupščine Stevan Čirić, podpredsednik narodne skupščine Franjo Markić, Jevrem Tomić in Radoslav Vuketić. Poleg tega so člani državnega

odborja še predsednik in podpredsednik državnega sveta, predsednik kasacijskega sodišča v Beogradu, stola sedmorice v Zagrebu, vrhovnega sodišča v Sarajevu ter velikega sodišča v Podgorici, odnosno njihovi namestniki. Državni odbor vodi vse priprave za volitve. Državni odbor se sestane najkasneje 4 dni po objavi ukaza, s katerim so razpisane volitve narodnih poslancev. On odredi volišča in njihov obseg, ter določi predsednike volilnih odborov za vsa volišča. Delokrog državnega odbora je s tem izčrpan. Vse nadaljnje posle z volitvami vodi glavni volilni odbor, ki ga tvori predsednik in podpredsednik državnega sveta, predsednik najvišjih sodišč v Beogradu, Zagrebu, Sarajevu in Podgorici, odnosno njihovi namestniki ter po dva predstavnika vsake državne kandidatne liste.

Glavni volilni odbor sešteje po volitvah glasove, oddane za posamezne liste. Najprej proglasi za poslane nosilce tistih državnih kandidatnih list, ki so dobile nad 50.000 glasov. Nato dodeli tisti državnim listi, ki je dobila največ glasov med vsemi listami, vseh pet beograjskih ter tri petine mandatov v vsaki banovini. Tako pripade n. pr. v dravski banovini najvišji državni kandidatni listi v mariborskem volilnem okrožju 9. v ljubljanskem volilnem okrožju 8 mandatov, ne glede na to, koliko je ta lista v banovini sami dobila glasov. Ti mandati pripadejo v prvi vrsti onim kandidatom z najjačje državne kandidatne liste, ki so v svojem srezu dobili absolutno večino oddanih glasov. Kar mandatorjev še preostane, jih dodeli po vrsti oni srez, ki so za najjačje državno listo zbrali največ glasov. V teh srezih pa oni kandidati s te liste, ki so za sebe dobili največ glasov.

Preostali dve petini mandatov se razdelijo ločeno po banovinah. Ako v kakih banovini najjačja državna kandidatna lista ni dobila absolutne večine oddanih glasov, pripadajo ti dve petini mandatov samo ostalim državnim kandidatnim listam, med katere se razdelijo po D'Hontovem proporcionalnem sistemu; pri tem se upoštevajo le glasovi, oddani za dotično listo v banovini sami. Ako pa je najjačja državna kandidatna lista v dotični banovini dobila absolutno večino oddanih glasov, pride pri proporcionalni razdelitvi preostalih dveh petin mandatov tudi ona v poštev, tako kakor da bi se ne dobila nobenega mandata. Tudi v tem primeru se mandati razdelijo po D'Hontovem sistemu. Mandati, ki pripadejo posameznim državnim kandidatnim listam v dotični banovini, se dodelijo kandidatom na enak način, kakor smo gori povedali za dodelitev mandatov najmočnejši državnim kandidatni listi.

Regulacija Kostrevnice pred leti in danes

Smartno pri Litiji, 12. okt.

Za pomirjenje nervoznosti zadnjih dni, smo brali v nedavni številki »Domoljuba« dopis iz naših krajev, ki pripoveduje o regulaciji Kostrevnice. Zaredi pomenjkanja kreditov so pa letos delo končali, nadaljevali pa bodo opet na pomlad če bodo dobili potrebnih sredstev. V dopisu naprošajo kr. bansko upravo za pomoč, ker je treba potok regulirati, da ne bo povzročal kmetom in dolini škode.

Vse je res in tudi potrebno. Kostrevniški potok je nagajiv in zloben. Vsako leto tudi do šestkrat prestopi breg in se razlije preko roba. Tedaj uničuje zemljo in pušča posade. Kmetje so res precej škodovani zaradi poplavi Kostrevniškega potoka. Pri zadetih so oni iz Kostrevniške doline, pa tudi njihovi smarski sosedje, ki imajo njive ob dolnjem koncu potoka. Mi to radi priznamo, kakor smo to trdili leta 1935. Še prej in tudi kasneje. Vendar je takrat bilo v občini drugače. Takrat je vodila občinsko upravo JNS z našim predstavnikom g. Strmanom Josipom, trgovcem iz Velike Kostrevnice. Župan in občinski odbor so uvideli, da so odveč le tarzanje in zvonjenje po toči oziroma po poplavih.

Zato so naši občinski voditelji sprožili misel, da se pristopi čimprej k regulaciji potoka. Oblastva, predvsem tedanja banska uprava so jim bila na roko in g. inž. Hrovat je napravil uspele načrte, kako se naj regulacija izvede. Še več! Tedanji napredni občinski odbor z g. županom Strmanom je uvidel, kako bi bilo koristno, če bi se v naši dolini začel razvijati tujski promet. Vsega

imamo obilo kar potrebujejo tuji: zdravo okolico, prijetne sprehode in izlete. Za majhen denar, kakor menda drugod nikjer, bi jim oskrbeli hrano in stanovanje. Manjkal je le še kopalnica. Tudi nanj so mislili naši možje. Ob regulaciji potoka bi zgradili kopalnice in tudi zanj smo že izdelali načrte.

Nasprotniki pa so hoteli naša prizadevanja osmešiti. Niso dvigali »puntac le doma v dolini, še s tiskom so se spravili nad nas. Tudi takrat so pisali o kostrevniškem potoku v »Domoljubu«. Za spomin še hramimo številke od tistega leta, kjer omalovažujejo naše delo in nečrte ter nazivajo potok le »plitvi potoček«. Dvomimo, da se je svet v zadnjih treh letih tako spremenil, da bi nastal iz »plitvega potočka« nevarni veletoč Missisipi, ki ga morajo zdaj drugi regulirati... Ali pa ima »Domoljubov« dopisnik dvojna očala. Z njim gleda, kadar je v opoziciji, druga mu kažejo prav.

Zaradi nesloge gotovega dela naših občanov ni pri nas pravega napredka. Enkrat

Doba poznojesenskih gob je prišla

Letos je bilo za gobe precej abnormalno leto. Pomladnih in zgodnjepoletnih gob skoraj sploh ni bilo, menda zato ne, ker je bila pomlad suha. V poznem poletju, proti koncu avgusta in vese septembra pa smo dobili ponekod (posebno na Dolenjskem) gob v izobilju, zaradi tega so tudi cene suhim gobam (za izvoz pridejo v poštev le užitni gobe in njegove ožje sovrstnice) zelo padle. Po Dolenjskem so prekupčevalci plačevali suhe gobe po 16 do 18 din kg, a tudi glavni izvozniki v Ljubljani plačujejo le po 15 do 25 din kg, pač po kakovosti. Najvišjo ceno dosežejo suhe gobe, ki se rezane na tanke in široke liste ter imajo čim svetlejšo barvo. Ljubljanski okoličani so z lahkoto prodali vse nabrane gobe sveže na trgu. Zadnje čase, ko so bili mladi gobani (jur ali vrganj) že prav redki, so zahtevali za kg 14 do 18 din, torej toliko kot za suhe, dasi je treba za kg suhih gob 10—12 kg svežih.

Za tiste gospodinjice, ki se zaradi visokih cen niso mogle založiti z gobami (vložene v kis ali v solnico), je še vedno čas, ko so začele rasti poznojesenske gobe, ki so istakto prav dobre in izdatne, ker rasejo množično. To so predvsem kolobarnice, kolesnice ali grbavci (češko: čiruvke, latinsko: tricholomae, nemško: Ritterling). Ime kolobarnice ali kolesnice so dobile, ker rasejo navadno v polkrogih ali tudi v zaključenih krogih. Ime »grbavci« pa zato, ker imajo v sredini klobuka izboklino ali grbo.

Črnosivo kolobarnico ali mraznice poznajo v ljubljanski okolici le pod imenom: sivka, v celjski okolici pa ji pravijo tudi podzemljica. (V Begovi knjigi »Naše

gobe« tabela 44). Po klobuku je črnosiva, listi so beli, na starost rumenkasti. Meso je belorumenkasto in diši po sveži moki. Prav dobra goba za vsestransko uporabo, to je za svažo jed, za vlaganje v kis ali v solnico in za sušenje. Pred pripravo za svažo jed je dobro sleči kozo s klobuka, ker nekoliko greni. To pravilo velja tudi za vse naslednje kolobarnice. Pri vlaganju ali sušenju pa takšna previdnost ni potrebna. Te gobe so izredno izdatne, ker rasejo v velikih množinah po peščenih, borovih in smrekovih gozdovih od oktobra do zime.

Zelenkasta ali pesnata kolobarnica (V Begovi knjigi pod št. 41) je po vrhu klobuka olivno-rumene ali zelenkasto-rumene barve. Listi so žvepleno-rumeni, iste barve je tudi kocen, ki tiči skoraj do klobuka v zemlji. Rase v pozni jeseni na peščenih tleh, toda ne tako množično kakor prva. Prav dobra goba za vsestransko uporabo. Letos se je prvič pojavila na ljubljanskem trgu, a občinstvo je nezaprano, ker je še ne pozna.

Medena kolobarnica je po barvi in obliki precej podobna rdečim golobcem, zato latinsko ime russula = golobica. Po klobuku je temnorjavnata barve, kocen je tudi rožnato nadahnen, pri tleh nekoliko debelejši, proti klobuku pa fino lusknat. Najznačilnejši znak za spoznavanje te gobe pa so lističi, ki so belkasti, pri tem pa rdeče marogasti, kakor bi bili s krvjo oškropljeni. Rase jeseni po travniških, najčesteje pod hrasti. Prav dobra goba. (V Begovi knjigi pod št. 42.)

Mešana kolobarnica ima klobuk belosiv, v mladosti belo-plešav barve. Go-

vpflejo, da je belo, kar vidimo več da je črno; drugi spet trdijo o nevarnem Kostrevniškem potočku, da je le plitva vodica; če pa jim gre v račun, si za delo, ki smo ga začeli mi, pojo po listih hvalnice. Pomilujmo jih le, da imajo tako malo besede in jim je za letos zmanjkalo »špage«... Gospodje! Drugič nekoliko več resničnostjo in objektivnostjo! Saj čas prikaže vsako stvar tako, kakor je res. Smarčani imamo dober spomin in radi prebiramo stare letnike ter jih primerjamo z novjšimi dopisi! To je ne samo zabavno, marveč tudi poučno.

Beg iz življenja

Pomlad je čas, v katerem bolni, obupni ljudje po navadi sklepajo svoje življenjske račune. Takrat narava prestopa iz dobe zime in smrti v novo življenje, pa se duše, ki se jih je že dotaknil mrzli dih od onkraj, izgubljajo v temo in napravljajo križ čez življenje. Jeseni se v malem obnavlja ta čas. Malo je treba razloga gnotni ali duševni stiski, malo pa še dodanejo nedoumno razpoloženja, ki jih prinašajo letne spremembe, da se človek znajde v slepi ulici, iz katere je samo še namišljen izhod s strelom in z vrvo. V ponedeljek sta se dva mlada človeka v Ljubljani vrgla pod kolesa lokomotive, včeraj pa so nam iz Trbovelj in iz Škofje Loke sporočili dva druga tragična primera, ki sta zahtevala za žrtev dva odrasla, zaradi bolezni in razdraženih živcev v obup nagnana moža.

Trbovlje, 12. oktobra. V nedeljo zjutraj so ljudje na Ojstrem, tihiem, mirnem naselju ob prelazu iz trboveljske v hrastniško dolino, doživeli razburljivo, senzacionalno tragedijo. Upokojeni rudar TPD Miha Pintar si je na strašen način končal življenje.

Miha Pintar se je pred 30 leti priženil na siromasno kočarico na Ojstrem. Lepo se je živelo v hiši, Pintar je pridno hodil na delo, a košček zemlje pri bati je dajal, kar je bilo treba za prvo silo. Pred nekaj leti je bil upokojen. Ze prej je dolgo bolehal za težko, nadežno boleznijo. Vedel je, da nikoli več ne bo zdrav, in je zmerom globlje podlegel obupu. V nedeljo zjutraj je domači in sosedje odšli v cerkev. Pintar je ostal sam doma in tedaj se je odločil za strahoten obračun z življenjem. Vzel je dinamitno patrono in revolver in se odpravil pod skalo. Tam si je patrono privezal na trebuh in je prižgal, obenem pa je revolver nastavil na sence in sprožil. Kroga mu je prebila glavo in izstopila pri desnem očesu, a učinkat dinamitne eksplozije je bil strašen. Razparalo mu je trebuh in ga vsega razmesarilo. Bil je v hipu mrtev.

Ko so se domači vrnili, so našli nesrečnega očeta v mlaki krvi. Pokojnik je bil mirnega, veselega značaja. Poznal se ga domala vse Trbovlje, ko je s harmoniko in petjem mnogim po krčmah krajšal čas. Vsi, ki so ga poznali, ga bodo ohranili v lepem spominu.

Škofja Loka, 12. oktobra. V nedeljo je Reteče, ki jih tudi Ljubljani dobro poznajo kot priljubljeno kopalnišče in izletišče, in vso okolico pretresla novica, da je prostovoljno odšel v smrt splošno znani retekli restavator in posestnik Anton Jenko. Popoldne je odšel v svojo sobo v I. nadstropju restavracije. Kmalu nato so domači zaslišali usodni strel. Krogo si je poglaval v usta, da mu je izstopila na zatilju. Ni pa bil takoj mrtev, temveč je trpel do večernih ur. Prvo pomoč mu je nudil škofojelški zdravnik dr. Ivo Hubad, toda vse njegovo prizadevanje je ostalo zaman. Anton Jenko je poškodbi podlegel.

Kaj ga je gnalo v smrt, se točno ne ve. Pokojnik je bil eden najuglednejših gospodarjev v Gorenji vasi, imel je lepo posestvo, več glav živine in znano, dobro idčo restavracijo pri retekem postajališču. Ko so pred leti otvorili postajališče, je zanj brezplačno daroval svet. Bil je tudi član krajevnega šolskega odbora. Njegova smrt je globoko odjeknila tudi v Škofji Loki, kjer je imel mnogo prijateljev in znancev. Obupno dejanje je izvršil v trenutku popolne duševne potrtosti. Davi ob 9.30 so ga zagrebli na domačem pokopališču. Bodi mu ohranjen blag spomin!

Ljubljana, 12. oktobra. Mestni reševalci so bili danes dopoldne nujno klicani v Marencičevo ulico, da prepeljejo v bolnico 39-letnega uslužbenca finančne direkcije in družinskega očeta F. O. Mož je obupal nad življenjem in se obesil, a domači so še o pravem času opazili njegovo namero in ga rešili vrvi. Nezvestnega so prepeljali v bolnico, kjer se zdravnik na vso moč prizadeva, da mu ohrani življenje. A še do poznih popoldanskih ur se F. O. ni zavedel.

ba ima prijeten duh in sladek okus ter je v Nemčiji zelo cenjena, ker rase v velikih skupinah še meseca novembra. (V Begovi knjigi je št. 41.) Tudi ta goba se je zadnje čase prvič pojavila na ljubljanskem trgu.

Klobučaste kolobarnice ali rački rasejo, kakor že ime pove, v strnjanih skupinah, večkrat požene iz enega koca po 10 do 20 klobučkov. Barve so belkasto-rjave ali olivno-rjavkaste. Kocen je trebušast in nekoliko kosmičast. Diši po sveži moki. Prav dobra goba za vsestransko uporabo. (V Begovi knjigi pod št. 43.)

Rdečkasta kolobarnica je med najlepšimi gobami naših gozdov. V mladosti

Kinogledališče

Nova kinematografska sezona je še v polnem toku. Posamezni kinematografi tekmujejo, kako bi čim bolj zadovoljili svoje občinstvo. Nedvomno je razmah kinematografov značilen pojav, ki bi mu bilo treba posvetiti mnogo večjo pozornost. Film in radio vplivata v čedalje večji meri na množice, in vpliv teh dveh čimteljev nima samo kulturnega pomena, marveč je važen tudi v socialnem in nacionalnem pogledu.

Zaman je zakrivati oči pred dejstvom, da so kinematografi gledališča množice, prostor, kjer si tako zveni mali človek najlaže napase domišljijo, doživi svoje iluzije, najde vsaj za hip pozabo in tolažbo. Prav zaradi vsej je izrazito demokratične, t. j. ljudske vloge so kinogledališča vredna pozornosti vseh, ki jim je kaj do družbene in duhovne vzgoje širokih množic.

V naši javnosti bo treba posvečati posebno pažnjo vprašanjem repertoarja kinogledališč, ker se tudi v programu kinematografov kaže neka usmerjenost, in ni vseeno, kakšna smer prevladuje. Umljivo je, da pri določitvi kinogledališkega repertoarja odločajo predvsem poslovni stiki in interesi, vendar ima poslovni interes tudi tu neke meje, ki jih je treba začitati tam, kamor ne sega splošna filmska cenzura.

Te meje narekuje vzgojni interes našega naroda. Doslej je bilo o teh vprašanjih kaj malo besede v javnosti. Razmah kinogledališkega življenja nas bo vedno bolj silil, da odpremo tudi ta vprašanja široki diskusiji.

Potrebna nam je dobra in inteligentna filmska kritika, saj bo samo po tej poti olajšan vpogled v svetle in senčne strani našega kinogledališkega življenja. Tako kritiko potrebuje tudi občinstvo, da si laže ustvari pravičen odnos do filmov in da si razvije okus. Obilen tok filmov, ki gre do leto za letom skozi naše kinematografe, ne bi smel biti nekontroliran s kulturnih, nacionalno-vzgojnih, moralnih in drugih vidikov.

K taki kritiki, ki je pač drugačna kakor so kritike drugih panog, saj predstavlja film svoj svet in svoje probleme ter zahteva mnogo širše pojmovanje in svobodnejši odnos, je poklicano tudi občinstvo. Mi bomo na tem mestu radi objavljali resna stvarna in utemeljena razmišljanja o novih filmih in o vsem, kar se tiče kinogledališč. Tudi v tem pogledu je treba ustvariti filmsko javno mnenje, ki bo bedelo nad razvojem naših kinogledališč.

Nož spet pogosto v fantovskih rokah Spopad pri kuhanju — Vlom — Huda nesreča

Brežice, 12. oktobra. V času kuhanja ali ličkanja koruze so tudi v breziškem okolišču pogosti primeri pretepan in ubojev. Pri posameznih gospodarjih, ki oberejo koruzo, se zbere zvečer okoli 20. ure več fantov in deklet iz dotične in sosednjih vasi ter kužujejo pozno v noč. Med delom prepevajo in zbijaajo šale, pa tudi pičaje je dovolj na razpolago. Mladenci, ki na »korajžo« popijejo mnogo cvicka, postanejo bojeviti. Najmanjša iskrica zaneti velikokrat neusmiljeno pretepanje in prelivanje krvi. Poravnava so ob takih prilikah stari računi fantov.

Tako so se nedavni večer zbrali pri posestniku Vučanjnikovi v Mihalovcih pri Brežicah mladenci in mladenke ter starejši in so med prepevanjem pridno kužovali. Med 21. in 22. uro pa je prišel pred pod mladi Jože Gašparin iz Mihalovcev, da se pridruži ostalim kužovalcem. Vstop na pod pa je preprečila Gašparinu skupna fantov. Alojz Požar iz Mihalovcev je pozval Gašparina, naj gre domov spat. Ko se mu je Gašparin uprl, ga je Požar prijel in vrigel na tla. Med pravljenjem je Gašparin v naglici pograbil nož ter zabodel Požarja s tako silo v desno stran hrbta, da se je ta zgrudil nezavesten. Gašparin je nato pobegnil, nezvestnega Požarja pa so fantje s kolesom odpeljali domov k starejšim in nato z vozom v breziško bolnišnico. Bolnik ima ranjena tudi pljuča.

Tudi vlomilci so spet na delu. Pretekli teden je bilo vlomljeno v hišo čevljarkega mojstra Turnška Mihaela v Zakutu pri Brežicah. Vlomilci so z železnim drogom dvignili zadnja vrata vrata. Iz omare v spalnici so pokradli več moške obleke, pe-

Rubrika, ki ji ostvarjamo predale naše ga lista, bo posvečena vsem pojavom kinogledališkega življenja. Njen poglavitni namen pa bodi informirati občinstvo o novicah na tem področju in skrbeti za obravnavanje javno pomembnih vprašanj, ki so zvezana z uprizarjanjem tujih filmov v naših mestih in trgih.

★

V novi sezoni bodo izvajali v kinematografih Zedinjenih držav ameriških 134 inozemskih filmov. Ni nezanimivo, kako so razdeljeni po državah. Iz Francije je 66 filmov, iz Švedske 14, iz Nemčije 9, iz Ruske 9, iz Češkoslovaške 6, iz Poljske 4, iz Madžarske 4, iz Ukrajine 4, iz Nizozemske 2, iz Rusije 1. V židovskem (jidš) narrečju 9 filmov. Značilno je, da so v tem uvodu filmov dobro zastopani mali narodi in da švedski film prekaša celo nemškega.

Igralca iščejo. Columbia podjetje išče po širnem svetu neznanega igralca, ki bi lahko prevzel vlogo »golden boy« v drami Clifforda Odeta. Svetovno tekmovanje te vrste je v filmskem svetu novost, ki jo kaže zabeležiti. Kdor bo zmagal, ne bo samo igral te vloge, marveč bo hkrati napravil filmsko kariero. Obeta se nov »stare« — kdo bo našel po tej poti svojo zaslanjeno srečo? Samo v Ameriki se je medtem že priglasilo tri tisoč tekmecev.

Rekord v Hollywoodu. Jack Holt je dosegel rekord, ki je zlasti za razmere v Hollywoodu nenavaden, v 22 letih nepretrganega filmskega udejstvovanja je nastopil v 209 filmih. Tam, kjer »zvezdec« in »zvezdniki« najhitreje vzhajajo in zahajajo je ta rekord brez primere. Preden se je bil Holt zasilal v Hollywoodu, je preživel pisano pustolovsko življenje. Bil je inženjer, traper, poštni pomočnik in kmet. Ni ga siko raj poklica, ki ga ne bi ta trdoživski filmski umetnik upodobil za film. Prav v najnovjšem filmu »Not For Glory« pi igra vlogo, ki je še nikdar igral in ki se je moral zanj prav posebno pripraviti: je to vloga kirurga. Film izdelujejo v režiji Lewisa D. Collinsa.

Najznačilnejši francoski film zadnjega časa je po sodbi nekaterih pariških kritikov film »La femme du boulanger« (Pekova žena), ki ga je pripravil za platno Marcel Pagnol po romanu Jeana Giona. Prednost filma ni toliko v tehnični izdelavi, ki je celo pomanjkljiva, kolikor v snovi sami, v podobah pristnega francoskega življenja, v ležernosti in veselosti, kakor jih nahajamo le v redkokaterem filmu francoskega izdelka. Domačemu občinstvu delo močno ugaja, ali pa bo uspelo tudi v tujini?

rila in čevljev. Iz nočne omare pa je izgnala zlata ženska ura z verižico. Vlomilci so močno razdeljali bres in kuhinjo. Orožniki zasledujejo dva brezposelna mladenca. Vedno bolj pogosti so slični vlomi v breziški okolici. Orožništvo in sodišče imata mnogo dela, oškodovanci pa v večini primerov ne pridejo do kritične škode.

Izmed nesreč, ki so se zadnji čas primerile, velja navesti naslednjo: Posesinica Antonija Pinteričeva v Sromljah je šla s sosedom Lovrencom Osojnikom z vozom po koruzo. Živina je zavozila v gosto grmičevje, odkoder ni mogla izvoziti. Ko so z združenimi močmi hoteli spraviti voz nazaj na kolovoz, se je močno nagnil. Ko je to opazil Osojnik, je odskočil, dočim se to Pinteričevi ni več posredilo. Voz se je prevrnil in pokopal Pinteričeva. Desna noga se ji je prelomila na treh mestih. Ponesrečenko so takoj prepeljali v breziško bolnišnico. Pri Pinteričevih je to letos že druga nesreča. Aprila ji je iz lovske puške ustreli maza njegov rodní brat Franc, ki zdaj v Mariboru prestaja za to brezumno dejanje prisojeno kazen, 30 let ječe.

Neosnovane vesti o razkolu v JUU

Iz učiteljskih krogov smo prejeli: Enotnost večine jugoslovanskega učiteljskega v JUU mnogim ni všeč. Zato se je osnovala celo posebna učiteljska organizacija, nazvana Novi učiteljski pokret, ki ima namen razbiti slogov v učiteljskih vrstah. Ti nasprotniki iznašajo v javnost vesti, ki naj bi pokazale, da razpada večina v JUU. Te dni so se razpisali JUU nasprotni listi o neki aferi, ki je nastala v drinski banovini in jo vodi predsednik sekcije JUU g. Stevo Bilčar. O razpadu JUU so pisali tudi nekateri slovenski dnevniki. Javljali so, da je pisal g. Stevo Bilčar predsedniku glavne uprave g. Dimnika pismo, v katerem obsoja govore g. Dimnika in g. Kranjčevića na nedavni zagrebški glavni skupščini, ki je bila razpuščena po krivdi maloštevilne opozicije. Opozicija piše tudi, da je bil do zagrebške skupščine g. Bilčar in z njim drinska banovina na strani g. Dimnika in večine. Laž ima kratke noge, tako je že tudi pojasnjeno, koliko je resnice »afero« g. Bilčarja. V zvezi z navedenimi vestmi je podal g. Bilčar izjavo, v kateri trdi, da ni pisal nobenega pisma niti g. Dimniku, niti glavni upravi JUU v kateri bi obsojal delo in smer JUU ali njenega predsednika, ali podpredsednika g. Stjepana Kranjčevića ali kogar koli iz glavne uprave JUU ali večine članstva JUU. Svoje pismo zaključuje g. Bilčar: »Kakor sem že delal doslej s svojimi tovariši, tako bom tudi v bodoče še nadalje vztrajno in neoma jeno podpiral stanovsko politiko, ki jo vodi sedanja uprava JUU. Tega pisma in vsebine seveda JUU nasprotni listi ne bodo priobčili.

Leto dni med zaroko in poroko

Poštanec v južnoafriškem parlamentu Bedenret je stavil v zbornici predlog, naj bi trajala pred vsako poroko zaroka med ženom in nevesto vsaj leto dni. V tem času se bodoča zakonca lahko dovolj spoznata in vidita, če se bosta lahko prenašala v bodočem življenju. V zadnjih letih namreč stalno naraščajo ločitve zakonov, zato meni Bedenret, da bi se dala ločitve s boljim spoznavanjem obeh par-

Gospodarstvo

Izjava Jugoslovensko-čehoslovaške gospodarske zbornice

Glede na razne vesti o novem položaju čehoslovaškega gospodarstva je Jugoslovensko-čehoslovaška gospodarska zbornica u Beogradu preko agencije »Jugoslovenski kurir« izdala naslednje pojasnilo:

Spremembe, ki so nastale v čehoslovaški zaradi zadnjih usodnih dogodkov, bodo brez dvoma imele posledice za njeno gospodarsko strukturo, vendar pa bo šele po določitvi definitivnih mej močje podatki točno bilanco in ugotoviti ono, kar je izgubljeno, in ono, kar je ostalo. Šele tedaj bo moč postaviti temelje nove gospodarske politike, po kateri se bo čehoslovaška v bodoče razvijala. Zato so vse vesti o tem, kaj bo čehoslovaški definitivno ostalo in kaj izgubljeno, preuranjene in predstavljajo v večini primerov samovoljno in netočno uganjanje.

Trenotno je moč samo v grobih potezih oceniti izgube, ki jih bodo posamezne panoge čehoslovaškega gospodarstva pretrpele. Že sedaj pa se lahko ugotovi, da bo zaradi zadnjih sprememb v določnih panogah čehoslovaškega gospodarstva prišlo tudi do izboljšanja. Gre za nekatera predimenzionirana in zastarela industrijska podjetja v zapadnih in severnih krajih Češke. Čehoslovaška je imela v teh krajih vedno težko zaradi izvoza in zaradi brezposelnosti. Omeniti je treba, da je čehoslovaška država za časa gospodarske krize plačevala za pomoč brezposelnim delavcem skoro eno milijardo Kč na leto in da je bil največji del te vsote porabljen za nezaposlene delavce v zapadnih in severnih krajih Češke. Za sanacijo hranilnic v nemških krajih je šla iz čehoslovaške državne blagajne prav

tako skoro ena milijarda Kč. Takih primerov je moč govoriti še več.

V nekem delu tiska pri nas in v inozemstvu se pojavljajo v zadnjem času članki, ki navajajo razne podatke. Ti podatki pa niso overljeni. Navidezna točnost mora izzvati sum glede njihovega izvora. To pa še ni vse. Tako se med drugim navaja, da bo tvornica Škoda v Plzni v svojem delu docela paralizirana, ker je sedaj na sami meji. To pa ni točno, ker je znano, da mnoga podjetja čehoslovaške težke industrije (Vitkovice, Moravska Ostrava, Tršinec itd.) že 20 let nemoteno obratujejo ob sami meji. Tako se med drugim tudi navaja, da izgubi čehoslovaška 30% svoje industrije bakra, četudi je čehoslovaška industrija bakra v Slovaški. Druge se zopet čita, da so ogromni gozdni kompleksi skoro v celoti pripadli Nemčiji, kar tudi ni točno, ker ima čehoslovaška poleg gozdnih kompleksov v odstopljenih krajih tudi veliko gozdno bogastvo v Slovaški in Podkarpatski Rusiji, kjer je razvita moderna lesna industrija s tvornicami celuloze, umetnih tekstilnih vlaken itd. Pretirane trditve se tudi čujejo glede železarske industrije, keramike in oblačilne industrije.

Končno se je pojavila tudi preuranjena prognoza glede Moravske Ostrave in Vitkovic. Četudi je čehoslovaška v Tješnu izgubila karvinske premožnosti in toplinske železa v Tršincu, ostane čehoslovaški vsa velika toplotna in rudarska industrija v Vitkovicih in Moravski Ostravi. Ko bodo nove meje čehoslovaške definitivno določene in bo moč pregledati vse gospodarsko gradivo, bo naša javnost točno in podrobno obveščena o novi ekonomski strukturi okrajne čehoslovaške.

zastopniki kmetijskih zbornic so se v načelu izjavili za ustanovitev take zveze, ker bi bilo to v korist kmetijstva samega. Zastopniki kmetijstva bi bili preko svoje zveze čim bolj povezani in bi na ta način z večjim uspehom zastopali interese kmetijstva.

— **Jugočeška v Kranju vzvišuje glavnicu.** Jugočeška, jugoslovensko-čehoslovaška industrija d. d. v Kranju sklicuje za sredo 26. t. m. izredni občni zbor, ki bo sklepala o predlogu upravnega sveta, da se zviša delniška glavnicu. Sedaj znaša glavnicu 20 milijonov dinarjev in je bila zadnjič zvišana leta 1930. od 15 na 20 milijonov.

— **Industrijski obrat za izdelovanje strojev in strojni delov za industrijo ščetk** namerava zgraditi v Mariboru Ferdinand Koceli v Strossmayerjevi ulici 5. O tem načrtu bo v četrtak 27. t. m. ob 10. dopoldne komisijski oglede z razpravo na kraju samem.

— **Ustanovitev jugoslovensko-francoske kmetijske zbornice.** V torek je bila v kmetijskem ministruvstvu konferenca pod predsedstvom pomočnika ministra Milana Novakovića zaradi ustanovitve jugoslovensko-francoske kmet. zbornice. Konferenca so se udeležili predstavniki vseh kmetijskih zbornic, zastopniki kmetijskega ministruvstva ter ministruvstva za gozdove in rudnike. Glavne zadruške zveze, Prizada ter Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine. Vsi prisotni so se izjavili za ustanovitev take zbornice. Pretresali so tudi načrt pravil in sklenili naj določeno številu zastopnikov kmetijskih zbornic pripravi pravila in jih potem predloži v odobritev nadrejeni oblasti. Nato bo sklicana ustanovna skupščina.

— **Iz trgovinskega registra.** Vpisale so se nastopne tvrdke: **Tvornica tanina, Medvođe, družba z. o. z.** v Goricanah pri Medvodah (podjetje bo izdelovalo tanin odnosno ekstrakte za strojenje usnja; osnovna glavnicu 300.000 din, poslovodja Josip Savić obratovodja tovarne v Ljubljani); **KinoFilm, družba z. o. z.** v Ljubljani (družba ustanavlja in obratuje kinopodjetja, jemlje in oddaja kinopodjetja v zakup, izdeluje in vnovčuje filme ter prevzema zastopstva filmskih podjetij; poslovodje: Rado Hribar, Industrijec, Peter Klinaar, bančni ravnatelj in Janko Šabec, zasebni uradnik, vsi v Ljubljani); **Lopje Kanc, tvornica kvasa** v Mengšu; **Zor Zdravko** in drugi, trgovina z mešanim blagom v Brezovici pri Ljubljani. — Pri **Akcijski družbi za kemeno industrijo** na Dunaju, podružnici v Ljubljani, je bila izbrisana prokura Riharda Weissu, vpisana pa sta bila upravna svetnika dr. Ludvik Steinfeld v Berlinu ter prokurist Franc Polak, uradnik družbe na Dunaju. — Pri tvrdki **Willem Brauns, tovarni strupa** prostih anilinskih barv in kemikalij izdelkov za gospodinjstvo in gospodarstvo v Celju, je kot nadaljni družbenik vpisan Friderik Lampe, industrijec iz Libera. — Pri **Metalnem akcijsko-trgovačnem društvu** v Ljubljani je bil izbrisan upravni svetnik Friderik Drucker, vpisan pa je bil upravni svetnik dr. Franz Katz iz Prage. — Pri tvrdki **Jurija grofa Thurnskega** je klarna na Ravnah dd, sta bila izbrisana upravna svetnika Evgen Friedlander in dr. Karel Planer, vpisana pa sta bila dr. Ervin Daub, generalni ravnatelj z Dunaja, in inž. Rihard Krön, pravtako z Dunaja. — Pri tvrdki **»Teo«, družba z. o. z.** za tehnična obratna sredstva v Ljubljani sta bila izbrisana poslovodji Teodor Rauscher in Slavka Pekolj, vpisan pa je bil poslovodja inž. Anton Stebi iz Ljubljane. — Pri tvrdki **Pharmaceutika, družba z. o. z.** v Ljubljani sta bila izbrisana poslovodji Miro Jankole in dr. Janko Klepec, vpisan pa je bil poslovodja Vojmir Jankole, v sokošolec v Ljubljani. — Pri tvrdki **»Le-sex«, lesni industrijec**, in trgovski družbi z. o. z. v Ljubljani, je bil vpisan kot poslovodja Izidor Tassi, zasebnik iz Trsta. Pri tvrdki **Cvetličarna Fani Hvala**, nasl. družbi z. o. z. v Ljubljani sta bila izbrisana poslovodji Anton Klun in Fani Hvala, vpisan pa je bil poslovodja Franc Vrhovec, vrtnar iz Ljubljane.

— **Gradbena dejia.** Banska uprava je razpisala licitacijo za gradnjo carinskega oddelka na Planini (proračun znaša 1.028.000 din) kakor tudi licitacijo za gradnjo Mladinskega doma dravske banovine v Kaštel-Stafilicu (proračun 505.000 din).

— **Dobave:** Artilerijsko-tehnični zavod mornarice, Lepetane, sprejema do 17. t. m. ponudbe za dobavo trakov za pisalni stroj, papirja za tempiranje, jelen. usnja, jeklenih ročnih ščetk, kositra, steklenege papirja, celuloida, smrkovega platna, šelaka, lakov, čopičev, svičnega minija v prahu, dinamno-olja, kablja, izolirne vrvice itd.; do 27. t. m. pa ponudbe za dobavo spiralnih svredov, mikrometra, diamantov za rezanje stekla, grafitnih loncev za taljenje kovin itd. — Gradbeni oddelke direktorje dr. železnice v Ljubljani sprejema do 18. t. m. ponudbe za dobavo posoda za Leclancheve Callaudove elemente in

kupci, ker je sedež Grčarja v Grčaricah, Smrekarja pa v Podsmreki, tedaj v krajih, ki ležita ne samo v različnih občinah, temveč tudi v različnih srezih in sta do 50 km oddaljena drug od drugega. Če bi se v tej majhni besedici »prva« našlo kaj mottijivega, potem bi Smrekar v inersatu tudi ne smel naslikati harmonike, ker ta slika gotovo bolj moti oziroma kaže, da tudi Smrekar izdeluje harmonike, kakor pa besedica »prva«, ki se je le pri paznem ogledovanju opazila.

Kar se pa tiče vpisa v trgovinski register, je pripomniti, da je sodišče dovolilo vpis glede Smrekarja, dasiravno je dobro vedelo, da obstoji že protokoliрана firma Prva jugoslovenska itd. Cl. 16 trg. zak. pravi namreč, da se mora na novo protokoliрана firma točno razlikovati od tvrdke, ki obstoji že v istem kraju ali isti občini. Kakor pa že rečeno, sta kraja Grčarice in Podsmreka krajno zelo oddaljena med seboj in ležita še celo v različnih srezih. Sodišče tedaj ni imelo nikakega zakonitega razloga, da bi bilo odklonilo registracijo Smrekarjeve firme v predloženem besedilu.

Ker se Smrekar ni pregrešil niti po čl. 16. ozir. 27. trg. zak. niti po § 11. o ob. nelojalne konkurence, se Grčarju tudi ni mogla prisoditi odškodnina. Priziva ni bilo.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo ji za pol stoletja!

posoda za elemente AD 245. — Strojna šola mornarice v Boki Kotorski sprejema do 20. t. m. ponudbe za dobavo gume, celuloida, svečic za atvo, ključev, materiala za akumulatore itd.

— **Licitacije.** Dne 20. t. m. bo v skladišču I. oddelka vojno-tehničkog zavoda v Hanrijevu pri Skoplju licitacija za dobavo raznih žebeljev, metel, vžgalic, morske trave itd. — V štabu komande vojašnice Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Ljubljani (artiljerijska vojašnica) bo 20. t. m. licitacija za oddajo popravila strehe na objektu V. v isti vojašnici. — V štabu dravske div. oblasti v Ljubljani bo dne 22. t. m. oferna licitacija za oddajo gradnje skladišča v Sofji Loka (tipa I.); 27. t. m. pa licitacija za dobavo fižola, riža, zdroba, ješprenčica, kisa, čaja, kave, masti, cikorije, testenin itd.

Borze

12. oktobra

Na ljubljanski borzi so se danes angleški funti v privatnem kliringu trgovali po 238. V zagrebškem privatnem kliringu je bilo za grške bone povpraševanje po 33.75 (v Beogradu je bil promet po 33.38). Nemaški klirinski čeki stanejo v Ljubljani 4394.22, Pariz 116.26—117.70, Praga 150.69—151.79, Trst 229.95—233.03.

— **DEVIZE**
Ljubljana, Amsterdam 2382.65—2397.25, Berlin 1756.53—1770.40, Bruselj 742.44—747.51, Curih 996.45—1003.52, London 208.36—210.41, New York 4358.51—4394.22, Pariz 116.26—117.70, Praga 150.69—151.79, Trst 229.95—233.03.

— **EFEKTI**
Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 471—473, 4% agrarne 59—60, 4% severne agrarne 59—60, 6% begluške 89.50—91, 6% dalm. agrarne 89—90.50, 7% stabiliz. 86. den., 7% invest. 98—99.50, 7% Seligmann 99. den., 7% Blair 91.50—92.50, 8% Blair 97—98; delnice: Narodna banka 7350. den., PAB 218—223, Trboveljska 200 bl., Gutmann 50—60, Osiječka ljevaonica 160—180, Isis 25. den., Dubrovačka 350—400, Danica 50 bl.

— **Blagovna tržišča**
ZITO
+ **Novosadska blagovna borza** (12. t. m.). Tendencu mirna. Pšenica: baška, okol. Novi Sad in Sombor, 79 kg 152—153; sremška 79 kg 153—154; slavonska 78/79 kg 153—154; gornjebaška in gornjebanatska 79/80 kg 152—154. R: baška 145—147. Jecmen: baški in sremski 64/65 kg 144—146; pomladni 68 kg 180—185. Oves: baški sremski slav. 135—140. Koruza: baška in sremška 128—130; banatska 126—128. Moka: baška in banatska »0g« in »0gg« 250—260; »2« 230—240; »3« 210—220; »4« 19—200; »7« 160—170; »8« 110—115. Otrobi: baški 93—99, R: 101: baški beli brez vreč 290—295.

BOMBAS
+ **Liverpool**, 11. oktobra. Tendencu stalna. Zaključni tečaj: za okt. 4.74 (prejšnji dan 4.69), za dec. 4.76 (4.72), za maj 4.81 (4.78).

+ **New York**, 11. oktobra. Tendencu komaj stalna. Zaključni tečaj: za okt. 8.26 (8.24), za april 8.15 (8.16).

Sprejemi pri predsedniku vlade

Beograd, 12. okt. AA. Danes je predsednik vlade dr. Stojadinović sprejel japonske poslanika na našem dvoru Kurikara, ki mu je sporočil, da odhaja na Japonsko na dopust. Obenem je predstavil japonskega odpravnika poslov Sunosuke Asada. Nato je dr. Stojadinović sprejel belgijskega poslanika grofa Romrea de Visney ter jugoslovenskega poslanika v Berlinu Aleksandra Cincar-Markovića.

Nov gimnazijski direktor v Ptuj

Beograd, 12. okt. p. Po službeni potrebi so premešteni prof. Marija Kovač iz realne gimnazije v Novem mestu v realno gimnazijo v Ptuj, inspektor Franc Alič iz prosvetnega ministruvstva za direktorja realne gimnazije v Ptuj, Anton Sovre iz II. realne gimnazije za inspektorja v prosvetno ministruvstvo.

Iz prosvetne službe

Beograd, 12. okt. p. Za banovinskega šolskega nadzornika v 5. pol. skupini je napredoval Mirko Jeglič pri prosvetnem oddelku banske uprave v Ljubljani.

Po službeni potrebi so premešteni naslednji učitelji in učiteljice: Franja Rejčeva z Vrha pri Sv. Treh kraljih v logaškem srezu v Boh. Bistrico, Drago Vondina iz Dolenje vasi za sreskega šolskega nadzornika v Črnomlju, Majda Vondina iz Dolenje vasi v Črnomelju Ljudevit Sveča iz Dolnje Lendave v Loko pri Zussmu, Josip Jurčević iz Telce v Kostrevnicu in Franci-ka Šušteršič z Rake v Gorici pri Gornjem gradu. Za učitelja na narodni šoli v Črešnjecju, v srezu Maribor desni breg je imenovan Rudolf Čotić.

V Zagrebu se otvori popolna peta moška realna gimnazija.

Tekme za jadralnimi letali za državno prvenstvo

Beograd, 12. okt. AA. Da pospeši jadralni sport, je ministar za telesno vzgojo naroda pooblastil jadralni klub v Beogradu, naj organizira tekmo na državno prvenstvo v jadranju z letali za l. 1938. Ministruvstvo je podarilo v ta namen prehodni pokal. Tekme bodo 22. in 23. oktobra pred komisijo ministruvstva za telesno vzgojo po mednarodnih predpisih za jadralne tekme.

Nov japonski poslanik v Berlinu

Tokio, 12. oktobra. AA. Zunanje ministruvstvo je danes sprejelo agremenot sovjetske vlade za imenovanje novega japonskega poslanika v Moskvi. Poslanik bo odpohtoval v Moskvu naravnost iz Berlina.

GLAVNA KOLEKTURA DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE

A. REIN IN DRUG Zagreb, ILICA 15.

GAJEVA 8. obvešta neobvezno: Pri današnjem zbranju I. razreda 37. kola državne razredne loterije so bili izrečani sledeći dobitki:

Din 300.000.— št. 19730
Din 100.000.— št. 3227
Din 50.000.— št. 70914
Din 80.000.— št. 13800
Din 30.000.— št. 89802
Din 25.000.— št. 14560

po Din 10.000.—
7617 12568 22485 27144 33134
po Din 5.000.—
5758 29866 30973 34145 43521 62697 68656 81307

po Din 3.000.—
13806 16361 21081 24649 24808 54957 60245
70297 71513 74400 77734 83853 20072 21933
54164 56013 59734 60133 62205 64964 75345

po Din 1.000.—
11756 17928 25107 20658 22513 23987 34900
35952 41283 47087 48382 48638 48875 49670
54945 59493 59734 60133 62205 64964 75345
77983 80453 80625 91554 91616 96056.

Nadalje je bilo izrečanih še 1430 dobitkov po Din 400.—

Popolno uradno listo dobitkov, izdane in kontrolirane od same državne razredne loterije, torej brez vsakih pogreškov, pošljemo vsakomur na zahtevu.

Sledeće zbranje II. razreda 37. kola bo 10. novembra 1938.

Gibanje zaposlenosti v septembru

Pri okrožnom uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani se je število zavarovancev od avgusta do septembra zaradi običajnih sezonskih razlogov za malenkost zmanjšalo in sicer za 444 na 103.972. Skupno število zavarovancev je le še za 1938 višje nego lani v septembru. Ta enoletna razlika se stalno krči: v aprilu je znašala 5622, v maju 4908, v juniju 3983, v juliju 3042, v avgustu 2014 in v septembru 1938. Lani je bil sezonski dvig anogno veći. Od aprila do septembra je število zavarovancev naraslo za 12.409, letos pa le za 7825.

Povprečna dnevna zavarovana mezda je znašala v septembru 25.49 din, to je za 1.23 din več nego v lanskem septembru. Skupna dnevna zavarovana mezda pa je znašala 2.651.000 din, to je za 176.000 din več nego lani.

Naglo naraščanje naših klirniških terjatev v Nemčiji

V dveh mesecih in pol so se naše terjatve v Nemčiji povzele od 103 na 294 milijonov din

Zaradi močno povečanega izvoza v avgustu in septembru se je saldo naših klirniških terjatev v Nemčiji prav občutno dvignilo. Naše terjatve v Nemčiji so dosegle najnižje stanje 22. julija t. l., ko so znašale 7.36 milijona mark (103 milijone din). Od tedaj se je saldo do srede septembra v naglih skokih dvignilo na 19.12 milijona mark. V tretji četrtini septembra se je zmanjšal na 17.28, potem pa je prišel znova naraščati in je ob koncu prejšnjega meseca dosegel višino 18.16 milijona mark, po najnovijem izkazu Narodne banke pa se je v prvi četrtini oktobra povzpel za 2.87 milijona mark (40 milijonov din) na 21.03 milijona mark (294 milijonov din). Od najnižjega stanja dne 22. junija je saldo naših terjatev v Nemčiji narasel za 13.67 milijona mark odnosno za 191 milijonov din.

Nasprotno pa kaže naš kliring z Italijo nadaljnje nazadovanje. V prvi četrtini oktobra se je saldo ponovno zmanjšalo za 4.6 na 85.5 milijona din. Dne 11. t. m. je Narodna banka izplačala na breme klirniškega računa nakaznice do številke 17275 od 5. julija t. l.

Od ostalih aktivnih kliringov zaznamuje kliring s Poljsko nazadovanje salda naših terjatev za 2.4 na 3.7 milijona din. Narasel pa je saldo naših terjatev v Turčiji za 0.3 na 18.8 milijona din in v rednem kliringu z Bolgarijo za 0.2 na 1.8 milijona din.

Med pasivnimi klirirgi opazamo po daljšem naraščanju privikrat zopet v večjem obsegu nazadovanje našega klirniškega dolga v čehoslovaški, in sicer za 10.6 na 161.7 milijona Kč. Naš klirniški dolg v

Mađarski se je prav tako zmanjšal za 0.8 na 38.2 milijona din, povečal pa se je naš dolg v Rumuniji za 1.7 na 7.7 milijona din. V plačilnem prometu z Grčijo je znašal 6. t. m. saldo grško-jugoslovenskih bonov v obtoku 41.4 milijona din, saldo blokiranih terjatev pri Grški banki pa 13.0 milijona din.

Zamenjava češkosl. kron v sudetsko-nemškem ozemlju

1 marka enako 8.33 Kč

Iz Berlina poročajo, da je maršal Göring kot pooblaščenec za štiriletni načrt izdal uredbu, s katero se marka proglašala kot zakonito plačilno sredstvo v sudetsko-nemškem ozemlju in sicer poleg čehoslovaške krone. Preračunavanje čehoslovaške krone v marke in obratno se bo izvršilo po naslednjem ključu: 1 Kč enako 12 pfenigov odnosno 1 marka enako 8.33 Kč. Uredba je stopila 11. oktobra t. l. v veljavo.

Glede ključa za zamenjavo čehoslovaških kron v marke je bilo v zadnjih dneh mnogo uganjanj. Dosele je znašala oficijelna pariteta med čehoslovaško krono in marko 8.75 Kč enako 1 marka. Že spomlad, ko je Nemčija uvedla marke v Avstriji, je določila za zamenjavo nižji tečaj, tako da so imetniki avstrijskih šilingov dobili več mark nego bi jih dobili prej. Tako je v Avstriji je pred »anslusom« oficijelno notirala marka 2.10 šilinga, pozneje pa so določili tečaj 1.50 šilinga. Ta tečaj pa je bil prenižen določen. Pozneje se je namreč izkazalo, da so nove avstrijske cene v markah previsoke. Od tedaj se nemška vlada zelo prizadeva, da bi znižala nivo cen v Avstriji, odnosno da bi ga izravnala z nivojen cen v Nemčiji.

Notranja kupna moč čehoslovaške krone je glede na dosedanj oficijelni tečaj mnogo višja, nego kupna moč marke. Navzlic temu nemška vlada ni ponovila napake, ki jo je napravila v Avstriji, temveč je le malo znižala ceno za marko pri zamenjavi čehoslovaških kron (od 8.75 na 8.33 Kč za marko). Tako bodo imeli v početku sudetsko-nemški kraji nižji nivo cen nego v Nemčiji, kar bo omogočilo, da se cene in mezde v teh krajih še nekoliko dvignejo. Pri zamenjavi v Avstriji je bilo namreč opažati, da kažejo cene po uvedbi marke tendenco k naraščanju. To pričakovano povišanje cen je v tečaju za zamenjavo čehoslovaških kron že v naprej upoštevano.

Gospodarske vesti

— **Ustanovitev centrale kmetijskih zbornic v Beogradu.** V ministruvstvu za kmetijstvo je bila konferenca zastopnikov kmetijskih zbornic pod predsedstvom pomočnika ministra gosp. Milana Novakovića. Razpravljali so o predlogu za ustanovitev državne zveze kmetijskih zbornic. Vsi

po čl. 27 trg. zak. ima za pogoj, da je podana krivdva, Smrekar pa ni ničesar krivil, razen tega pa Grčar ni dokazal nobene škode.

Grčar je tožbo izgubil. Razlogi: O zlorabi obeležja tujeja podjetja govori mo tedaj, če konkurent uporablja ime, firmo, posebni naziv podjetja ali obrti ali drugo zunanje obeležje na način, ki utedege ustvariti zmedo med kupci z imenom, firmo ali posebnim nazivom podjetja ali obrti, ki ga običajno ali upravičeno uporablja drug konkurent. Da sta si obe stranki konkurenta, ni dvoma, ker oba izdelujeta in prodajata harmonike.

Pride v poštev tedaj beseda »prva«, ki se nahaja v besedilu tako Grčarjeve kakor tudi Smrekarjeve firme, kakor je to besedilo glede obeh tvrdk vpisano v trgovinskem registru okrožnega sodišča v M. Treba je razmotrivati, če utedge uporaba besede »prva« v besedilu Smrekarjeve firme ustvariti zmedo med kupci tako, da le-ti ne bi mogli vedeti, kedaj gre za to in kedaj za ono tvrdko.

Sodišče je prišlo na podlagi ugotovitev pri razpravi do prepričanja, da zaradi besedice »prva« ni nastala nikak zmeda med kupci. Kakor je bilo razvidno iz tiskanih inersatov, cenikov in ovitkov, so bile naslikane harmonike; v vseh tiskovinah so bile besede: Smrekar Franc, Podsmreka debole tiskane, dotim je bila beseda »prva« zelo drobno tiskana. Na prvi pogled padejo v oči besede, ki naznačujejo imetnika in sedež firme. Tak inersat pa ne more povzročiti nikake zmede pri

Nelojalna konkurenca ali nečedna tekma

IV*

Prva jugoslovenska izdelovalnica harmonik.

V trgovskem registru okrožnega sodišča v M. je bila protokoliрана firma trgovca posameznika z besedami: »Grčar Franc, prva jugoslovenska izdelovalnica harmonik, sedež firme: Grčarice št. 3«. Smrekar Franc iz Podsmreke, ki je že davno pred Grčarjem izdeloval harmonike, je pri okrožnem sodišču predlagal, da naj Grčarja pozove, k spremembi besedila v firmi, ker to besedilo ne ustreza resnici češ, da Grčar ni prvi izdelovalec harmonik. Sodišče temu predlogu ni ugodilo.

Nekaj let na to pa je Smrekar Franc, ki do tedaj se ni bil protokoliран, predlagal pri istem okrožnem sodišču, da se v trgovinski register vpiše firma trgovca posameznika z besedilom: »Smrekar Franc, prva jugoslovenska izdelovalnica harmonik, sedež firme: Podsmreka št. 4«. Sodišče je to protokoličacijo dovolilo, jo v trgovskem registru izvršilo in jo tudi po predpisu razglasilo v Službenem listu.

Nato si je dal Smrekar natisniti na svoje poslovne pisemske papirje in ovojje svojo firmo z natančno takšnim besedilom, kakor je bilo vpisano v trgovskem registru. Razen tega je tudi inseriral v raznih dnevnih, pratikah, koledarjih in voznih redih z enakim besedilom.

* Glej »Jutro od 11. in 18. sept. in 2. okt.

Domače vesti Kako in zakaj nesreče na cesti

* Kongres Zveze planinskih društev, ki je bil radi splošne prepovedi zborovanj preložen, bo v soboto in nedeljo 22. in 23. t. m. v Beogradu. V soboto 22. t. m. ob 9. uri predpoldne prične zborovanje delegatov v dvorani Znanstvenega doma v Hilendarski ulici št. 1. Slovesni del kongresa bo v nedeljo 23. t. m. ob pol 11. predpoldne v dvorani Inženjerskega doma v Beogradu v Ulici Carja Ferdinanda št. 14. V nedeljo 23. t. m. popoldne bo izlet z avtobusi na Oplenac. Za udeležence kongresa velja 50% popust za vožnjo na državnih železnih kati (kupiti cel vozni listek in železniško legitimacijo K-13, za povratek z že kupljenim voznim listkom velja potrdilo, da se je dotična oseba udeležila kongresa).

* Večerni trgovski tečaj pri »Christoforovem učnem zavodu«, Ljubljana, Domo-branska 15. Prijave se sprejemajo še vsa ta teden. (Tečaj za knjigovodstvo, obrtnotrgovsko računstvo, korespondenco, pisarniška dela, nemščino, stenografijo, strojeplis itd.). Dovoljen je obisk posameznih predmetov. Prospekti na razpolago.

* Subskripcijska doba za prof. Janka Mlakarja izbranih spisov I. zvezek, ki jih izda Osrednje društvo SPD v Ljubljani, se bliža koncu. Le do 15. t. m. dobijo prednaročniki navedeno knjigo po nizkih subskripcijskih cenah, ker bodo kasneje knjigotrajne cene izdatno višje. Pisatelj izbranih spisov je znan planinec po številnih člankih, ki so se vsakomur priljubili s svojimi zabavnimi, šegavo vsebino, ki pa ni nikdar brez resnega jedra. Knjiga bo obsegala okrog 300 strani ter bo imela 16 umetniških prilog. Planinci in prijatelji planinske literature hitite s prijavi v pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4-I.

* Nepismenost v Bosni. Akcija, ki so jo uvedla hrvatska prosvetna društva za pobijanje nepismenosti, je imela prvo leto svojega obstoja lepe uspehe, zbrala pa je tudi dragocen statistični material, ki bo dobra podlaga organiziranega dela za pobijanje nepismenosti. Ta statistika bo prav tako dobro služila prosvetnim uradom in ustanovam, kakor tudi privatni iniciativi. Najbolj porazne številke izkazuje ta statistika iz Bosne. V sredini Bosne pride povprečno ena osnovna šola na 60 kvadratnih kilometrov in je zaradi tega tam komaj od 20 do 30 odstotkov pismenega prebivalstva. V bugojanskem okraju, kjer je nad 40.000 prebivalcev, je samo 13 osnovnih šol. Ta okraj obsega 1400 kvadratnih kilometrov in pride tako ena šola na veliko področje 108 kvadratnih kilometrov. Gornjevukufska občina obsega 202 kvadratna kilometra in pride tam na eno šolo nad 4000 prebivalcev. V 13 šol okraja je vpisanih nad 2000 šolobveznih otrok, šola pa obiskuje samo 1700 otrok. Slabega šolskega obiska ni kriva zanemarjenost ljudstva, ker otroci ne morejo v šolo zaradi revščine in prevelike oddaljenosti. Po osvobojevanju so se prosvetne razmere nekoliko izboljšale, a to se običajno samo v pokrajinah, ki imajo boljše ceste in kjer so gospodarske razmere ugodnejše, pri vsem napredku pa povprečno po vseh centralne Bosne še ni nad 10 odstotkov pismenih vaščanov.

PREDNAROČILO

Mlakarjevih spisov

le do 15. 10. 1938 v pisarni Slovenskega planinskega društva, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4/I.

* Zveza obrtnih društev v Ljubljani potuje v Beograd in na Oplenac neprekidno 15. t. m. Vodstvo izleta javlja: Potujemo v soboto 15. t. m. ob 20. uri z rednim brzim vlakom v priključnih pulmanih. Udeleženci iz notranjosti banovine se opozarjajo, da se priključijo lahko samo na tistih postajah, na katerih ima omenjeni brz vlak postanke. Glede na to, da se marsikdo ni mogel do zadnjega oddločiti za to potovanje, sporočamo, da se zakasnele prijave, kar prihaja v poštev predvsem za Ljubljano in okolico, sprejemajo še danes do 12. ure na naslov Sv. Petra c. 4. tel. 35-23.

* V spomin na gospo Malistrovo so darovali din 350 za akcijo učiteljice »Zimska pomoč obmejnimi otrokom« bišva profesorica pokojne, ga. Wessnerjeva, in sošolke: Cone-Hinterlechner, Gomilek, Lajovic-Tuma, Luitner-Lahajner, Oražen, Premelj, Stebi-Plesko, Tavčar-Ribnikar, Windischer in Zencovih.

* V vaškem pretepu 13 ranjencev in 20 ujetnikov. Splošna bolnišnica v Sarajevu je dobila iz vasi Brda in Dušice velik transport poškodovancev. Napraviti so morali prostor za 13 ranjencev, spisi pri sodniji pa vedo povedati, da je bilo v tej bitki tudi 20 ujetnikov in talcev. Prebivalci obeh vasi so se spopadli zaradi nekega pašnika in ko je bil pretep v najlepšem razmahu, sta oba bojevnika tabora jemala tudi ujetnike, da bi bile tako prepredene se hujše žrtve. Ogorčena bitka je bila končana šele potem, ko je orožniška postaja dobila znatno pomoč.

* Pri zaprtju in motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec navadne Franc. Jožefove grenčice.

* Udeležite se velike avtorizacije in izleta v Milan, ki bo od 27. do 30. t. m. kamor pelje moderni Gorican avtobus. Cena 395 din. Izlet organizira in prijave sprejema Izletna pisarna M. Okorn, Ljubljana, hotel »Slon«, tel. 26-45. Vhod iz Prešernove ulice.

Prometna nezgoda na stiku Miklošičeve in Masarykove ceste. Po napačni strani ceste vozeči kolesar je zavozil pred tovorni avto. Šofer je težko vozilo ustavil na 5 m, vendar nezgode ni mogel več preprečiti.

Stalno naraščajoči promet po mestu nosi s seboj kot nujen atribut gotovo število nesreč, ki se jim nikakor ni mogoče izogniti. Prometne nesreče po mestnih ulicah se dogajajo po vsem svetu, pa naj bo to v Ameriki ali v Evropi, v New Yorku ali Londonu. V milijonskih mestih je promet vse drugačen ko v Ljubljani, ljudje so temu primerno vzgojeni. In vendar se dogajajo nezgode, ki gredo na leto v tisoče.

Človek je vendarle bitje, ki ga ni mogoče vselej in povsod utesniti v same predpise, zapovedi in prepovedi. Zato bodo prometne nezgode terjale žrtve še nadalje in ne bomo nikdar v stanu, da kraja sprečiti vsa zla naključja. Gre le zato, s primernimi ukrepi znižati število teh vednih nezgod na minimum. Ta namen imajo tudi najnovejše policijske cestno-prometne odredbe v Ljubljani. Bržkone je število prometnih ne-

sreč pri nas relativno mnogo večje, kakor v katerikoli milijonskem mestu na svetu. Če upoštevamo, da je ves naš cestni promet v resnici še prtljivak, se moramo nujno zamisliti v vzroke številnih nezgod, ki se dogajajo na naših cestah, posebno na križiščih. Nedvomno poznajo vozači motornih vozil, kakor tudi pešci vse premalo prometne predpise. Posebno prvi si običajno niso na jasnem, kateremu vozilu gre prednost pri prehitovanju, posebno pa na cestnih križiščih. Take negotovosti morajo nujno voditi do nezgode. Pešci križajo ceste v vseh mogočih smereh, ne menijo se za vozača, ki ga s svojim ponašanjem razburja in silijo pogosto v obupne položaje.

Tudi med kolesarji so mnogi, ki so jim predpisi deseta briga. Kadar je promet največji, obračajo sredi ceste, vozijo po napačni strani in tako sami nujno silijo v ne-

sgodo, ki jo šofer ob največji pozornosti ne more preprečiti. Pešec sredi ceste ni nikdar dovolj previden. Pasove za prekanje cest naj bi policija do- ločila za nevtralne pasove, kjer ob nezgodi v vsakem primeru zadene krivda vozača motornega vozila. Le tako bodo vozači na kri- žiščih cest in povsod, koder je določen za- štiten pas, zmanjšali brzino toliko, kolikor zahteva varnost prometa, pešci pa se bodo navadili za prekanje uporabljati le te za- štite pasove, kjer se bodo čutili varni pred sleherni nezgodo.

Brez teh določil zaščitni pasovi nima- jo pravega pomena ne za pešce, ne za vozača. Le takrat, kadar bodo pešci in vozači do kraja poznali prometne predpise in se po njih ravnovali, bo postalo število cestnih ne- zgod v Ljubljani vidno manjše. Vse dotle- pa se ne smemo čuditi, da čujemo pogo- stokrat klice: že spet nesreča!

Strto kolo pod avtomobilom, mlake krvi na cesti in mlado življenje kolesarja, ki je umrl med prevozom v bolnico so po večini rezultat prometnih nezgod.

* Radijsko predavanje o Josipu Štefa- nu. Danes ob 14. bo v radiu predaval g. Gjorgje Nikolić o znamenitem jugoslov- skem zvezdoslovcu Josipu Štefanu v zve- zi s ciklom predavanj »Jugoslovanski zvezdoslovci 19. stoletja«. Josip Štefan je eden izmed najuglednejših jugoslovanskih zvezdoslovcov, ki se je rodil na Koroskem. Po končanem študiju je postal vseučili- ški profesor na Dunaju in pozneje tudi rektor te univerze. Bil je reden član du- najske akademije in pozneje tudi njen predsednik. Napisal je dolgo vrsto znan- stvenih knjig ter so ga smatrali za ene- ga najodličnejših zvezdoslovcov njegove- ga stoletja. Predavanje se bo prenašalo ob 18.30 v francosčini, ob 18.45 pa v an- gleščini.

* Opozorilo upokojencem, ki prejemajo pokojnino od direkcije državnih želez- nic v Ljubljani. Direkcija državnih želez- nic v Ljubljani poziva upokojence, provizion- ste in miloščinarje, katerim ona nakazu- je pokojninske prejemke, da se takoj zglase pri pristojnih postojnih uradih (pri katerih naročajo premost in zahte- vajo vozne ugodnosti), kjer bodo prejeli tiskovine in navodila za predložitve pri- jav za prejemanje osebnih in rodbinskih draginskih doklad. Te tiskovine so brez- plačne. Upokojencem, ki prebivajo izven območja železniške direkcije v Ljubljani, bo direkcija poslala tiskovine za prijave na njihove naslove.

* Kaj je »Proteus«? »Proteus« (latin- ski naziv za človeško ribico) je edini slo- venski poljudni prirodoslovni list. Prinaša lahko razumljive članke iz vseh področij prirodoslovja, zato mora in mora za- zanimati vsakega ljubitelja narave. Tudi iz- sledkom moderne tehnike so (v kolikor je predmet splošno zanimiv ali v zvezi z de- lom prirodoslovca) odprti njegovi stolpi- ci. List je tiskan na finem papirju, je bo- gato ilustriran in stane letno samo 50 di- narjev. Izdaja ta list »Prirodoslovno dru- štvo« v Ljubljani, ki proslavlja letos skupno z Muzejskim društvom 100letnico svojega obstoja. Doslej so izšli štirje kom- pletni letniki, peti letnik teče. Naročniki »Proteusa« pa ob enem indirektno podpi- rajo kulturno mislo tako velike važnosti, da njene dalekoosežnosti za slovensko stvar ni mogoče na mah presoditi. V prvi vrsti s

Danes zadnjikrat ob 16., 19. in 21. uri P. Hörbiger, H. George in Leo Slezak. Ne zamudite! ZARAH LEANDER KINO UNION — Tel. 22-21

presežki »Proteusa« in z javnimi podpo- rami se vzdržuje namreč izdajanje čisto znanstvenih publikacij Prirodoslovnega društva, ki se tiskajo v svetovnih jezikih in se razpošiljajo brezplačno v zameno 430 znanstvenim zavodom in društvom po vsem svetu. V zameno nam poslane knjige in revije predstavljajo letno vrednost ca. 150.000 din in se razdeljujejo brezplačno univerzitetnim inštitutom in knjižnicam. Ta obsežna zamena je dokaz, da nas ves kul- turni svet šteje med enakovredne znan- stvene delavce. Število naročnikov »Pro- teusa« pa je tudi za »slovenske možnosti« sramotno nizko. S tem v zvezi pa so tudi vse težkoče in skrbi, ki tarejo urednika in odbor in ogrožajo nadaljni razvoj tega, ta- ko idealno započete in dozdaj z žla- vostjo vzdržane lista. »Proteus« je do- ber, je lep, je zanimiv, »Proteus« je okras knjižnice in je poceni! Postani tudi ti nje- gov naročnik! Če si pa že naročnik, pridobi nove!

* Udeležite se avtobusnih izletov v Trst, Gorico, Idrijo ki bodo od 29. t. m. do 2. novembra. Prijave sprejema Izletna pisar- na M. Okorn, Ljubljana, hotel »Slon«, tel. 26-45. Vhod iz Prešernove ulice!

* Vsi, ki imajo lastni potni list z veljav- nim vizumom, se lahko udeležijo Putnikove- ga izleta s posebnim vlakom v Trst 16. t. m. po znižani ceni. Prijave do sobote zveč- er sprejemajo biletarne Putnika.

* Ali veste, da zdravijo bolne in razdra- pane živce tudi s pozicijo? Živčni specia- listi v Ameriki priporočajo takim bolni- kom klasično, predvsem Shakespeareja de- la! Tudi Slovenci imamo ta dela v mojstri- skem prevodu pesnika Zupanciča. Vsi, ki- vas življenje pritiska, sežite po teh prevodih, ker vam prinesejo duševno olajšavo in vlijejo novega poguma. Tiskovna zadruga je doslej izdala tle Shakespearejeva dela: Sen kresne noči, Macbeth, Othello, Kar ho- čete, Zimska pravilica, Ukročena trmo- glavka, Komedija zmešnjav in Hamlet. kdor naroči vseh 8 zvezkov, jih dobi za znižano ceno din 240, ki jo vsak lahko pla- čuje tudi v 12 mesečnih obrokih.

Danes ob 16. in 19. uri neprekidno zadnjikrat! problem materinskega DRUGA MATI Ob 21. premiera z Joan Crawford 2 žurnal! — Pri obeh filmih je dialog v nemškem jeziku. KINO MATICA 21-24 DEKLE IZ TRSTA

Dijaška pomoč na bežigrajski gimnaziji Lep zgled društva »Dom in šola«

Ljubljana, 11. oktobra. V jasnem grahu za Bežigradom, kjer bo- di v šolo letos že 1670 dijakov in di- jakin, med katerimi je izredno velik od- stotek tujcev, ki se vozijo ali pa prihaja- jo z ljubljanske periferije, mora biti so- cialna iznajdljivost in požrtvovalnost po- sebno velika. Že nekaj let pa na tem za- vodno vzorno deluje društvo »Dom in šola«, ki mu velja priznati, da se v polni meri zaveda svojega poslanstva. Tako

društvo je na šoli pomembno predvsem za pedagoški del, da dopolnjuje po svojih možnostih iz prepotrebne sode- lovanja doma in šole, staršev in profesor- jev. Roditeljski večeri, pedagoška lita- tura, pogosti obiski staršev tudi na be- žigrajski gimnaziji skušajo opravljati naj- pomembnejšo nalogo.

Poleg tega včasih bolj teoretičnega de- la pa mora socialno-pedagoško dru- štvo na srednji šoli posedi prav v najbolj

realne razmere, kjer sreča v umazanih stanovanjih in razdrthih družinah čisto ogromno lakote in mraza, kar mu je prav da sluti, zakaj tolika zdravstvena in po- sebno šolskovzgojna zanemarjenost mno- gih dijakov. Študent je bil brez redne hrane, nič se zanj ne briga, ni čudno, če je padel v šoli in če je propadel v mo- rali. Tu nastopajo za »Dom in šola« nove dolžnosti, ki jim bežigrajsko društvo sku- ša biti kos.

Revno dijaštvo ne zmore velikega šte- vila dragih knjig. Organizirana akcija »Dom in šola« jim jih more nakupiti vsa- ko leto za 10 do 15 tisoč dinarjev. Kako velik socialni prispevek je to, vedo ceniti predvsem tudi starši, ki si želijo glave, ko je treba dobiti denar za nove knjige po 30 in 40 dinarjev. Društvo, ki jim v takih prilikah tako izdatno olajša težko nalogo, je res vredno podpore. Ubogi študent, ki niti toliko nima z doma, da bi si mogel privoščiti zjutraj zdrav zajtrk, mo- ra s praznim želodcem v šolo. Kako naj revež pazi na teorijo, ko mu življenje de- la, tolike težave. Društvo na bežigrajski gimnaziji je ustanovilo svojo kuhinjo, v kateri dobiva dnevno okoli 40 dijakov obil- nen zajtrk. Vsem, ki so za to kuhinjo da- li kako podporo ali zanj kaj storili, pa- ni treba biti žal. Svoje dobro delo so na- ložili tam, kjer se najbolj pozna.

Mogoče je bežigrajska gimnazija med tistimi v katero se največ dijakov vozi z vlakom z vseh smeri dežele. Statistika pove, da se letos na ta zavod vozi po železnici kakih 215 dijakov. Ob tem dejstvu ostane za vsakega socialno mislečega člo- veka nov problem, kje ti dijaki v prostem

času, ko čakajo na vlake, hodijo, kako porabljajo čas 2 do 5 ur, ki ga morajo v Ljubljani izven šolske sobe prebiti; kam se gredo pozimi gret, kam se hodijo učiti? Društvo »Dom in šola« se je letos sku- šalo dotakniti rešitve tudi tega ne lahke- ga problema, ki mu socialna organizaci- ja Ljubljane še ni posvetila posebne pozor- nosti. Našlo je v bližini gimnazije prime- ren lokal, ki bo vsaj 3 ure vsak dan na razpolago njenemu potujočemu dijaštvu, da se v njem umiri, odpotiže, zavaruje in uči. Seveda nastanejo vprašanja, kdo bo nosil stroške za najemnine, za kurjavo, za nadzorstvo, ali društvo zaupa v javne ustanove in predvsem premožnejše star- še bežigrajskih dijakov, da bodo razume- li pomembnost njegove socialne skrbi za dijaštvo in pomagali po svojih najboljših močeh.

Tako in podobno je sodobno socialno skrbstvo za naše dijaštvo na največji pa tudi najbolj revni gimnaziji v banovini. Mogoče ima svoj pomen, da za tako delo zve tudi širša javnost, saj ji bo morda služilo kot zgled in bodrilo za podobne iniciative, brez dvoma pa bo zbudilo pri premožnejših sočutje do dijaške miseri- je in bodo rade volje prisločili društvu »Dom in šola« na bežigrajski gimnaziji na pomoč. Dosedanjim darovalcem, ki so se v precejšnjem številu — nekateri s prav izdatnimi zneski — odzvali, se dru- štvo v imenu teh dijakov prav iskreno zahvaljuje in prosi še nadaljne priklonje- nosti.

INSERIRAJTE V »JUTRU«

Domovina

Po Sudermannu!

Iz Ljubljane

u— Zveza kulturnih društev v Ljubljani opozarja članstvo svojih ljubljanskih dru- štev kakor tudi vse svoje gg. odbornike na predavanje, ki ga priredi Sreska orga- nizacija vojnih dobrovoljcev danes ob 20. v veliki dvorani Zvezde. Predaval bo ge- neralštabin polkovnik Dragoljub Mihaj- lovič o proboju solunske fronte. — Od- bor ZKD.

u— Albanska spomenica. Vsi v Ljub- ljani stanujoči bivši vojaški črnogorske armade, ki so skupno s srbsko vojsko v letu 1915. šli preko Albanije ter pozneje ostali v sestavi srbske vojske, pa do dan- es še niso bili odlikovani z albansko spo- menico, naj se najkasneje do 22. oktobra t. l. z vsemi vojaškimi listinami javijo v Mestnem vojaškemu uradu na Ambrože- vem trgu 7/I, soba št. 2.

u— Izlet v Slovenske gorice (Ptuj, Ivanjkovci, Ljutomer) priredi v nedeljo, 16. t. m. Društvo prijateljev Slovenskih goric z ugodnostjo polovične voznine. Pri- jave in pojasnila pri »Putniku« v Ljub- ljani.

u— Trboveljski slavski, ki so ponešli sloves naše mladinsko-zborovske literatu- re v bratsko Bolgarijo, se vrnejo te dni do- mov in prirede v ponedeljek 17. t. m. svoj veliki koncert v dvorani Filharmonične družbe na Kongresnem trgu. Kar je v po- vojni dobi najlepšega in najznačilnejšega bilo napisano za mladinski zbor, to bodo oni izvedli na svojem ponedeljkovem kon- certu. Trboveljski slavski so izredno pri- ljubljani, zato ponovno opozarjamo na njih- ov koncertni nastop v ponedeljek 17. t. m. ob 20. v veliki Filharmonični dvorani. Prodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Ma- tice.

u— Židje — pien pustolovcev. Najno- vejši razvoj političnih dogodkov v Evropi je židovsko vprašanje spravil na prvo me- sto dnevnega reda. Vzporedno s postopnim zmagovanjem avtoritarnega režima in rasnega načela mora iz dneva v dan na tisoče pripadnikov židovskega plemena de- ž meje, da si v svetu poiščejo novega nači- na življenja. To preseljevanje Judovega rodu so začeli tudi razni zlikovci in vaga- bondi zlorabljati v svoje pustolovske na- mene. Tako je bila policijska uprava v Ljubljani te dni opozorjena, da potuje po Jugoslaviji neki Fritz Herman, nemški dr- žavljan, ki se izdaja za inženjerja. Her- man obiskuje po mestih uglednejše žido- vske rodbine, se jim predstavlja za pre- gnanca iz Hitlerjevega rajha in prosi pod- pore. Tako je neko rodbino v Subotici ope- naril za 13.000 din, nato pa izginil. Her- mana išče policija.

u— France Hlebčar bzočen carlnskimi oblastvom. V ponedeljski izdaji smo ob- širno poročali o aretaciji skrivnostnega sumljivca, ki ga je pretekli četrtek zve- čer zaradi zastarele evidenčne tablice na kolesu ustavlil stražnik na Bleiweisovi ce- sti. Mož se je najprej predstavil kot 42- letnj brezposelni delavec Anton Kosmač iz Vaš pri Medvodah, pozneje pa kot 43letni France Hlebčar iz Trboja pri Smledniku. Pri osebni preiskavi so našli pri njem ki- logram saharina in nekaj nad 6000 din. Policija je poizvedovala na vse strani in nazadnje dognala, da je aretirane v res- nici France Hlebčar iz Trboja, a da že več let biva v št. Vidu ob Glini na Koroskem. Kakor so ga popisali orožniki iz Smledni- ka, je Hlebčar profesionalen tihotapec, ki stalno prihaja čez mejo in kupuje pri nas z raznimi visoko ocarinjenimi predmeti. Razen računa, ki ga bo moral polagati glavni carinarnici, bo moral Hlebčar po- zneje razjasniti še nekatere podrobnosti o svojem potovanju po naših krajih, pose- bej še uganko o kolesu in njegovi eviden- čni tablici.

u— Zaznaki plesni tečaj »Jenkovke šole v Kazi« za novice-dame in gospode se odpre v ponedeljek 17. t. m. in v četr- tek 20. t. m. ob 20. uri. Vpisovanje in in- formacije tudi za posebne ure vsak dan od 11. do 13. ure in od 17. do 19. ure. Dija- kinje z legitimacijo popust.

u— Sentjakobčani otvorijo sezono v soboto ob 20.15 z dr. Kraigherjevo tridejansko dramo »Skoljko«. Skoljka je zakonska drama, kakor se jih dogaja dandanes vedno več. Pisatelj nam prikazuje borbe človeškega duha proti gnolobi, borba za lepše življenje. Pri predstavi sodelujejo: Bučarjeva kot Streljova, E. Petrovič-Wischerjeva kot Pepina, Pujglerja kot Olga, Gnidovec kot dr. Lubin, Hanžič kot Maks, Kosak kot Tonin, Weber kot dr. Podboj. Igra bo scenično povsem na novo opremljena. Kupite vstopnice v predprodaji v soboto. V nedeljo se igra ponovi.

u— JUU sresko učiteljsko društvo Ljubljana-mesto vabi članstvo, da se udeležijo predavanja »Preboj solunske fronte«, drevi ob 20. v veliki dvorani »Zvezdec«.

u— Franciška Gaal pride v Ljubljano. Mnogostevilni ljubitelji filmov bodo gotovo izredno veseli novice, da se bo že v prihodnjih dneh pokazala na filmskem platnu kina Uniona Franciška Gaal, era najbolj priljubljenih igralcev sodobnega filma. Predstavlja se nam bo v svojem zadnjem evropskem filmu »Pomladna parada« (Marika). Ta film, ki je brez pretiravanja rečeno njen najboljši film, je bil pred leti pri nas v Jugoslaviji prepovedan in ga je cenzurna oblast šele pred kratkim česom dovolila. Premiera v kinu Unionu bo v najkrajšem času. Partnerji Franciške Gaal v tem filmu so najboljši komiki in to Hans Moser, Theo Lingen, Adela Sandreck, Fritz Imhof in Tibor Halma. Ljubimsko vlogo mlade muzikalnega korporala igra Wolf Albach-Retty. Film je bil v Zagrebu na sporedu celih 17 dni in bo nedvomno tudi v Ljubljani zabaval občinstvo celo vrsto dni.

u— Turistovski klub »Skala« vabi svoje članstvo in prijatelje, da se polnočevito udeležijo predavanja g. dr. K. Kostića »S kamero po štirih kontinentih«, ki bo pod okriljem Zveze za tujski promet danih ob 20. uri v franciskanski dvorani.

u— Spet kativna usnja pri Mergenthalerju. Zadnji čas je imela policija že nekajkrat opravke z različnimi sleparijami in tatvinami usnja, izvršenimi na škodo tovarnarja Adolfa Mergenthalerja v Mostah. Pred dnevi je lastnik prijavil novo tatvino — neznan storilec so mu iz kladišča odnesli za več tisočakov usnja. Policiji je uspelo, da je nekaj komplic več aretirala, v kratkem pa bo po vsej priliki do kraja pojasnila primer.

u— Otvoritev plesnih vaj A. Jadranske straže bo v soboto 15. t. m. v Kazni ob 20. Reklamacije vabil pri vrtarju na univerzi.

u— S stavbe je padel. Včeraj so mestni reševalci prepehali v bolnico 28-letnega zidarja Vinka Klemenčiča iz Slap. Zaposlen je bil na zgradbi novega semenišča pri Sv. Krištofu, pa je padel z odra in dobil notranje poškodbe. Zrtve dela je postal tudi 38-letni mizarjski pomočnik Lojze Bondaž, stanujoč za remizo v Zgornji Šiški in zaposlen pri mojstru Licanu na Celovški cesti. Pri delu ga je zgrabila cirkularka in mu pokvečila levico. Med drugimi ranjenci so na kirurškem oddelku sprejeli tudi 12-letno Hildo Smerdujevo iz Zela pri Rakeku, ki je padla in si zlomila nogo.

u— S tramvajem v Gradišču niso nekateri zadovoljni, kakor nam priča nedavno objavljena notica, zato smo pa vprašali splošno množičniško družbo in dobili pojasnilo, kako je s t. z. zadevo. Vsi sprevodniki proge 4 pri vožnji proti Viču in oni sprevodniki proge 1 in 2 pri vožnji proti kolodvoru imajo strog nalog, da na prestopnih postajah čakajo na potnike iz voz, ki vozijo za njimi ali prihajajo z druge smeri. Proti tej strogi odredbi se res večkrat greši, še večkrat je pa ta greh sam navidezen, ker se primeri, da voz pač ne more čakati na vse vozove, ki prihajajo drug za drugim na prestopno postajo. Kadar je občinstvo prepričano, da sprevodnik krši to naredbo, je treba javiti samo datum, uro in številko voza ravnateljstvu električne cestne železnice in dotični sprevodnik bo kaznovan.

u— Smuška telovadba, ki jo priredi Osrednje društvo SPD v Ljubljani, prične v sredo 19. t. m. ob 19. uri v telovadnici II. državne realne gimnazije na Poljanski cesti. Poučeval bo smuški učitelj g. Jože Černič. Prijave sprejema pisarna SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4-I. K telovadbi naj prinese vsak s seboj kopate in primerno telovadno obleko.

u— Planini! Zveza za tujski promet v Ljubljani priredi v četrtek 13. t. m. ob 20. v franciskanski dvorani v Ljubljani predavanje g. dr. Konstantina Kostića: Po štirih kontinentih. Predavanje bodo spremljale številne skopične slike v naravnih barvah. Predavatelj bo poročal o svojih potovanjih s foto kamero. Slovensko planinsko društvo najtopleje priporoča planincem, da se predavanja udeležijo v čim večjem številu.

u— Predavanje s posnetki v naravnih barvah bo drevi ob 20. v franciskanski dvorani. Dr. Konstantin Kostić iz New Yorka bo predaval o vtisih svojih potovanj po štirih kontinentih ter predaval barvne diapozitive. Prodaja vstopnic v Zvezi za tujski promet — Putnik.

u— Izpr hod po svetlu je naslov ene mu izmed poučnih in zanimivih predavanj, ki jih bo prirejal v tekoči sezoni Društvo absolventov drž. trg. sol v Ljubljani, v restavracijskih prostorih »Zvezdec«. To predavanje bo v četrtek 13. t. m. ob 8. zvečer s skopičnimi slikami. Predava g. prof. dr. V. Sarabon. Prostovolni prispevki dobro došli!

u— Film »Kdo je kriv« ni imel onega občiska, kakor bi to visoko kvalificirano francosko filmsko delo zaslužilo. Ker je film za današnje dobo, ko v tako veliki meri pojem odgovornosti za izvršena dejanja, izredno aktualen, ga bomo videli t. dni spet v Ljubljani. Občinstvo naj ima z ogledom tega filma one koristi, kakršnim je ta film namenjen. Ta film predvaja od danes dalje kino »Sloga«.

u— Lepa namizna jabolka kg din 3.50 pri tvrdki Fr. Kham, Kongresni trg 8.

Iz Celja

e— Razgrnitev volilnih imenikov. Mestno poglavarstvo razglasi: Od sreskega sodišča v Celju potrjeni volilni imeniki so na vpogled v sobi št. 2 mestnega poglavarstva. Vsakdo ima pravico v uradnih urah volilne imenike pregledati, prepisati, razglasiti in natisniti ter bodisi zase, bodisi za drugega zahtevati popravke. Pri volitvi narodnih poslancev dne 11. decembra smejo glasovati samo oni, ki so vpisani v imenike. Popravek volilnih imenikov se zahteva neposredno pisмено ali ustmeno od mestnega poglavarstva ali pa od sreskega sodišča v Celju. Popravki se smejo zahtevati do 25. t. m.

e— Celjski mestni svet bo imel v petek 14. t. m. ob 18. redno sejo. Na dnevnem redu so poročila odborov.

Kino Union. Danes zadnjikrat »BORBA ZA DETE« (Lil Dagover).

e— »Žene na Niskavuorij« Ljubljanska drama je vzporedno ob otvoritvi nove gledališke sezone v Celju v terek dramo finske pisateljice Hele Wuolijoki »Žene na Niskavuorij«. Igra je doživela v temeljiti režiji g. Bratka Krefta tudi v Celju popoln uspeh. Mater na Niskavuoriju je podala izredno dramatsko silo in tehnostjo g. Maria Vera, ki je prešla pred prvimi odmorom lep šopek. Močno so se uveljavili tudi ga. Mira Danilova, g. Jan in ga. Vida Juvanova. Tudi ostale vloge so bile dobro zasledene in solidno podane. Prijetno je učinkovala tudi okusna scenarija. Predstava, ki je nudila globok umetniški užitek, je bila žal le srednje obiskana. — R. P.

e— Vaja pred napadi iz zraka bo v Celju v nedeljo 16. t. m. Sodelovalo bo tudi vojaštvo. Strelji, zvonjenje in piskanje sirnen oznanijo pričetek. Podrobna navodila so v razglasu mestnega poglavarstva.

BUKOVA DRVA
suha naprodaj. — Informacije daje
MAJDIČ »MERKUR« — CELJE.

e— Plačilo občinskih davščin. Mestno poglavarstvo opozarja hišne posestnike in lastnike vozil, da so 1. t. m. zapadli v plačilo 5-odstotni najemniški vinar in 2-odstotna kanalska naklada za letošnje zadnje četrtletje, vodarina in števina za letošnje tretje četrtletje in tretji obrok davšnine na vozila. Stranke naj plačajo zapadle zneske zanesljivo do 10. novembra pri mestni blaginji. Po preteku tega roka se bodo računale zakonite 6-odstotne zamudne obresti. Plačila, ki bodo po preteku 6 tednov od dneva dospelosti zaostala, pa bodo izterjana z izvršbo.

e— Dve prometni nesreči. Ko se je pešal 27-letni posestnik sin Karel Križnik s Prapretnega pri Jurklostru v ponedeljek dopoldne s sestro na kolesu po cesti pri Rimskih toplicah, je privozil naproti neki avtomobil in zadel vanj. Pri karambolu se je Križnik nevarno poškodoval po glavi, njegova sestra pa je ostala nepoškodovana. V terek okrog 16.30 je neki z opoko natovoren avtomobil pri Majdičevem minuv v Trnovljah pri Celju podrl na tla 12-letnega posestnikovega sina Avgusta Jurčaka iz Trnovelj ter ga močno poškodoval po glavi in rokah. Ponesrečenca se zdravita v celjski bolnišnici.

Iz Maribora

a— Nova palača se obeta Mariboru ob Kralja Petra trgu, kjer je svoječasn kupil penzijski fond odvetniške in notarske zbornice v Ljubljani parcelo v izmeri 1800 m² in kjer je hotel zgraditi poseben odvetniški dom. Ta ideja je pa splavala po vodi, ker je penzijski fond prodal parcelo za 585.000 din ljubljanskemu stavbeniku Slokanu, ki bo zdaj na tej parceli gradil veliko reprezentativno palačo. Na ta način bo Kralja Petra trg postal zaokrožena celota.

a— Članom Nabavljalne zadruge drž. uslužbencev v Mariboru sporočamo, da bo drevi ob 20. v mali dvorani narodnega doma 2. nadstropje predavanje o zadrugištvu, h kateremu so vladno vabljivi vsi člani.

a— Volilne reklamacije. V smislu določil zakona o volilnih imenikih se smejo zahtevati popravki volilnih imenikov še 15 dni po razglasitvi ukaza o volitvah. Ukaz o volitvah je bil razglašen 10. t. m. in se smejo torej popravki v volilnih imenikih zahtevati še do 25. t. m. V smislu določil čl. 8 zakona o volilnih imenikih so stalni volilni imeniki mestne občine mariborske, ki so bili že doslej stalno razgrnjeni, še do 25. t. m. ob 18. vsakomur na vpogled pri popisovalnem uradu mestnega poglavarstva na Slomskem trgu 6/I. Vsakdo ima do 25. t. m. pravico volilni imenik pregledati, prepisati, razglasiti in natisniti ter bodisi zase, bodisi za drugega zahtevati njegov popravek. Pri volitvah dne 11. decembra smejo glasovati samo oni, ki so vpisani v volilni imenik.

a— Pohorskega »velikega župana« bodo volili ob priliki pohorskega dne 30. t. m. Ob tej priliki izide tudi posebna številka »Pohorskega lista« z aktualno vsebino, ki se tiče pohorskega življenja in pohorskih življenjskih problemov.

a— Sahovske novice. V terek 11. t. m. je bilo drugo kolo šah. tekmovalna za prvenstvo šahovske sekcije UJNZB Zmagali so: Peče nad Mišuro, Marvž nad Lukežem sen. Kuster nad Skalajem, Šket nad Reinsbergerjem, Vodušek nad Geigerjem, Rupar nad Lukežem jun., Ante pa nad Karlom.

a— V zadnjem hipu se je rešila iz gorečega svinjaka. V Požegi pri Framu je zajel požar domačiji posestnika Franca Gradnišnika. Gasilci so se morali zaradi pomanjkanja vode omejiti na lokaliziranje požara. Poleg domačije so zgoreli tudi vsi gospodarski stroji s poljskimi pridniki. Gradnišnik trpi preko 50.000 din škode. Preiskava je dognala, da je nastal ogenj zaradi tega, ker je petrolejka, ob katere svitu je Gradnišnikova krmila svinje, zanetila stelo. Predno je mogla Gradnišnikova ogenj pogasiti, je bil že ves hlev v plamenih in se je Gradnišnikova, ki si je prizadevala gasiti, v zadnjem trenutku rešila iz gorečega hleva.

a— 13 vbovljajev... V bolnišnico so prepeljali 27letnega Jakoba Čerkeva, ki ima 13 vbovljajev po hrbtu in razen tega težje poškodbe po glavi in rokah. Pri nekem posestniku pri Sv. Barbari v Slov. goricah so namreč tolkli sadje za plačilo. Med fanti je nastal prepir. Ko je imenovan Čerkev stopil iz hiše, je iz teme počil strel. Čerkev se je zgrudil na tla. Obstopili so ga trije še neugotovljeni napadalc, ki so ga vsega premikastili z nožem, kolom in gnojnimi vilami. Čerkevo stanje je zelo kritično.

a— Obsojen zaradi brezčloveškega sleparstva. Pred sodnikom okrožnega sodišča se je moral zagovarjati 37letni potnik Jakob Učakar iz Vira pri Domžalah zaradi brezčloveškega sleparstva. Učakar, ki je bil svojčas policijski stražnik v Celju, pa je bil pozneje odpuščen, je prišel lani poleti v Maribor, kjer je spoznal neko Lenčko S. Priporočeval ji je, da bo dobila od doma 25.000 din dote. Lenčka mu je to verjela, zlasti, ko ji je dejal, da jo bo poročil. Pozneje pa je obtoženec zaprosil svoje nevesto za posojilo 10.000 dinarjev, ki jih Lenčka ni dobila več nazaj. Z zadevo so se pričela baviti oblasti, ki so razen tega še ugotovila, da je obtoženec prevaril še soferja Antona Gabrovška za 5000 din. Učakar je bil obsojen na 4 mesece strogega zapor, na 600 din denarne globe ter na izgubo častnih pravic za dobo 3 let.

a— Zvezano golo žensko sta peljala skozi Središče. Svojevrstni primer se je obravnaval pred okrožnim sodiščem. Zagovarjala sta se 30-letni posestnik Martin Rakuša iz Obreza pri Središču in njegov svak 31-letni posestnik in mesar Anton Horvat iz Središča, ker sta 25. aprila t. l. Antonija F. ko se je vračala od starega Rakuše, kaznovala na svojevrstni način s tem, da sta ji z vrhovo zvezala roke na hrbtu, ji dvignila zgornje in spodnje krilo, ki sta ga zvezala okrog vratu ter jo tako v spodnjem delu telesa popolnoma golo peljali v Središče in jo zvezano pokazala Horvatu ženi. Antonija F. je bila že namreč služkinja pri prevžikarju Martinu Rakušu star. v Obrezu pri Središču, s katerim je bila v intimnih odnosih že pred smrtjo prevžikarjeve žene. 30-letni posestnik Martin Rakuša pa je smatral, da trpi zaradi tega razmerja ugled njegove hiše. Rakuša in Horvat sta bila obsojena na 15 dni zapor, na 120 din globo, pogojno na 2 leti.

Iz življenja na deželi

Iz Jesenic

s— Nesreča pri letanju z brezmotornim letalom. Ker krožijo po Jesenicah in okolici alarmantne vesti o nesreči pri letanju z brezmotornim letalom, je treba povedati tole: Jeseniški jadranci so prav pridno na delo in izkoristijo vsak prosti čas, posebno lepe nedelje za letanje. Najmarljivejši je Izidor Ručigaj, iniciator tega športa na Blokah ispit. V nedeljo so bili spet na terenu in kot najboljši in najbolj izkušen pilot naj bi vzletel Ručigaj z malo višjega terena. V trenutku ko je startal, se je zračni tok okrenil in pritiskal letalo od strani k tlom. Pri doseganju ravnotežja je pa odpovedalo višinsko krmilo in je bila nesreča neizogibna. Letalo je treščilo med drevesi na tla, kjer je ostal pilot brez zavesti, dočim se je letalo močno poškodovalo. Tovariši jadranci so nudili Ručigaju prvo pomoč, dokler ni prišel poklicani zdravnik. Poškodbe pilota Ručigaja niso hude in je upanje, da bo v 14 dneh spet na nogah. Ker je vsak jadrlec po predpisih zavarovan, bo dobil predpisano zavarovalnino. Letalo so, kakor je znano, zgradili jadranci sami in je na ljubljanskem velesejmu vzbujalo splošno pozornost zaradi svoje precizne izdelave.

s— Razmere na Jesenicah. Jesenice s svojimi sedmimi tisoči prebivalcev so politično najbrž najbolj mirno mesto v državi, vendar se je odlok notranjega ministrstva o prepovedi različnih zborovanj in zbira ljudstva najbolj dosledno izvajal, da celo preveč dosledno. Nerazumljivo je, zakaj so bile pri nas nogoletne prireditve zabranjene, dočim so se drugod lahko nemoteno vršile. Sokolska telovadna akademija je bila zabranjena in seveda tudi tombola. Pri zabrani teh prireditev so bile velike gnotne izgube, ki bi lahko pri pravilnem tolmačenju odloka ministrstva izostale. Ob četrti obletnici smrti našega kralja mučenika, ko bi se moral vsak državljan vsaj v duhu spomniti nanj, so razen Sokola vsi nanj pozabili. Sokolsko društvo je priredilo ob 11. lepo uspelo komemoracijo, ki se je udeležilo izključno le njegovo članstvo in člani NSZ. Ob zaključku je deputacija treh članov in dveh naraščajnikov v kroljih položila venec pred spomenik kralja mučenika. Sokolski pripadniki so se polaganja venca udeležili razkropljeni po trgu in so se naposled zbrali pred spomenikom, vpoštevajoč prepoved o zbiranju ljudi. Občina ki je vzela spomenik v varstvo, je z ostalimi društvami na obletnico zabila, tako da je ostal sokolski venec osamljen ob spomeniku. Zvečer so gorele ob spomeniku sveče, prinesene od sokolskih pripadnikov. Da je večina Jesenčanov pozabila na tužno obletnico, potrjuje dejstvo, da so nekateri pridno igrali in plesali. Na odgovornem mestu na Jesenicah ob takih prilikah ne storijo svoje dolžnosti.

Iz Ptuja

j— Zvočni kino Ptuj predvaja drevi ob 20. film »Madame Sylveline«. Pred predstavo Paramountov žurnal.

★
RADECE. Poverjenik Vodnikove družbe prosi vse stare družbine člane, da poravnajo članarino za letošnje knjige vsaj do 20. t. m. Ker je treba knjige plačati v naprej, ne odlašajte. Sprejemajo se tudi novi naročniki pri »Zanetec« v Radečah.

Mravljinčar — domača žival na Borneu

Holandski kolonisti na Borneu so prišli do spoznanja, da je mravljinčar izborna porabna domača žival. Že v par tednih sušenjstva se udomači. Poraben je zlasti kot zadržalec mrčesa na vrtovih. Iz bližine stavb, kjer imajo mravljinčarja, izginejo do zadnjega mravlje in termiti, ki so v teh krajih velika ljudska nadloga.

Zajčja roženica na človeškem očesu

V Hagerstownu (Maryland) je izvršil neki očesni zdravnik nenavadno operacijo. Presadil je na človeško oko roženico z očesa zajca. Operiranec, ki je bil prej na polni slep, je s to operacijo dosegel popolnoma normalen vid.

Chamberlain — častni član londonskega mesta

Magistrat angleškega stolnega mesta London je sklenil podeliti Chamberlainu častno meščanstvo v priznanje zaslug, ki si jih je stekel za evropski mir v Monakovem.

Volilni imeniki in njih popravljanje

Zakon o volilnih imenikih predpisuje glede reklamacijskega postopanja sledeče: V stalne volilne imenike se vpisujejo uradno vsi, ki imajo volilno pravico, to je vsi moški, ki so najmanj leto dni nastanjeni v občini in ki so dovršili 21. leto starosti. Državni, javni in samoupravni uslužbenci imajo volilno pravico v oni občini, v kateri je sedež njihovega urada. Aktivni oficirji, tudi podoficirji in vojniki v kadrovski službi ne smejo izvrševati volilne pravice in ne morejo biti voljeni.

Volilne pravice nimajo: 1. oni, ki so obsojeni na robijo ali zapor daljši od enega leta, dokler se jim ne vrnejo častne pravice;

2. oni, ki so obsojeni na izgubo častnih pravic, za čas, dokler traja ta kazen;

3. oni, ki so v konkuzi;

4. oni, ki so pod skrbstvom;

5. oni, ki so z razsodbo izgubili volilno pravico zaradi volilnih kaznivih dejanj.

Reklamacije je vložiti ali po pošti ali osebno na občini med uradnimi urami. Tisti dan, ko se reklamacija vložil, se ne šteje. V teku naslednjih 5 dni pa mora občinska uprava reklamacije vzeti v pretes. Najkasneje en dan nato mora biti reklamant obveščen, ali je njegovi reklamaciji ustreženo ali ne. Če občinska uprava reklamaciji ugodil, obvesti o tem reklamanta. Če občinska uprava po preteku 5

dni, ko so reklamacije vložene, ni odgovorila reklamantu, je to znamenje, da je reklamacija zavrnjena, odnosno, da so tiste reklamacije zavrnjene, na katere ni občinska uprava odgovorila. Najkasneje v 3 dneh je vložiti pritožbo na pristojno sresko sodišče proti taki odločbi. Kakor reklamant, ima pravico tudi prizadeti volilec pritožiti se na sodišče, če mu občinska uprava ni ugodila.

Za zahtevo, da se popravi volilni imenik, se ne pobira nobena taksa in so vse tozadevne listine kolka proste. Pristojna oblastva morajo dati volilcu v 24 urah vse listine, ki se zahtevajo zaradi popravka volilnih imenikov.

Po razglasitvi ukaza o volitvah narodnih poslancev se smejo popravki zahtevati še 15 dni po razglasitvi. Ker so bile razpisane volitve v Narodno skupščino 10. oktobra 1938, traja torej reklamacijska doba do 25. oktobra 1938.

Kdor ob popravku imenikov koga vpiše v imenik ali koga izbriše iz imenika brez obrazloženja odločbe, se kaznuje z zaporom od treh mesecev do treh let.

Kdor ob popravku imenika hote ne vpiše v imenik osebo, ki jo je uradno dolžan vpisati, se kaznuje z zaporom do 3 mesecev ali v denarju do 3.000 dinarjev. Enako se kaznuje, kdor pri tej priliki namenoma ne izbriše onih, ki so umrli ali izgubili volilno pravico.

R A D I O

Podrobne sporede vseh evropskih radijskih postaj in obilo zanimivega branja dobiti v tedniku za radio, gledališče in film »NAS VAL«, Ljubljana, Knafljeva ul. 6.

Cetrtek 13. oktobra

Ljubljana 12: Slavne koračnice (plošče). — 12:45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13:20: Citraši in mandolinisti. — 14: Napovedi. — 18: Pisan spored Radijskega orkestra. — 18:40: Slovenščina za Slovence (dr. R. Kolaric). — 19: Napovedi, poročila. — 19:30: Nac. ura: Savez Sokola kr. Jugoslavije. — 19:50: Deset minut zabave. — 20: Akademski pevski kvintet po češkoslovaške pesmi. — 20:45: Koncert češke operetne glasbe (Radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22:15: Sornov šramel kvartet.

Petek 14. oktobra

Ljubljana 11: Pokrajinska oddaja šole Braslovce, vodi g. Snuder Ljubo. — 12: Pesmice iz naših krajev (plošče). — 12:45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13:20: Opoldanski koncert Radijskega orkestra. — 14: Napovedi. — 18: Zenska ura: Kuhinja v Jeseni (ga. Ivanka Velikonja). — 18:20: Plošče. — 18:40: Francoščina (prof. St. Leben). — 19: Napovedi, poročila. — 19:30: Politični in verski odnosi Hrvatov

v IX. stoletju. — 19:50: Izseljeniške zanimivosti. — 20: Ura Čajkovskega (Radijski orkester). — 21:10: Prof. Marjan Lipovšek igra Chopinove klavirske skladbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22:30: Angleške plošče.

Beograd 17:45: Narodna glasba in plošče. — 20: Kakor Zagreb. — 22:15: Klavirske skladbe. — Zagreb 17:15: Lahka glasba. — 20: Zborovsko petje. — 20:30: Klavirski koncert. — 21: Griegova glasba. — 22:20: Ples. — Praga 19:30: Češka glasba. — 20:20: Program po napovedi. — Varšava 21:16: Zborevsko petje. — Solja 18:15: Lahka glasba. — 19:25: Opera »Glumac«. — 20:50: Lahka in plesna muzika. — Dunaj 12: Simf. orkester. — 15:30: Brahmovse in Wolfve skladbe. — 16: Lahka glasba. — 20:10: Iz klasičnih operet. — 22:30: Lahka in plesna muzika. — 24: Nočni koncert. — Berlin 20:10: Beethovnov koncert. — 22:30: Lahka in plesna muzika. — München 19:15: Citraški zbor. — 20:10: Orkestralni koncert. — 22:20: Lahka glasba. — Pariz 21: Skladbe Joh. Straussa. — 23:45: Lahka glasba s plošč.

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!

Novi vozni red

ki je v veljavi od 3. oktobra t. l.

Odhodi vlakov iz Ljubljane — Prihodi vlakov v Ljubljano

	Čas	vrsta vlakov	ODHOD V SMERI	Čas	vrsta vlakov	PRIHOD IZ SMERI
Gorenjsko	5.08	Izl.	Jesenice, Bohinj, Rateče - Pl. (ob nedeljah in praznikih do 6. XI.)	6.55	P	Tržič (samo ob delavn.)
	5.43	P	Tržič (samo ob delavn.)	7.38	P	Bohinja, Rateče - Pl., Tržič
	5.56	Izl.	Jesenice, Bohinj, Rateče - Pl. (ob nedeljah in prazn. od 18. XII. dalje)	8.50	Br	Paris, Monakovo, Bohinj
	7.12	P	Bohinja, Rateče - Pl., Tržič	11.38	P	Rateče - Pl., Jesenice, Tržič
	7.58	Br	Jesenice (do 31. X., od 23. XII. do 11. I. in od 6. IV. do 13. IV.)	16.11	P	Bohinja, Rateče - Pl., Tržič
	9.44	Br	Jesenice, Solnograd, Monakovo	17.58	P	Bohinja, Rateče - Pl.
	11.45	P	Bohinja, Rateče - Pl., Tržič	19.42	Br	Tržič
	15.00	P	Bohinja, Rateče - Pl., Tržič	20.30	P	Monakovo, Solnogr., Jesenice
	17.30	P	Tržič	21.43	Br	Bohinja, Rateče - Pl., Tržič
	18.40	P	Bohinja, Rateče - Pl., Tržič	22.15	Izl	Jesenice (do 31. X., od 23. XII. do 11. I. in od 6. IV. do 13. IV.)
20.50	Br	Jesenice, Monakovo Paris			Bohinja, Rateče - Pl., Jesenice (ob ned. in pr. do 6. XI. in od 18. XII. dalje)	
23.35	P	Jesenice				
Kamnik	5.28	P	Kamnik	6.45	P	Kamnik
	6.05	P	Kamnik	7.30	P	Kamnik
	11.28	P	Kamnik	10.50	P	Kamnik
	13.50	P	Kamnik	13.25	P	Kamnik
	15.12	P	Kamnik	16.02	P	Kamnik
	18.25	P	Kamnik	17.35	P	Kamnik
	21.05	P	Kamnik	20.40	P	Kamnik
			22.20	P	Kamnik	
Dolenjsko	5.22	Izl.	Kočevje, S. Janž, Karlov., (ob nedeljah in prazn. do 6. XI.)	6.42	P	Novo mesto
	7.48	P	Koč., S. Janž, Karlov., Sušak	8.53	P	Split, Sušak, Karlov., Kočev
	11.05	P	Grosuplje (samo ob delavn.)	12.42	P	Grosuplje
	12.03	P	S. Janž, Novo mesto, Karlov., Sušak	14.52	P	Split, Karlovac, Kočevje
	14.07	P	Kočevje, Novo mesto	20.38	P	Sušak, Karlov., S. Janž, Kočevje
	19.10	P	Kočevje, Karlov., Split, Sušak	22.40	Izl	Karlov., Št. Janž, Kočevje (ob ned. in pr. do 6. XI.)
Rakov	1.34	Br	Trst, Ventimiglia, Rim Paris	4.13	Br	Paris, Rim, Ventim., Trst
	5.59	Br	Trst, Reka, Ventim., Rim	7.06	P	Postojna
	6.15	P	Postojna Trst	9.05	P	Trst, Postojna
	8.37	SO	Trst, Milan, Paris	12.59	Br	Rim, Ventim., Trst, Reka
	10.00	P	Trst, Reka, Milan, Paris	13.22	P	Postojna
	13.40	P	Postojna, Trst	19.05	P	Paris, Milan, Trst, Reka
	16.56	Br	Trst, Reka, Ventim., Rim	21.38	SO	Trst, Milan, Trst
	18.17	P	Postojna	22.08	P	Postojna
	23.26	P	Postojna	23.50	Br	Rim, Benetke, Trst, Reka
Maribor in Zagreb	0.35	P	Maribor, Zagreb	1.16	Br	Beogr., Split, Sušak, Maribor
	4.40	Br	Zagreb, Sušak, Split, Beograd	5.51	Br	Dunaj, Budimpr., Berlin, Varšava
	5.30	P	Maribor, Zagreb	7.03	P	Celje
	8.00	P	Maribor	7.26	Br	Beograd (do 31. X., od 23. XII. do 11. I. in od 6. IV. do 13. IV.)
	9.10	Br	Zagreb, Sušak, Beograd	8.26	OS	Istanbul, Atene, Bukar., Beograd
	12.45	P	Litija	9.01	P	Maribor, Zagreb
	13.07	Br	Dunaj, Budimpr., Praga, Zagreb	9.30	Br	Beograd, Split, Sušak, Zagreb
	13.32	P	Maribor, Zagreb	13.18	P	Maribor, Zagreb
	18.10	P	Litija	14.45	P	Litija
	18.30	P	Maribor, Zagreb	16.45	Br	Praga, Dunaj, Budimpr., Zagreb
	20.00	Br	Zagreb, Sušak	18.05	P	Maribor, Zagreb
	21.48	SO	Beogr., Bukar., Istanbul, Atene	19.48	P	Litija
	22.00	Br	Beograd (do 31. X., od 23. XII. do 11. I. in od 6. IV. do 13. IV.)	20.20	Br	Beograd, Zagreb
23.56	Br	Dunaj, Budimpr., Berlin, Varšava	22.01	P	Maribor, Zagreb	
	7.42	M	Vrhnika	6.50	M	Vrhnika
	11.42	M	Vrhnika	9.28	M	Vrhnika
	14.00	M	Vrhnika	13.14	M	Vrhnika
	18.35	M	Vrhnika	17.45	M	Vrhnika

Tako pozdravljajo v Španiji

General Franco odhaja iz glavnega stana svoje vojske v Burgosu

„Zvezda Poljske“ je pripravljena na start

Računajo, da bo prekosila vse rekorde v stratosferi

V dnevih, ko so oči Evrope obrnjene bolj k političnim dogodkom nego k drugim stvarim, pripravljajo Poljaki v Zakopanih start svojega stratosfernega balona s simboličnim imenom »Zvezda Poljske«.

Misel stratosfernega poleta je izšla prvotno od prof. Piccarda, ki je nesporno pionir poletov v stratosfero. Vsem je še v spominu njegov tvegani podvig in njegov srečen uspeh. Čeprav so pozneje Piccardov rekord prekosili najprej Rusti, potem pa še Američani, ostane ime belgijskega učnjaka prvo v zgodovini stratosfernih poletov. Da je ustavil svoje delo, ni kriv on, marveč gmotne razmere, s katerimi se mora boriti vsak pionir v svoji stroki.

Poljaki so strokovnjaki za polete z baloni. To so dokazali še nedavno pri Gordon-Bennetovi tekmi, ki se je letos vršila v Belgiji. Zasedli so prva tri mesta. Zato pričakujejo tudi od starta »Poljske zvezde« odličnih rezultatov in to tako v sportnem kakor v znanstvenem pogledu.

Pobudo za zgraditev poljskega balona je dal prof. Piccard. Balon so zgradili v vojaških delavnicah za balone v Legionowu po Piccardovi zamisli. Toda belgijski učnjak je kmalu spoznal, da ne bo zmagal finančnih obveznosti, ki jih je prevzel z naročilom. Zato je preklical naročilo. To priključilo so pograbili Poljaki, ki so sklenili nadaljevati dela za stratosferni balon z lastnimi sredstvi. Balon je zdaj dovršen in čaka samo priložnosti, da se dvigne v zrak.

Poljski balon bo nedvomno največji svoje vrste, ki se je doslej povzpela v stratosfero. Njegova prostornina znaša 124 kubnih metrov, kar je ogromno, če pomislimo, da je razpolagal Piccard z balonom, ki je bil desetkrat manjši od tega orjaka. Balon bodo napolnili z vodikom.

Obod balona je iz svile in na zunanji strani prevlečen z gumijem. Ko bodo balon napolnili, bo tehtal 1400 kg. Gondola bo imela 190 kg, skupno s posadko bo balon predstavljal težo 2100 kg. K temu velja pristeti še 50 stotov balasta. Kakšno višino bo dosegel balon, je še vprašanje. Ameriški strokovnjak za stratosferne polete major Stevens, ki si je ogledal poljski balon, sodi, da bodo Poljaki prekosili njegov rekord, ki znaša 22 tisoč metrov, ni pa izključeno, da se bodo povzpeli celo do višine 30.000 m.

Gondola balona je kroglaste oblike ter ima v premeru 2,50 m. Napravljena je iz hidronalija, ki je trikrat lažji od železa. Tla v balonu in gondoli so iz posebno lahkega brazilskega lesa balse. V gondoli so nameščeni najmodernejši instrumenti. Okno je iz optičnega stekla, ki z lahkoto kljubuje nizkim temperaturam ter se ne raz-

leti niti v največjem mrazu. Skozi okno se bo dalo lahko fotografirati z vso ostrino. Na dnu gondole je naprava, ki omogoča v primeru nevarnosti odskok posadke s padali.

S stratosfernim balonom se bosta dvignila v zrak letalski kapetan Burczynski in opazovalec dr. Jodko Narkiewicz. Med vožnjo v stratosfero bosta analizirala kozmične žarke, ozon v stratosferi ter delala meteorološke beležke.

Samo ob sebi se razume, da bo »Zvezda Poljske« v stalni zvezi z zemljo po radiu. V ta namen se nahaja v gondoli oddajnik na kratke valove. Stratosferna letalca se bosta najbrže posluževala valovne dolžine 23 v jutranjih urah, popoldne pa vala 46. Dan starta poljskega balona zavisi samo še od vremena. Poljake bo stal vzlet v stratosfero 400 tisoč zlotov.

V znamenju jeseni

Novi ženski klobuki iz pariških modnih salonov

Povečanje ameriškega zračnega brodogoja

Ameriška vlada je nedavno naročila serijo bombnikov, ki bodo napravili 300 milj na uro ter bodo preleteli razdaljo 100 angleških milj v 20 minutah časa. Ko bo ta oboroževalni program Amerike dovršen, bodo imele Zedinjene države l. 1940 celih 2300 letal prve linije.

Žaga ga je prerezala na dvoje

V Melsungenu na Nemškem se je primerila strahovita nesreča na žagi za les. 24-letni žagar Paul Walter je žagal deske, ki jih je potiskal od sebe. Nenadoma pa je padel z glavo naprej in krožna žaga ga je po sredi hrbta prežagala na dvoje. V nekaj sekundah je izkrmavel.

Vojni begunci na »Queen Mary«

Angleški luksuzni prekomornik »Queen Mary« je bil natrpan z begunci, ki so se hoteli z begom umakniti evropski vojni ter so se vkrcali za potovanje v Ameriko. Med vožnjo pa so potniki doznali za določbe monakovskega sporazuma in tedaj so sklenili, da se nemudoma vrnejo v domovino. Po New Yorku so se malo pošetali, potem pa so vzeli povratno vozovnico in hajd nazaj.

Med tistimi, ki so se ustrašili evropske vojne, je bil tudi filmski igralec Douglas Fairbanks s svojo mlado ženo, a tudi guverner ameriške države New Jersey Moore, katerega je poslanik Kennedy osebno opozoril, naj se takoj odpelje domov.

Ogromno pa je bilo število malih ljudi, ki so hoteli oditi iz Anglije zaradi vojne. Priredili so zanje spalnice v telovadnici prekomornika, ležišča so bila improvizirana tudi v kinu, na hodnikih in v vsakem razpoložljivem prostoru. Iz vsega tega se vidi, da je bila angleška javnost prepričana, da se ne bo mogla njih država izogniti vojni.

Plebiscitna policija v ČSR

Ponovno smo že poročali, da šteje plebiscitna policija Britske legije za ČSR 1200 mož. Od tega bo opravljalo tisoč legionarjev policijsko službo, ostalih 200 bo skrbelo za prehrano svojih tovarišev. Temnoplava uniforma je podobna obleki londonških policistov.

Angleški reditelji oboroženi samo s palicami, se bodo izkrcali v Hamburgu. Stroške za legionarje je prevzela angleška vlada. Plačala bo vsakemu legionarju 3 funte in 15 šilingov tedensko, če imajo družino, če pa so samskega stanu, samo tri funte. Poleg tega bodo legionarji dobivali brezplačno stanovanje in hrano.

D R O B I Ž

Proti žolčnim napadom pomaga, če vzameš dvakrat dnevno po 200 g olja, bodisi olivnega ali drugega.

V naši zemlji se nahaja po sodbi strokovnjakov 20 do 50 milijonov stotov radija.

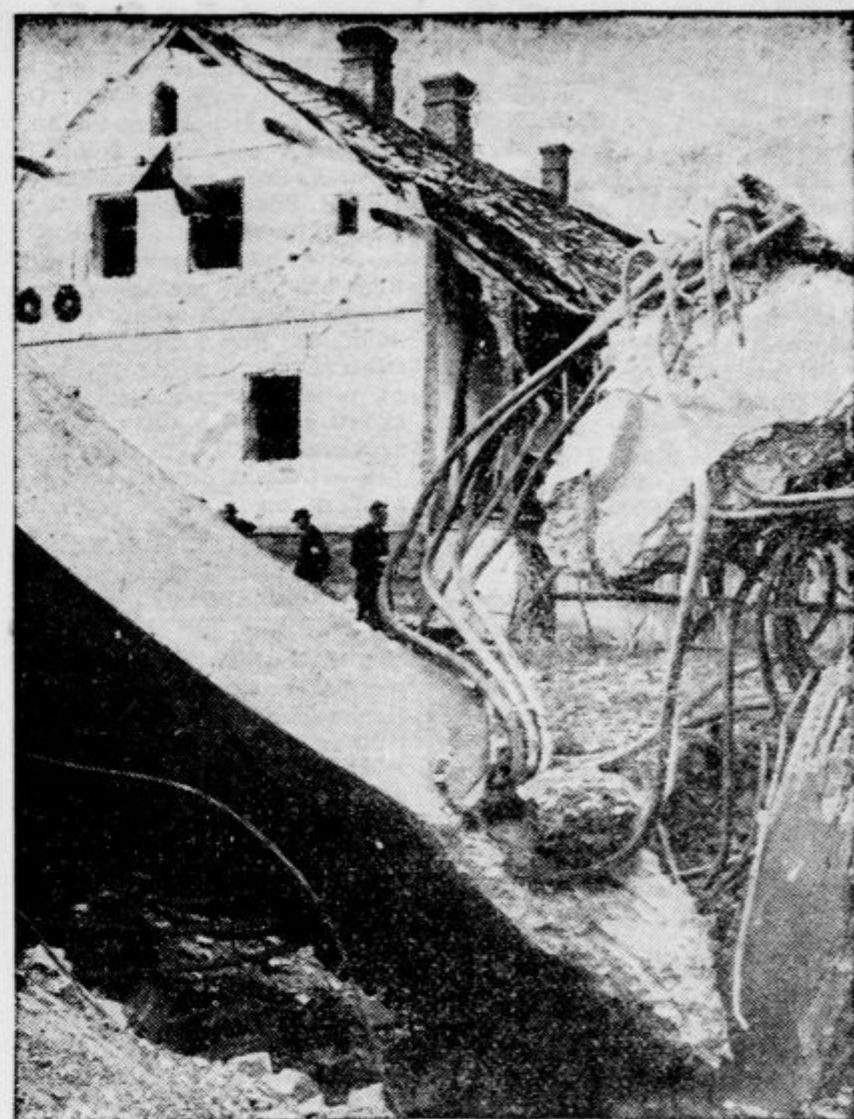
ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Šef uslužbenec: »Koliko dni dopusta pa hočete za poročno potovanje?«

Uslužbenec: »Koliko mi ga morete dovoliti?«

Šef: »Kako naj vam jaz to povem, ki nisem še nikoli videl vaše neveste.«

Preden so vkorakali

Pri Breitenfurtu so češki vojaki pognali most v zrak preden so nemške čete zasedle kraj

Kdaj je bil vesoljni potop?

Pred 5600 leti — Raziskovanja v Uru

Vesoljni potop, o katerem pripoveduje sveto pismo, ima izvor v neki sumerijski legendi iz l. 2000 pr. Kr. r. Prevladovalo je sicer že dolgo naziranje, da je bil ta potop le omejenega obsega. Odigral se je ba-je med ozemljem Evfrata in Tigrisa, vendar je doslej manjkalo dokazov o tej domnevi.

Raziskovalec Leonhard Wooley je zdaj napravil konec ugibanjem o tej stvari. V kaldejski deželi, in sicer v Uru, je odkril dokaze o potopu. Našel je v grobnicah kraljev arheološko plast s tablicami iz 37. stoletja pred našim štetjem. Ko so hoteli prekopati plast zemlje, so odkrili v nji aluvijalno glino. Delavci so zaradi tega prekinili izkopavanja. Ko jih je Wooley pri silil k nadaljevanju, so odkrili v zemlji še starejšo plast z ostanki obsekanih kamnov in pobarvanih loncev. Ta plast nudi po naziranjju Wooleya nepobiten dokaz o veliki

poplavi, ki je zadela te kraje. Potop je bil takšnega obsega, da je gotovo uničil vse ondoto prebivalstvo in njegovo civilizacijo. Iz posledkov raziskovalca Wooleya je tudi mogoče ugotoviti, kdaj se je odigral vesoljni potop: bilo je to v 37. stoletju pr. Kr. r., t. j. približno pred 5600 leti.

Birič prignal pobeglo ženo k možu

Iz Varšave poročajo: Nenavaden nalog je dobil birič pri sodišču mesta Brezany v Galiciji. Nekemu trgovcu je pobegnila zakonska žena, ki je zapustila moža pod pretezo, da je zakonski tovariš slaboumen. Nato je zahtevala ločitev. Sodišče je dalo nalog, da se mora žena vrniti k možu, ko pa tega ni storila, so poslali k pobegli ženi biriča, ki je privedel begunko zopet v možev dom.

Tesnejše sodelovanje med zapadnima velesilama

Francoski general Jannaud sprejema na letališču Le Bourget šefa gen. štaba angleške zračne obrambe maršala sira Cirila Newalla

Anglija za češke begunce

V Prago se je pripeljal z letalom londonški lord-major (župan) Twofort v spremstvu komisarja za begunce sira Neila Malcolma. Namen prihoda teh dveh Angležev v čsl. prestolnico je razdelitev podpornega fonda med begunce, ki so morali zapustiti svoje domove. Angleška zbirka znaša 30 tisoč funtov sterlingov.

Letalo in moskiti

Blizu Barija se je po vestih italijanskih listov primerila nenavadna nezgoda. Neko vojaško letalo se je dvignilo v višino 500 m. Tam je pilot nenadno ugledal roj moskitov, ki so zaprli posadki vsak razgled. Pilot je zaradi tega ustvaril motor ter je odskočil s padalom. Letalo je priletelo na zemljo in se je razletelo na kose, posadka pa se je rešila cela in zdrava.

Kako hraniti plinske maske

Češkoslovaški listi opozarjajo, da je treba plinske maske hraniti ne v škatli, temveč obešene v omari, če hočemo, da obdržijo normalno obliko. V dozi se plinska maska osuši, pokvari in mrvi. Omara, v kateri hranimo plinsko masko, ne sme biti blizu peči in tudi ne tako postavljena, da sije nanjo sonce.

Drag plesni pouk

Zastopnik neke francoske avtomobilske tvrdke Andre Choix je drago plačal plesni pouk, katerega si je hotel privoščiti v družbi dveh damic. Povabil je obe na vožnjo z avtomobilom, potem pa ju je peljal v svoje stanovanje, kjer so se dogovorili, da ga bosta damici naučili plesati angleški valček. Med plesnimi vajami je bila ukrala Choixu iz žepa listnica s 30 tisoč franki gotovine. Učiteljici plesa sta z denarjem izginili brez sledu.

A NEKDOTA

Ko je Jean Jacques Rousseau pisal svoje »Izpovedi«, ga je prosila neka dama, naj bi ji povedal kakšno stvar iz svoje nastajajoče knjige. Rousseau je odvrnil:

»Madame, opozarjam vas, da bo moja knjiga vsebovala vse moje grdobije in vse dobre strani drugih ljudi.«

»Tako, tako.« je menila dama. »Potem smemo pač upati, da bo obseg te knjige kaj pičel...«

VSAK DAN ENA

»Zdaj bomo pisali temu prekletemu Durandu... Gospodična, prosim, začnite: Spoštovani gospod Durand...«

(»Rire«)

SVILENOMEHKO
BO VASE PERILO, CE GA BOSTE PRAIL
S
PERIONOM
ODLIČEN DOMAC IZDELEK!

Pri nas tega ne bomo čakali

Tramvajska družba v Ženevi je na svojih progah uvedla posebne vagonc, v katerih dobe potniki lahko okreple. Nočemo tega pri-mera postaviti za zgled Ljubljani, vendar pa želimo, da bi majhni stari, davno odlozjeni vozovi tudi pri nas izginili v ropotarnico...

Kulturni pregled

Priloge za naš največji slovar

Razgovor z urednikom velikega Francosko-slovenskega slovarja, univ. prof. dr. Fr. Sturmom

Na razstavi slovenske knjige v Trgovskem domu lahko vidimo, kako zelo smo Slovenci napredovali v zadnjih dvajsetih letih tudi na področju leksikalne književnosti. Številni knjižničarji pričajo, da smo v tem času opustili prejšnjo enostavno usmerjenost v tujo kulturo in da iščemo stikov z različnimi jeziki in kulturami. Naši slovarji tuji jezikov po ustrezajo samo vsakdanjim, t. j. šolskim in priročnim potrebam, medtem ko se vedno pogrešamo velikih slovarskih del, kakor sta bila za starejših generacij našega izobraženstva Wolf in zlasti še Pletersnikov slovar. Nekoliko bolj se smo preskrbeli za oba klasična jezika, čeprav je širokopotezno zasnovani Wiest-halerjev »Latinsko-slovenski veliki slovar« običajni pri besedi faciliis, kar moramo obžalovati vedno znova.

Glede modernih jezikov bomo kmalu stopili znaten korak naprej s Francosko-slovenskim slovarjem, ki ga pripravlja naš odlični romanist, univ. prof. dr. Fr. Sturm. Tak slovar mednarodno pomembnega jezika, ki je ključ k dragocenim zakladom stare in slavne kulture, je postal že prava kulturna potreba, odkar se je francosčina po osvoboditvi precej utrčila med našo mlajšo generacijo. Francosko-slovenski slovar prof. dr. Petrarja pač dobro ustreza šolskim potrebam in začetnikom, ni pa mogoče zajeti obsežne stvarne, ki dela največ pravičnega čitatelja francoskih knjig, namreč frazeologije, argotizmov, strokovnih izrazov vseh vrst itd.

Univ. prof. dr. Sturm, ki ga poznamo tudi kot prevajalca znamenitega Stendhalovega romana »Rdeče in črno« (Tiskovna zadruga 1932), je posvetil Francosko-slovenskemu slovarju svoje obsežno znanje in dolgoletno neumorno delo, tako da nam pripravlja najpopolnejši in najobsežnejši slovar tujega jezika v slovensčini. Je to naloga, ki se je skozi več generacij ne bo lotil noben strokovnjak, ker bo novi slovar ustrezal tudi potrebam znanca. Delo je zasnovano v obsegu 125 pol leksikalnega formata.

O pripravljajočem se vedaletu naše leksikalne književnosti sem govoril te dni z g. univ. prof. dr. Sturmom, ki bo lahko po dovršitvi ogromne naloge s ponosom pokazal na svoje življenjsko delo.

Na vprašanje, kako je s slovarjem, mi je g. profesor odgovoril, da teče še ves mešec oktobra subskripcijska doba, da pa se je že doslej priglasilo do malega toliko subskripcij, kolikor je potrebno, da se zagotovi izdajanje slovarja. Odziv pa ni tako poveljen kakor bi lahko bil, če vemo, koliko slovenskih izobražencev je potrebuje tako zasnovani francosko-slovenski slovar. Posebno slabo se je odzvala Ljubljana, zato pa so prispela subskripcijska naročila od mnogih neznanih oseb; tako ga je na pr. naročil neki carinski uradnik ali kakšen drug osamljen prijatelj francoskega jezika v provinci, ni pa med subskribenti mnogo imen iz vodilnih krogov našega izobraženstva in meščanstva v Ljubljani.

— Naš up je mladina, — je dejal g. profesor, — saj se je tudi v tem primeru pokazalo, da se mladi izobraženci še najbolj zanimajo za slovar. Med priglasenci so namreč večidel mladi inteligenti, zlasti ro-

manisti in drugi študentje. Širše občinstvo pa še vedno pričakujemo.

— In vendar bo moj slovar ustrezal mnogo širšim potrebam — je nadaljeval g. profesor, — saj so slovarji svetovnih jezikov sploh naša živa potreba, kajti slehri naš kulturni delavec ostane še nadalje navezan na tuje literature. Slovenska prevodna književnost ne bo mogla nikdar zadostiti vsem potrebam, posebej še v strokovni in znanstveni književnosti. Francoski slovar nam je danes prav tako potreben kakor slovarji drugih velikih jezikov. Mlajša generacija ne zna več perfektno nobenega tujega jezika, vendar pa precej čita francoski, pri čemer nastajajo težkocne, ki jih z dosedanjim priročnim slovarjem ne more premagati. V novem slovarju bo kolikor le mogoče popolno zastopana tudi strokovna terminologija in bo zanimiv ne samo glede na francoske izraze, marveč tudi glede na slovenske. Po imenih bo to najboljše slovenska kemija, botanika, zoologija itd. Vseboval bo mnoge besede, ki zanje še nimamo slovenskih izrazov in jih bo treba za ta slovar ustvariti ali pa opisati. V kakšne podrobnosti gre na pr. terminologija pomorske stroke! Tu si bo treba vsaj ponekod pomagati s srbskohrvatskimi izrazi, v kolikor so prikladni našemu jeziku. Pri mnogih besedah v slovarju ne bo samo izraz, marveč tudi kratka razlaga.

Na vprašanje, kako napreduje njegovo delo, je odgovoril g. profesor:

— Dobri dve tretjini sta že pripravljene, ostalo pa nameravam dovršiti med tiskom prvih snopičev. Za primer, da bi sam ne zmogel obilnega dela, sem si zagotovil pomoč dveh strokovnjakov, g. prof. Novaka in prof. Lebna, ki bi morebiti tudi samostojno obdelala kakšno partijo, če bo treba. Imam celo vrsto sodelavcev za strokovno izrazoslovje. Ves slovenski tekst bo pregledal pred natisom naš vodilni slovarčar g. prof. Breznik, ki mi bo tudi stalen svetovalec za slovensko izrazoslovje in frazeologijo. Tako upam, da bo slovar tudi s te strani na višku.

Naposled sem polizvedel glede opreme slovarja in o drugih takih zadevah. Dobil sem naslednje informacije:

Prvi zvezek slovarja izide po vsej verjetnosti še pred novim letom. Tisk bo nekoliko drobnejši in ličnejši kakor je na perspektivo; če bo le mogoče, se bo sestavljalec odločil zaradi večjega razlikovanja posameznih tipov črk za ročni stavek. Papir bo seveda prvovrsten, saj mora stvar ostati tudi s te strani trepna knjiga, ki bo šla od rodu do rodu. Če se bo priglasilo čez 500 redno plačujočih naročnikov, se utegne slovar, čigar posamezni zvezek bo stal maksimalno 60 din, poceniti in sicer v tej obliki, da bodo izhajali obsežnejši snopiči, s čimer bo celotno delo prej dokončano.

Vsekakor bi bilo želeli, da bi se ta veliki slovarski načrt čimprej uresničil in tako razširil standardne knjige slovenske kulture na novo izdajo trajne vrednosti. G. univ. prof. dr. Sturm in Francoskemu inštitutu, ki je označen kot izdajatelj slovarja, želimo pri pomembnem kulturnem delu mnogo uspeha!

Obsežno in zanimivo gradivo je sedaj našlo v posebni knjigi »Dolenjska« (Ljubljana 1938, 247 strani, z mnogimi ilustracijami in zemljevidom Dolenjske), ki jo je v opremi arh. M. Mušiča izdala knjižna založba tiskarne Merkur. Okusno opremljeno knjigo bodo z veseljem sprejeli predvsem dolenjski rojaki kot knjigo tople domačnosti in premožnosti podatkov o domači pokrajini, lahko pa jo pozdravi tudi vsa slovenska javnost pot tehten prispevek k domoznastvu. Želeli bi bilo, da bi dobili podobne zbornike o vseh naših pokrajinah, ki predstavljajo bolj ali manj zaključen pokrajinski tip. Zbornik »Dolenjska« je lep primer, takega smotrnega prikaza, ki osvetljuje z vseh strani pokrajino in nje prebivalstvo. Izmed velikih števil pri-
spevkov naj omenimo samo nekatere, ne da bi hoteli s tem omalovaževati druge: predvsem geološki oris Dolenjske iz pera s. J. Janeza Žurge, uvod v dolenjsko botaniko z naslovom »Dolenjski cvetnik« (Viktor Petkovšek), pogled na favno Dolenjske (Branko Rudolf), zemljepisni pregled Dolenjske (dr. Jože Rus), zgodovino dolenjskih mest (Janko Jarec), dolenjski delež v slovenski književnosti (dr. A. Debeljak), umetnost Dolenjske (J. Gregorič), Dolenjci v luči statistike (dr. Jože Rus), Gospodarski razvoj Novega mesta in okolice (inž. R. Germ). Nekateri članki (dr. Malnerič P. Bavdekova) se tičejo Bele Krajine, drugi obravnavajo posamezne kraje, gospodarske panoge, zgodovino itd. (prim. prispevek dr. J. Rusa »Dolenjsko vinarstvo pred sto leti«, dalje članke o poljedelstvu, živinoreji, ribarstvu, vinarstvu itd. Skratka: gradivo ni zbrano samo po slučajnem dotoku prispevkov, marveč nudi celotno podobo dolenjskega življenja in je povezano v pregledno urejen in obilno ilustriran zbornik. Če bi bil poleg odlomkov

in Vrhovnjaka, Lovčika in Trdnje še kak vzoren primer dolenjskih motivov v liriki in lepi prozi in če bi kdo obdelal Dolenjsko še po njenih odmevih v glasbi in likovni umetnosti, bi imel zbornik poleg koristnega znanja tudi čustveno toploto, ki bi samo ojačevala množestransko sozvočje njegove domačnosti note.

Ernst-Erich Noth je nemški pisatelj demokracije smeri, ki je v zvezi distokrotnemu arijskemu poreku emigriral in se naselil v Franciji. Tu se je tolikrat vživel v nove razmere, da je po petletnem bivanju v Provansi izdal francosko spisano roman »La Voie barrée«. Pravkar je izšla še druga Nothova francoska knjiga, zbirke esejev in člankov »L'homme contre le partisan«. Noth razpravlja v tej knjigi o aktualnih vprašanjih sodobnosti, predvsem o današnjih ideoloških nasprotjih. Odklanja alternatavo: Berlin ali Moskva?, se izreka zoper komunistično ideologijo enako kot zoper motno »filozofijo« A. Rosenberga in njegovega idejnega kroga ter zagovarja demokracije države, kjer se nahaja sun climat humane« (človeško podnebje). René Lalou pravi o tej knjigi (Les Nouvelles Littéraires, 8. t. m.), da naj bi se imenovala »Človek zoper fanatizem«, zakaj strankar (le partisan) je v točnem pomenu besede vsak, ki zavzema določeno stališče. Pojav francosko pišočega nemškega emigranta spominja na francoske emigrante izza velike revolucije, ki so se vključili v nemško literaturo (na pr. A. Chamisso, čigar stoletnice smrti so se ondan spominili nekateri listi). Sicer pa ima Nothov primer več predhodnikov; tudi R. M. Rilke je zapustil nekaj francoskih spisov. Po veliki revoluciji je se zatekel v francosko literaturo nekateri Rusi (Nemirovski, Pzner itd.). Usoda emigrantov!

Razstava slovenske knjige do 15. t. m.

V enajstih dneh jo je obiskalo že 5000 ljudi

Ljubljana, 12. oktobra
Razstava slovenske knjige, ki je bila prejšnjo nedeljo odprta v mali in veliki dvorani Trgovskega doma, je v naši javnosti vzbudila zanimanje, kakšno po pravici zasluži kulturno najpomembnejša prireditev v nizu jubilejnih praznovanj za 20-letnico našega narodnega osvobodjenja. V teh 11 dneh, kar je razstava odprta, jo je obiskalo okrog 5000 ljudi, med njimi dobršna polovica mladine, ki je bila zmerom početke in poslednja nada kulturnemu povzdigu slehernega naroda.

Prve dni je bil na razstavo tako velik na-

val, da se obiskovalec skoraj ni utegnil posvetiti podrobnejšemu ogledu razstavljenega bogastva. Danes, jutri in jutrišnjem bo zato tem več prilike, da jo obiščejo ti ljubitelji slovenskega slovstva, ki bi se radi z intimno pobožnostjo pomudili ob posameznih delih in oddelkih.

V cellem je razstavljenih okrog 4000 knjig z najrazličnejših literarnih znanstvenih in prosvetnih področij, da najde na njih slednji obiskovalec zanimanja vreden količek. Naj bi ne bilo kulturnega človeka med nami, ki bi opustil to redko, edinstveno priliko.

S P O R T

Pred trobojem Beograd-Zagreb-Ljubljana

„Glavna borba za prvo mesto bo med Ljubljano in Beogradom“, pravi ljubljanski trener g. Klein

Letošnji troboj za prvenstvo treh lahkoatletskih podsavezov, beogradskega, zagrebskega in ljubljanskega, bo zdaj le izveden, in sicer v dnevih od 21. do 23. oktobra v Zagrebu.

Troboj obsega ves olimpijski spored, razen teka 3000 m preko zaprek in je bil prvič lani v Ljubljani. Vsak podsavez sme postaviti za vsako disciplino po 3 tekmovalce, razen teka na 100, 200 in 400 m, kjer lahko postavi celo štiri. Lani je z razliko 1½ točke zmagala Ljubljana pred Zagrebom in Beogradom. Borba za prvo mesto je bila zelo napeta, kar dokazuje zlasti to, da je bila zmaga odločena šele v zadnjih minutah, ko je zmagala ljubljanska stafeta 4 × 400 m z novim jugoslovanskim rekordom. Vendar Zagrebčani še dolgo po tekmovalstvu niso hoteli priznati Ljubljani prvega mesta. Že med tekmovaljem je prišlo do spora med ljubljanskimi in zagrebskimi funkcionarji zaradi finalnega teka čez zapreke, ki se je moral vršiti v dveh skupinah, ker ni bilo na razpolago zadostnega števila zaprek. Spor je trajal tako dolgo, dokler niso dobili Zagrebčani odgovora od inozemskih lahkoatletskih veličin, ki so odgovorile, da glede zaprek v takem primeru pač ni drugega izhoda. Tedaj šele so Zagrebčani priznali ljubljansko zmago, obenem pa obljubili tudi revanšo na letošnjem troboju v Zagrebu.

Da bi izvedel kaj točnejšega o letošnjem troboju, sem obiskal igrišče Primorja. Imel sem srečo, kajti trener g. Klein, ki sem ga iskal, je bil že na igrišču in je potrpežljivo čakal svoje gojence. Pa sva malo pokramljala. Najbolj me je seveda zanimalo, kaj misli o končnem rezultatu, torej kar o tem

kdo bo zmagovalac.

Na to »oključivo« vprašanje je g. Klein odgovoril, da bo letos glavna borba za prvo mesto med Beogradom in Ljubljano. Sicer da ne more še vnaprej določiti zmagovalca, kajti borba bo najbrže bila tako, ali pa še bolj napeta, kakor je bila lani med Zagrebom in Ljubljano. Vendar upa, da bodo »njegovi« dečki zopet prvi. Odvisno bo pač od tega, kako se bodo držali ljubljanski srednje- in dolgoprogaši, ki so že lani doprinesli levji delež za zmago. Letos bodo morali še bolj koračati lani paziti na zagrebske srednje- in dolgoprogaše, ki so si zlasti s Slovincema Srakarem in Kotnikom zelo opomogli in precej ogrozili našo premoč na teh progah.

Veliko prednost pred zagrebskimi srednje- in dolgoprogaši imamo le še v tem, da razpolagamo z veliko večjim številom odličnih tekačev kakor naši tekmeči. To bo posebno odločilo na troboju, kjer lahko nastopijo v nekaterih disciplinah celo po 4 tekmovalci. Zato je potrebno veliko število tekačev, ker en sam dober tekač ne bo mogel uspešno nastopiti na vseh progah, zlasti ne na dolgih. Vzemimo samo primer! »Zagrebčan« Kotnik bi lahko nastopil v tekih na 800, 1500, 5000 in 10.000 metrov, ali vsaj dobro bi bilo za Zagrebčane, če bi v treh dneh zmogel takšen napor. Toda tega Kotnik, dasi je zelo vzdržljiv, ne more, in če bi poskusil, bi zelo slabo vplivalo na njegov nadaljnji napredek. Razen Kotnika ima Zagreb še dva dobra srednje- in deloma dolgoprogaša. To sta Plas in Srakar, ki bosta tudi najbrže morala večkrat nastopiti in zato ne bosta vselej mogla dati vsega. Prav obratno je z ljubljanskimi srednjeprogaši, kaj-

ki jo imajo za troboj Zagrebčan je ta, da se vodijo s 15 točkami pred Ljubljano in Beogradom. Teh 15 točk so si priborili njihovi maratonski tekači na državnem prvenstvu, ki se je že šel v letošnji troboj.

Rad bi še nadaljeval pogovor s simpatičnim avstrijskim trenerjem, toda moral sem prekiniti točo vprašanj, kajti na igrišče so začeli prihajati atleti, večinoma reprezentanti za troboj, katerim je začel dati g. Klein nova navodila za trening.

Vr-Zo

Mars-Svoboda

V nedeljo — pokalna tekma v Ljubljani
Kakor vsako leto, tako prireja tudi letos ljubljanski nogometni podsavez v nedeljo svoj dan. Ta dan bodo prvorazredni klubi med sboj pomerili svoje moči in pokazali svoje znanje.

Mars dobi v nedeljo na igrišču štirje za gosta Svobodo. Tekma bo vsekakor zelo zanimiva in napeta. Pri tej igri ne bo šlo sicer za točke, toda obe enajstoričnici bosta v tej igri pokazali vse svoje znanje.

Mars, ki je igral preteklo nedeljo dokaj nesrečno, bo postavil pregrupirano moštvo. Iz svojih rezerv bo vzel najboljše moči in jih preiskoval za bodočo tekmovalja in srečanja z različni klubi. Kaj bo poslal Svoboda v ta boj, je težko reči. Kadar igra igra poštvalno in zagrizeno: ali zmaga ali izgubi, toda vselej s pičlo razliko golov.

Kdo pa bo zmagovalac v nedeljo na igrišču štirje? Odgovor ni lahek. Občinstvu, ki je naklonjeno obema kluboma, priporočamo, naj si ogleda to zanimivo tekmo na igrišču za Kolinsko tovarno. Pričetek bo ob 10. dopoldne.

Izza nogometne zelene mize

Na zadnji seji JNS so sprejeli nekatere zanimive sklepe. Tako so med drugim sprejeli dva termina za odigranje ligaskih tekem, in sicer so preložili tekme VIII. kola od 6. novembra na 30. oktobra, tekme IX. kola pa od 13. novembra na 6. novembra, medtem ko bo termin 13. novembra rezerviran za JNS. V zvezi s tem sklepom bodo torej od prihodnje nedelje (24. t. m.) odigrana tri kolo ligaskih tekem brez prekinitev, nato pa še preostali dve jesenski v zadnjih dveh tednih novembra. Za Ljubljano posebej pomeni ta sprememba naslednje: V nedeljo 24. t. m. mora potovati v Skopje, teden dni pozneje (30. t. m.) v Varaždin in še 7 dni pozneje v Beograd na tekmo proti Bani. V zadnjih dveh letošnjih tekmah bo imela nasprotnika doma, in sicer 20. nov. zemunsko Sparto, 27. nov. pa državna prava Haska. Termin 30. oktobra je bil prvotno določen za mednarodno tekmo z Madžarsko, ki pa se glede na zadnje dogodke ni dala zaključiti, prav tako pa je propadel tudi načrt, da bi se ta dan odigrala meddržavna tekma z Bolgarijo.

Splitski Hajduk bo to nedeljo gostoval v Zadru proti tamkajšnjemu klubu »Dalmacija«. JNS je ta nastop odobril. Za delegata na veliki tekmi med Anglijo in reprezentanco celine, ki bo 26. t. m. v Londonu v proslavo 75-letnice angleškega nogometa in jo povsod pričakujejo z veliko napetostjo kot »tekmo stoletja«, je bil določen predsednik JNS dr. Andrejevič. Igralec J-dinstva Vukčević je bil zaradi znanega incidenta na beograjski tekmi z Ljubljano kaznovan z dvoletensko zabranjo igranja.

Lahkoatletski miting v Kranju

Preteklo nedeljo so imeli po večletnem presledku, tudi v Kranju na igrišču domačega kluba lahkoatletski miting, na katerem so nastopili atleti Kranja, Primorja, Bratstva in zagrebske Concordije. To panogo sporta so v zadnjih letih v Kranju popolnoma opustili in šele letos se je posrečilo nekaterim vnetim delavcem, da so ponovno dvignili zanimanje zanje, seveda predvsem pri mladini. Rezultati pričajo, da je med domačimi juniorji nekaj prav talentiranih moči, ki bodo s sistematičnimi treninji dosegli še lepe uspehe. Ta miting je bil velikega propagandnega značaja in je privabil na igrišče pravo lepo število gledalcev, med njimi zlasti mnogi mladinci, ki se je ob tej priliki navdušila za lahko atletiko.

Doseženi so bili naslednji rezultati:

100 m sen.; Skušek (Pr.) 11,6 Engel-

man (Kr.) 11,8, Junek (Con.) 12,1.

100 m (jun.): Kavalir (Kr.) 11,8, Med-

ja (Br.) 11,9, Rutar (Kr.) 12,1.

Krogla (sen.): Martelanc (Kr.) 10,47 m

Engelman (Kr.) 9,84 m, N. Junek (Con.)

9,82.

Krogla (jun.): Nečemer (Kr.) 11,71 m,

Miceli (Br.) 10,63, Medja (Br.) 10,52.

Skok v viš. (sen.): Srakar Drago (Pr.)

160, Poljšak (Pr.) 155, Verglez (Br.) 150

Skok v viš. (jun.): Nečemer (Kr.) 155,

Stiglic (Kr.) 155, Soklič (Kr.) 150.

Skok v dalj. (sen.): Srakar Drago (Pr.)

6,06 m, Martelanc (Kr.) 5,84, Verglez

(Br.) 5,62.

Skok v dalj. (jun.): Krt (Kr.) 5,82 m,

Rutar (Kr.) 5,78, Stiglic (Kr.) 5,67.

Tek na 800 m: Poljšak (Pr.) 2:08, Ju-

nek (Con.) 2:09, Kien (Pr.) 2:14.

Tek na 1000 m: Pogacnik (Pr.) 9:38,

Kien (Pr.) 10:02, Oličko (Br.) 10:09.

Omeniti je treba, da so rezultati v te-

kih in skoku v daljino še dovolj za-

vojni zaradi slabega telatističa.

SK Mars. Danes od 15. dalje obvezen tre-

ning za prvo in juniorsko moštvo. Po se-

stanku članski sestanek na običajnem me-

stu. — Načelnik.

Motosekija Hermesa v Celju bo imela

v petek 14. t. m. ob 20. sestanek v hotelu

»Evropia« v Celju.

SK Ilirija. — Opozarjamo članstvo na za-

nimivo predavanje dr. K. Kostica: »S kame-

ro po 4 kontinentih, ki bo drevo ob 20.

v franciskanski dvorani.

Čitajte

naročajte

»J U T R O«!

Glozova opereta „Na sinjem Jadranu“

Opereta »Na sinjem Jadranu« je lani v Zagrebu vzbudila v dobri izvedbi dovolj zanimanja in doživela po uspešni premieri lepo število. repriz. V Ljubljani je njena uprizoritev naletela le na povprečen odziv in sprejem. Kje je pravi vzrok, ni bilo moči splošno razbrati. V teku razvoja dejanja in pa glasbenega razpleta so se vendar pokazale hibe, ki utegnejo biti krive preskrbnemu navdušenju za to delo.

Priznajmo, da danes v vsem operetnem ansamblu nimamo enega »starača«, zaradi katerega bi občinstvo drvelo v gledališče. Če si občinstvo kje želi ganljive sladkobnosti, elegantne šarmantnosti, sentimentalne zapeljivosti in najbolj prepričevalni obliki, tedaj si je želi v opereti. Saj jo površno dejanje in lahka glasba vprav silita v tako, tudi povsem pravilno pojmovanje, se v večji meri to velja za delce »Na sinjem Jadranu«, ki ni ne močno tendenčno in ne hudo ognjevit, pač pa pestro, dovolj dobrozgodno, ponekod celo mehko. Izdatni in ugledni plesi so uprizoritev močno poživili, ker so nekateri posrečeno sestavljali ter s svojimi izrazi v gibih in skladnimi kostumi pripomorejo k nastrojenju, ki mu solisti niso vedno v največji meri kos.

Opereta sama je napol domača tvorba. Skladatelj Glos je v Zagrebu že znan operetni tvorec. Libreto za to delo so mu sestavili g. Vanek, Hrdina, Vesceky in Markez. Potemtakem smemo sklepati, da je prvotno besedilo češko. Glozova glasba se naslanja delno na splitske učilne in dijaške popevke, delno na moderni šlager in kaže veliko izkustvo v plesnem ritmu ter instrumentaciji, ne kaže pa toliko okusa v melodijski in harmonski tvorbi, kjer je apartnost in bizarnost, pa tudi dinamična probnost kraj redka. Dejane se vrši v nekem kraju našega Jadrana, kjer mirni potek življenja kali gradbeno podjetje E. Jansky s svojimi načrti. Zgradiati hoče svetovno kopališče in kupuje po vsaki ceni (!) zemljišča domačinov. Podjetnikova hčerka, gđc. inž. Vera (ga Poličeva) vodi sama nakup in priprave, kar ji gre gladko izpod rok, dokler ne naleti na kapitana Begovića (g. Sancin), ki svoje domače grude noče za denar izročiti tujcem. Preveč mu je pri srcu tiha romantika rodnega kraja. Med obema nasprotnikoma rodi energična nepopustljivost in trdna načelnost medsebojne simpatije, ki se prelevijo v ljubezen. Že je pomirjenje tu in zaroka na vidiku, ko ugotovi župan Kozulič (g. Zupan) iz zapiskov, da sta si gđc. Vera in kapitan Begović rodna brat in sestra. Sele Verin oče (g. Pianek) popravi nesrečo in razreši od kraja uganke, ko iz veselja nad dolgo iskanim in končno najdenim nezakonskim sinom prizna, da je Vera le pohčler. Več pestrnih dogodkov je vpletenih v potek glavne dejanja. Županov brat, gostilničar Medard (tudi g. Zupan) ima ljubko hčerko Maro (gđc. Barbičeva), za katero se pulita mladi, a bojazljivi asistent Kokeš (g. Peček) in stari, goljufivi ravnatelj šladler (g. Golovin). Slednji pa ima še

lahkoživo ljubico Lolo (gđc. Japljeva), katere se noče odkrižati le on sam, marveč tudi slikar Pagoda (g. Rus). Kakor je že navada v operetah, so naposled dobri in zaljubljeni nagrajeni z denarjem in ljubeznijo, slabi pa kaznovani in zasmehovani. Najbolj jo pač izkupi gostilničar Medard, ki ga objestna kopalca Julka z ljubljanskega Posavja (ga Rakarjeva) spozna za svojega nekdanjega ljubčka in očeta svojemu sinu...

Nekaj krivde na oslabilni učinkovitosti leži že v znanih in obrabljenih scenah in situacijah. Prisiljena je tudi marsikatera šala. K izvedbi je treba pripomniti, da dela slovniča in izgovorjave slovensčine nekaterim občutne preglavice. Simpatičen in izredno razumljiv po izgovorjavi je bil g. Pianek, baš nasproten pa g. Rus. Ostali naštetih sodelujočih so se uveljavili po svojih znanih sposobnostih. G. Zupan je jako spretno glumil kar dve vloge. Predstavo je režiral g. Zupan, ki mora napakam v tekstu odpuščati. Tudi marsikatero zadiranje in petju je treba uglasiti, pa tudi primerno poživiti mrtvilo v predavanju popevk. Dekoracije so izdelane po načrtih g. inž. Franza. Dirigiral je g. Zebre. Orkester se ni vedno dovolj pazljivo založil za stvar. Ne pozabimo, da nas sodijo tudi po operetah!

Dve tri prijetne popevke, pikantni plesi in veselo, pa pestrih dogodkov polno dejanje bo, upajmo, pritegnilo še dosti poslušalcev in gledalcev.

P. S.

Zapiski

Razstava trojice slovenskih umetnikov v Beogradu. V nedeljo bodo v paviljonu »Vijetje Zuzorič« v Beogradu otvorili tretjo razstavo trojice slovenskih umetnikov: slikarja Gojmirja Antona Kosa, slikarja Mihe Maleša in kiparja Franceta Gorseta. Ob tej priliki je odšel v okusni opremi in ličnem stilu Narodne tiskarne v Ljubljani v cirilici natisnjeni katalog, ki obsega poleg reprodukcij uvodno besedo umetnostnega kritika dr. Rajka Ložarja. Pisec opozarja uvodoma na socialni položaj slovenskih umetnikov in prikazuje klub »Trojico«, ki obstoji že od l. 1935 in združuje tri stilno različne umetnike z edini namenom, da skupno razstavljajo svoja dela. Nato označuje dr. Ložar posebej vsakega izmed te majhne umetniške skupine. Na beograjski razstavi bo Gojmir A. K. os zastopal z dvajsetimi slikami v olju. Miha Maleš bo razstavil 87 svojih del in sicer poleg slik v olju tudi grafiko v raznih tehnikah in celo primere svoje umetnostne keramike. Poleg teh del bodo v vitrini razstavljene vse bibliofilne izdaje Mihe Maleša (sedem knjig). Kiparja Franceta Gorseta bo predstavljalo 27 platičnih del, med njimi več portretov. Katalog vsebuje devet reprodukcij na umetniškem papirju, med njimi so Kosova »Slovenska vas«, Maleševa »Franciskanska cerkev v Ljubljani« in »Zenski polakte«, Gorsetova »Eva«, »Kompozicija«, »Plesni duet Plo in Pina Mlakar«.

Zbornik o Dolenjski. »Trgovski list« je izdal letos Dolenjski posvečeno številko.

